

TYRNÄVÄN KIRKONKYLÄ OSAYLEISKAAVA

SELOSTUS

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	4
1.1	Kirkonkylän osayleiskaavoituksen tarve	4
2	PERUSTIEDOT	5
2.1	Suunnittelualue.....	5
2.2	Kaavoitustilanne.....	6
2.3	Maanomistus.....	9
2.4	Väestö ja työpaikat	9
2.5	Asuntotuotanto.....	10
2.6	Elinkeinoelämä ja palvelut.....	10
2.7	Liikenne	11
2.8	Kunnallistekniikka.....	11
2.9	Suunnittelussa käytössä olleet erillisselvitykset ja julkaisut	11
3	RAKENNETTU YMPÄRISTÖ	12
3.1	Historiaa	12
3.2	Nykytila.....	13
3.2.1	Vanhatien raitti Tyrnävänjoelta kirkolle.....	13
3.2.2	Kirkkotien raitti	14
3.2.3	Asuinalueet.....	14
3.2.4	Teollisuusalueet.....	15
3.2.5	Tyrnävänjokivarsi ja virkistysalueet.....	15
3.2.6	Ympäröivä peltolakeus	16
3.3	Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet	16
4	LUONNONYMPÄRISTÖ	17
4.1	Maisemarakenne.....	17
4.2	Luonnonympäristö	17
4.3	Vesistöt.....	18
4.4	Ympäristön häiriötekijät	18
4.5	Maa- ja kallioperä sekä pohjavesialueet	18
5	TAVOITTEET.....	19
5.1	Valtakunnalliset tavoitteet	19
5.2	Maakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet	21
5.3	Kunnan asettamat tavoitteet - tavoiteohjelma ”Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen”	23
5.4	Asukkaiden asettamat tavoitteet	24
5.5	Osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet.....	24
6	MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT	25
7	OSAYLEISKAAVA	26
7.1	Kokonaisrakenne ja mitoitus	26
7.2	Kirkonkylän asumisen kasvusuunnat.....	26
7.2.1	Asumisen kasvualueiden mitoitus	26
7.2.2	Muut asuinalueet	27
7.2.3	Kirkonkylän keskustaajama ja palvelut.....	27
7.2.4	Työpaikka-alueet	28
7.2.5	Jokivarsiasutus	28
7.2.6	Maatilat	29
7.2.7	Virkistysalueet	29
7.2.8	Maa- ja metsätalousalueet	29
7.2.9	Vesialueet.....	29
7.2.10	Erityisalueet.....	30
7.2.11	Suunnittelutarvealueet.....	30
7.3	Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet	30
7.4	Valtakunnallisesti arvokas peltolakeus	31

7.5	Liikenne	32
7.6	Kunnallistekniikka	32
8	OSAYLEISKAAVASTA ESITETYT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET	33
8.1	Osayleiskaavaluonnos	33
8.2	Osayleiskaavaehdotus	35
9	OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	37
10	OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN	38
10.1	Kunnan toteuttamistoimenpiteet	38
10.2	Osayleiskaava ohjeena asemakaavoitukselle	38
11	SUUNNITTELUN VAIHEET	39

LIITTEET

- Liite 1.2 Maankäyttö- ja rakennuslain asettamat tavoitteet yleiskaavoitukselle
- Liite 2.7 Tyrnävän tieverkkosuunnitelma (Oulun Viatek Oy, 2004)
- Liite 3.3.1 Tyrnävän kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet (Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993)
- Liite 7.3.1 Luettelo osayleiskaavaan merkityistä kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista
- Liite 8.1 Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Kuvat Pentti Kela, Kaija Maunula ja Kristiina Strömmer

1 JOHDANTO

1.1 Kirkonkylän osayleiskaavoituksen tarve

Tyrnävän kunnan toiminta-ajatuksena on olla määrätietoisesti kehittyvä, omaleimainen, ympäristöarvoiltaan merkittävä ja viihtyisä kunta. Tyrnävä on myös aktiivinen toimija osana Ouluseutua. Päämäärän toteutuminen edellyttää kuntasuunnittelun ja maankäytön kytkemistä entistä paremmin yhteen kunnan kehittämisessä. Tyrnävän ympäristöarvot ovat poikkeuksellisen suuret. Kunnan tavoitteena on kokonaisvaltainen ympäristöhyvinvointi.

Tyrnävän kunnan toiminnan painopistealueita ovat:

1. Terve kuntatalous
2. Yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan vahvistaminen
3. Asuminen ja ympäristö
4. Peruspalveluiden järjestäminen laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti
5. Kuntalaisten hyvinvointi
6. Tyrnävän ja Temmeksen kuntaliitoksen hyvä toteuttaminen

Koko Tyrnävän kattava **yleiskaavoituksen tavoiteohjelma, "Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen"**, valmistui keväällä 1995. Se on pohja kaikelle kunnassa tapahtuvalle suunnittelulle. Ohjelman maankäyttöosassa on esitetty suuntaviivat myös osayleiskaavoitukselle. Kunnanvaltuusto sekä kunnan luottamus- ja virkamiehet kokosivat yhdessä **osayleiskaavan** laatijan kanssa tavoiteohjelmaan kunnan kehittämisen realistiset tavoitteet ja tulevaisuuden näkymät. Tavoitteiden asettelussa perehdyttiin kunnan historiaan, kartoitettiin mahdollisuudet ja vahvuudet kunnan kehittymiselle, pohdittiin vallitsevia sekä muuttuvia arvoja ja asenteita sekä hahmotettiin kunnan yleiset kehitysnäkymät. Tyrnävän ja Oulun seudun myönteiset kehitysnäkymät, Temmeksen ja Tyrnävän yhdistyminen sekä kunnan maanhankinta ovat tuoneet uusia näkökulmia myös yleiskaavoitukseen. Tavoiteohjelman tarkentaminen näiltä osin onkin tullut ajankohtaiseksi. Yhdeksi merkittävimmistä tekijöistä nousi viljelylakeuden ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten säilyminen. Tavoiteohjelma korostaa kestävä kehityksen ja paikan hengen merkitystä tyrnäväläisten erityispiirteiden vaalimisessa. Tavoiteohjelmassa kirkonkylän osayleiskaavoitukselle asetetut tavoitteet on esitetty tämän selostuksen kappaleessa 5.3.

Tyrnävän kirkonkylä on ainutlaatuinen keskellä lakeutta sijaitseva selvärajainen ja ehyt taajama. Sen miellyttävä, kylämäinen ilme on säilynyt uudisrakentamisesta ja ajan mukanaan tuomista uudistusvaatimuksista huolimatta. Osayleiskaavoitukselle asetettiin erityiset, kirkonkylän ainutlaatuisen miljöön säilymiseen tähtäävät tavoitteet. **Osayleiskaavalla ohjataan Tyrnävän keskustaaajaman rakentamista siten, että kirkonkylän paikan henki säilyy. Tuleva rakentaminen sopeutetaan taiten vanhaan rakennuskantaan. Kirkonkylän asumisen kasvusuunnat, työpaikkojen alueet ja virkistysalueet määritellään siten, että ympäristö otetaan mahdollisimman tarkoin huomioon. Osayleiskaavalla turvataan kirkonkylän nykyisen terveen rakenteen sekä väljyyden ja viihtyvyyden säilyminen.**

Oman tarpeensa osayleiskaavoitukselle loi valtatie 4 uusi linjaus, jonka hyödyntämiselle pyrittiin löytämään tavat myös maankäytönsuunnittelun välinein.

Maankäyttö- ja rakennuslaki korostaa yleiskaavan merkitystä ympäristön kestävä kehitystä tukevana rakentamisen ohjausvälineenä. Laki asettaa omat tavoitteensa yleiskaavoitukselle (liite 1.2).

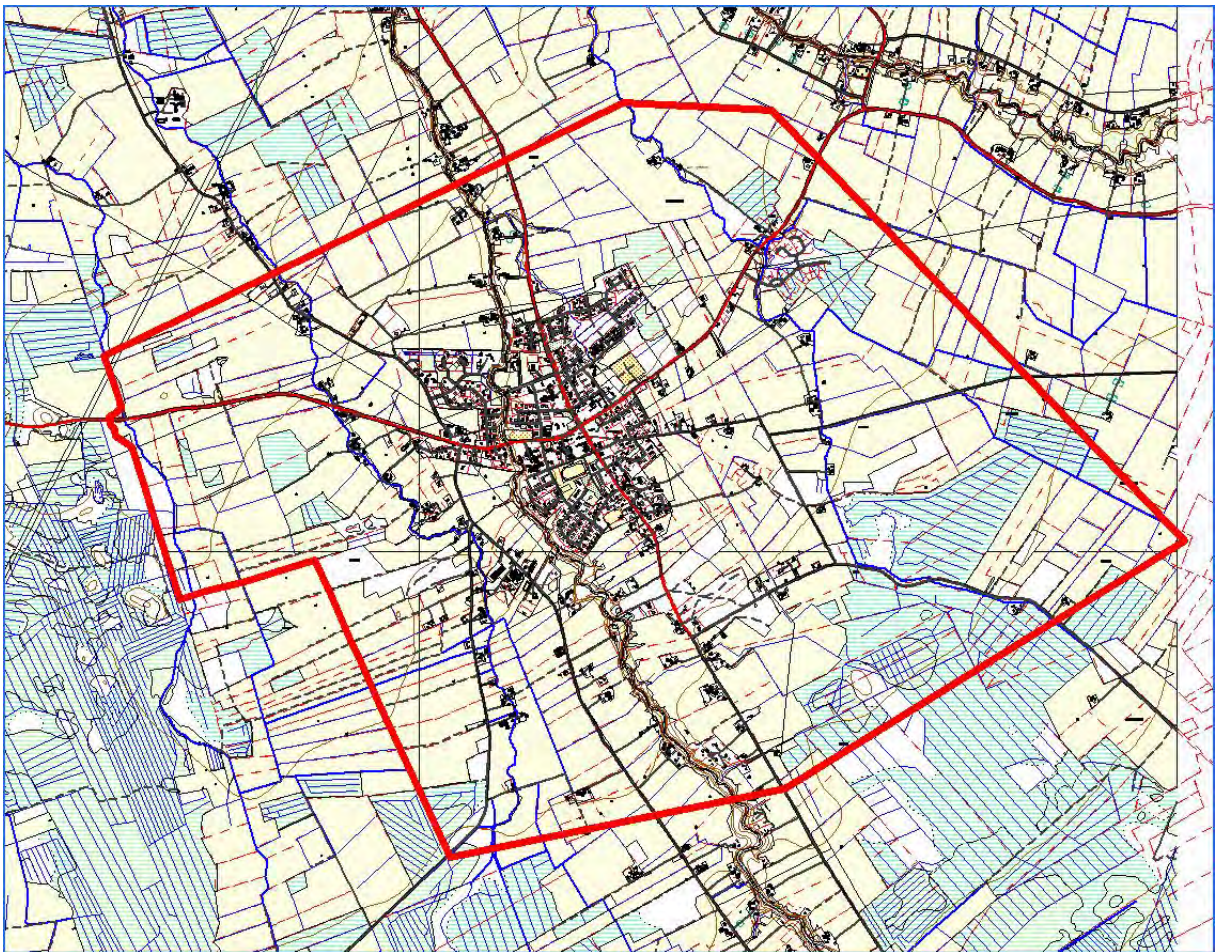
2

PERUSTIEDOT

2.1 Suunnittelualue

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava-alue käsittää kirkonkylän selvärajaisen taajaman ja osan sitä ympäröivää peltolakeutta. Suunnittelualueeseen kuuluu kaakossa osa laajaa metsäaluetta. Lännessä osayleiskaava-alue rajoittuu Tyrnävän ja Limingan kuntarajaan lähelle valtatie 4 uuden linjauksen eritasoliittymää. Osayleiskaava-alueen laajuus on 2109 ha. Osayleiskaavaan sisältyy kirkonkylän voimassa olevan rakennuskaavan alue ja Kotimetsän rakennuskaava-alue, joiden suuruus on 236,55 ha. Kaava-alueesta on peltoa 62,4 % ja metsää 17,5 %. Tyrnävän kirkonkylältä on Ouluun matkaa n. 30 km ja Oulunsalon lentokentälle n. 35 km.

Osayleiskaava-alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuden maisemakokonaisuuteen (Valtioneuvoston periaatepäätös 1998).

Osayleiskaava-alueen raja

2.2 Kaavoitustilanne

Maakuntakaava

Ympäristöministeriö vahvisti Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan 17.2.2005. Tyrnävän kirkonkylä on merkitty maakuntakaavassa taajamatoimintojen alueeksi eli asumisen, palvelujen, teollisuus- ja muiden työpaikka-alueiden ym. taajamatoimintojen sijoittumis- ja laajentumisalueeksi.

Lisäksi Tyrnävän kirkonkylä ympäröivine peltolakeuksineen kuuluu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeään alueeseen (kartassa sinisellä rajauksella). Aluetta koskee suunnittelumääräys:

Alueiden suunnittelussa ja käytössä tulee edistää alueiden kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilymistä.

Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen kokonaisuudet ja ominaislaatu.

Alueiden erityispiirteitä, kuten avoimien peltoalueiden säilymistä arvokkailla maisema-alueilla tulee vaalia. Erityisesti Limingan lakeuden ja Muhoksen peltoalueiden tärkeät linnuston kerääntymisalueet tulee turvata.

Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on varattava museoviranomaiselle tilaisuus antaa lausunto.

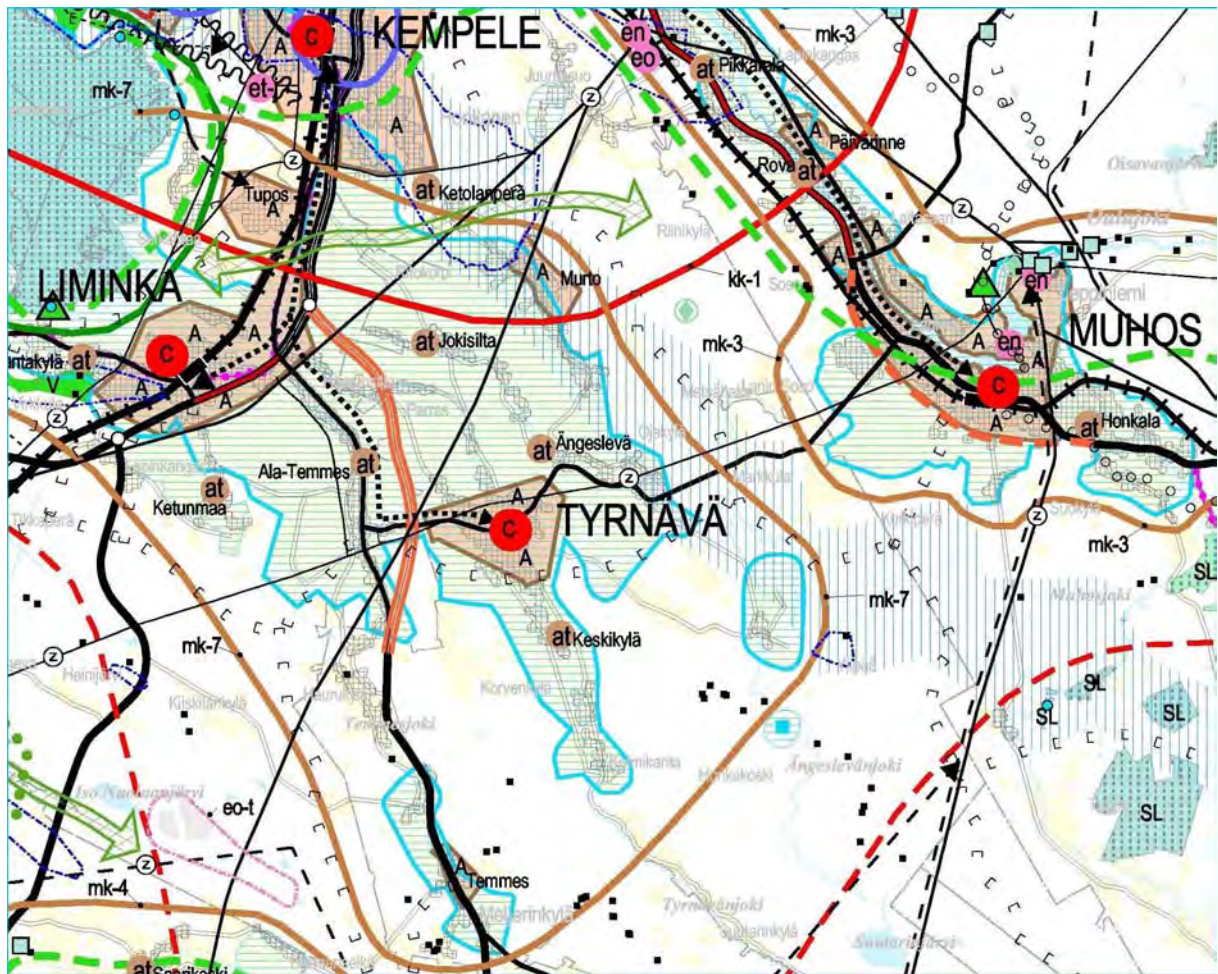
Tyrnävän kirkonkylä kuuluu myös lakeuden alueeseen (mk-7). Lakeuden alueelle on myös annettu suunnittelumääräys:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota erityisesti maatalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toimintaedellytyksiin, luonnon ja ympäristön kestäväan käyttöön, maiseman hoitoon ja rakentamistavan ohjaukseen.

Limingan-Tyrnävän alueella erityisviljelyn ja siihen liittyvien toimintojen kehittämisedellytykset on turvattava riittävän laajoilla suoja-alue-, viljely- ja rakentamisaluevarauksilla.

Vanha ja uusi koulu, välistä näkyy kirkontorni

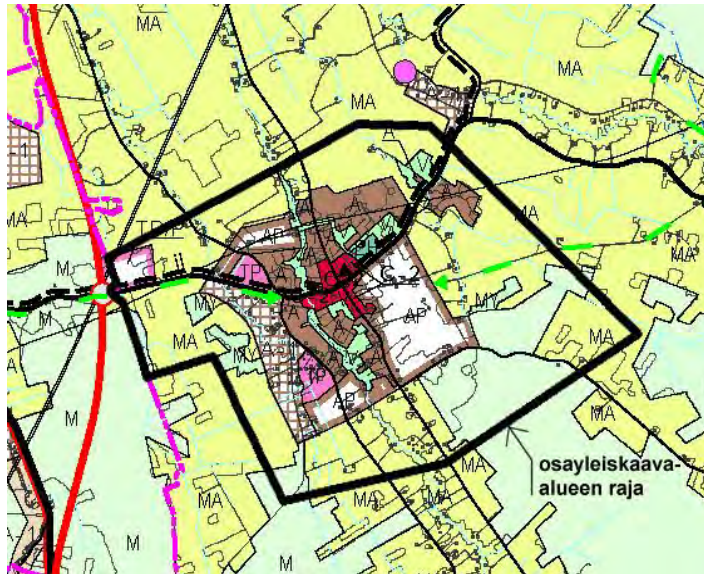

- kmk
 KAUPUNKI-MAASEUTU -VUOROVAIKUTUSALUE
- mk-7
 MAASEUDUN KEHITTÄMISEN KOHDEALUE. Lakeuden alue.
- JOUKKOLIIKENTEN KEHITTÄMISKÄYTÄVÄ
- KULTTUURIYMPÄRISTÖN TAI MAISEMAN VAALIMISEN KANNALTA VALTAKUNNALLISESTI TÄRKEÄ ALUE
- A
 TAAJAMATOIMINTOJEN ALUE
- C
 KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE.
- MOOTTORIKELKKAILUREITTI
- NYKYINEN TIE
- UUSI TIE

Ote maakuntakaavasta merkintöineen (Pohjois-Pohjanmaan Liitto, 2005)

Oulun seudun yleiskaavan 2020 laajennus

Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Muhoksen ja Oulunsalon kunta sekä Oulun kaupunki ovat laatineet alueelleen yhteisen yleiskaavan, jonka Oulun seudun seutuvaltuusto hyväksyi 26.8.2003. Yleiskaavaa laajennettiin koskemaan myös Liminga, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien alueet. Yleiskaavan laajennus vahvistettiin ympäristöministeriössä 18.2.2005. Yleiskaava ohjaa kuntien omaa maankäytön suunnittelua.

Ote Oulun seudun
yleiskaavasta 2020

	JOUKKOLIIKENTEEN KEHITTÄMISKÄYTTÄVÄ / YHTEYSTARVE.
	VIHERYHTEYSTARVE.
	NYKYINEN ALUE.
	KEHITETTÄVÄ ALUE.
	UUSI ALUE. Alueen maankäyttö ratkaistaan asemakaavalla.
	ASUNTOALUE.
	PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.
	KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE.
	TYÖPAIKKA-ALUE.
	VIRKISTYSALUE.
	HAUTAUSMAA-ALUE.
	MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE.
	MAISEMALLISESTI ARVOKAS PELTOALUE.

Yleiskaava

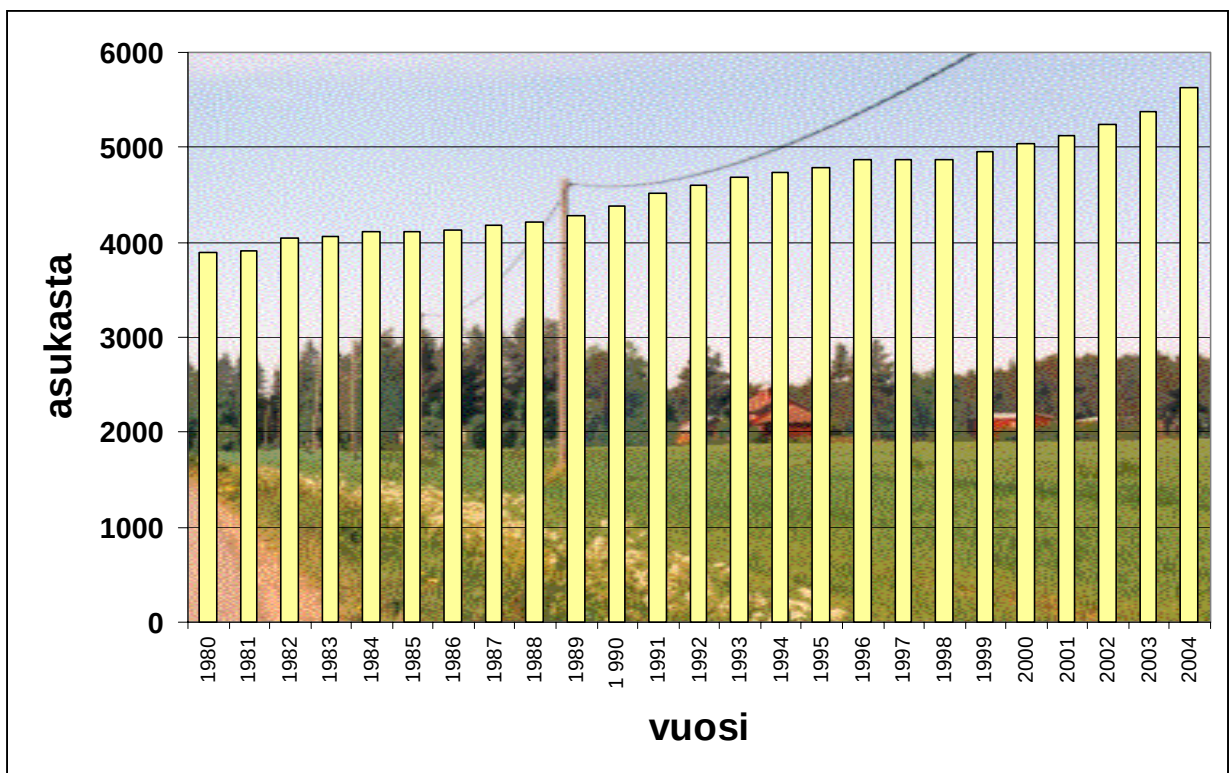
Tyrnävän kirkonkylälle ei aikaisemmin ole laadittu yleiskaavaa. Kunnanvaltuusto päätti osayleiskaavan laatimisesta keväällä 1994. Kirkonkylän rakennuskaava on alunperin laadittu 1970-luvulla. Sitä on laajennettu Seppälän asuinalueen rakennuskaavalla 1990-luvulla ja Puu-Jaakolan alueella 2003-2004. Kirkonkylän keskeisimmät asuinalueet ovat rakentuneet jo 1940-50 -luvulla. Meijerin alue on rakennettu 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Kirkonkylän asemakaava ei enää vastaa nykyvaatimuksia eikä nykyistä maankäyttöä, joten sen muuttaminen on aloitettu tammikuussa 2005. Voimassaolevan asemakaavan rajausta on esitetty osayleiskaavakartassa. Kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 04.07.2002.

2.3 Maanomistus

Suurin osa osayleiskaava-alueesta on yksityisessä omistuksessa. Kunnan omistamien rakennusten rakennuspaikkojen lisäksi kunta on hankkinut omistukseensa laajahkon alueen välittömästi taajamasta pohjoiseen Tuposväylän varrelta sekä pienemmän alueen kirkonkylän eteläosasta Isosuontien eteläpuolelta.

2.4 Väestö ja työpaikat

Tyrnäväläisiä oli vuoden 2004 lopussa 5625. Väkiluku on koko ajan kasvanut, keskimäärin jopa noin 2 % vuodessa. Vuoden 2001 alussa Tyrnävän ja Temmeksen kunnat yhdistyivät, yhdistyneessä kunnassa oli vuoden 2002 lopussa 5248 asukasta. Väestön kokonaismuutos yhdistyneessä kunnassa oli vuoden 2002 I-II vuosineljänneksellä +59 asukasta. Tyrnävän väestörakenteelle on ominaista lasten suuri osuus väestöstä, vuoden 2003 lopussa alle 15-vuotiaita oli 1509, eli 28,8 % asukkaista. Vuonna 2002 yli neljän hengen talouksia oli noin 16,5 % kaikkien talouksien määrästä.

Tyrnävän väestönkehitys vuosina 1980-2004.

Kirkonkylällä asui vuoden 2003 lopussa 2328 asukasta eli 45,5 % koko kunnan väestöstä. Vuodesta 1997 kirkonkylän väestö oli kasvanut 49 hengellä. Tyrnävällä on Murron asuinalueen kasvu ollut viime vuosina kiivainta: vuodesta 1997 vuoteen 2003 väkimäärä oli kasvanut 681 asukkaasta 982 asukkaaseen. Vuonna 1998 asutuskunnan keskimääräinen koko oli Tyrnävällä 3,43 asukasta ja vuonna 2003 noin 3 asukasta.

Tyrnävän kunnan tavoitteena on ollut väestöpohjan kasvattaminen hallitusti. Ennen kuntaliitosta Temmeksen kanssa Tyrnävän kunnassa asetettu tavoite vuodelle 2010 oli n. 5000 asukasta. Yhdistyneen

kunnan väestötavoite on vuonna 2005 yhteensä 5500 asukasta, vuonna 2010 6400 asukasta ja vuonna 2020 8000 asukasta. Tavoite edellyttää noin kolmen prosentin väestön kasvua. Tilastokeskuksen väestöennusten vuodelle 2020 on 6889 asukasta ja vuodelle 2040 7373 asukasta. Temmeksen kunta toi yhdistyneeseen kuntaan noin 680 asukasta vuonna 2001.

Pääosa sekä kunnallisen palvelualan että kaupan ja teollisuuden alan työpaikoista on keskittynyt kirkonkylään. Kunnan palkkalistoilla on noin 300 henkilöä. Kunnan jälkeen suurimmat työnantajat ovat Metelpower Oy, jossa on noin 110 työntekijää, sekä Eleproducts Oy, jossa työpaikkoja on noin 75. Valtion omistama Siemenperunakeskus työllistää 15 työntekijää. Kunnassa aloitti toimintansa vuonna 2001 myös perunaviiniatehdas, Oy Shaman Spirits Ltd., joka hyödyntää perunatuotannon ylijäämää. Osa kuntalaisista käy töissä Tyrnävän ulkopuolella, mutta silti kunnan työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 1999 lähes 70 %. Työpaikkoja kunnassa oli vuonna 2002 yhteensä 1219 pääasiassa palvelu- ja maa- ja metsätalouden alalla. Vuonna 2002 maa- ja metsätalouden työpaikkoja oli 22,6 % kaikista työpaikoista, teollisuuden työpaikkoja 12 % ja yhteiskunnallisten palvelujen työpaikkoja 30,7 %.

2.5 Asuntotuotanto

Tyrnävän kunnan tavoite on, että olevaa rakennettua ympäristöä ja rakennuksia käytetään mahdollisimman pitkään ja tehokkaasti huolehtimalla jatkuvasta kunnossapidosta ja asuinalueiden uudistamisesta. Uusia alueita rakennetaan huolellisten vaikutus selvitysten, mm. yhdyskuntatouutta ja ympäristöä koskevien tarkastelujen pohjalta. Kunnan tavoite asuntorakentamiselle on 50 asuntoa vuosittain. Laman vaikutus on näkynyt valmistuneiden asuntojen määrässä: vuonna 1995 valmistui vain 6 ja vuonna 1996 11 asuntoa. Vuonna 1999 rakentaminen jo vilkastui, uusia asuntoja valmistui 41 ja vuonna 2000 rakennettiin 42 uutta asuntoa. Vuoden 2000 jälkeen kunta ei ole rakennuttanut asuntoja, sen sijaan asunto-osakkeita on ostettu muutama.

Tyrnävällä on valmistunut asuntoja seuraavasti:

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
61	58	45	23	25	6	11	17	27	41	42	0	0

2.6 Elinkeinoelämä ja palvelut

Tyrnävän elinkeinoelämän perustana on maataloustuotanto ja sen tuotteiden jatkojalostus. Päätuotantosuunnat ovat perunan ja viljan viljely. Kokonaispeltoala Tyrnävällä on 11 650 hehtaaria. Aktiivituloja on 214. Pääasialliset viljelytuotteet ovat ohra ja kaura. Perunaa viljellään 57 tilalla yhteensä 1085 hehtaarin alalla. EU on hyväksynyt Tyrnävällä toimivan Siemenperunakeskuksen tuotantoalueen ns. High Grade -alueeksi eli korkealaatuisen siemenperunan tuotantoalueeksi. Viljaa viljellään 7740 hehtaarin alalla. Karjataloustiloja Tyrnävällä on yhteensä 55, joista lypsykarjatiloi- ja 47. Lihakarjaa on 8 tilalla. Maatilojen määrä on koko maassa – myös Tyrnävällä – pienentynyt jatkuvasti. Sen sijaan tilojen keskimääräinen koko on kasvanut, Tyrnävällä se on 54,4 hehtaaria. Osayleiskaava- alueen maatilat on esitetty liitekartassa Perustiedot II.

Yritystoiminnan kehittämiseksi ja tukemiseksi laadittiin Paavolankankaalle vuonna 1993 teollisuus- alueen palstoitussuunnitelma n. 20 yritystä varten. Alueelle on jo rakennettu vesijohto- ja viemäri- verkosto. Tulevan valtatie 4:n liittymän läheisyyteen Nipsinginojan varteen on kaavailtu korkeatasoista yrityskylää, "Lakeuden porttia". Alustava kaavaluonnos on laadittu ja alueelle on rakennettu tieyhtey- det. Valmiudet uusien yrittäjien vastaanottamiseksi kuntaan on näin taattu. Kaupan ja palvelualan elin- keinoelämä on Tyrnävällä keskittynyt kirkonkylän keskusta.

Työttömyysaste oli Tyrnävällä vuonna 2003 keskimäärin 11,6 %. Vastaava luku Pohjois-Pohjanmaan työvoimapiirin alueella oli 11,5 % ja koko maassa 9 %. Julkisen sektorin merkitys työllistäjänä piene- nee myös Tyrnävällä tulevaisuudessa, vaikka työntekijöiden eläkkeelle siirtyminen tuleekin lisäämään sektorin työvoiman kysyntää.

Taajamassa on sekä ala- että yläaste. Lukioasteen opetusta annetaan sekä monimuotolukiossa (39 oppilasta vv. 2004-2005) että Oulun lyseon etälukiossa (12 oppilasta vv. 2003-2004). Vuonna 1997 laajennetun kirkonkylän ala-asteen eli Kirkkomännikön koulun oppilasmäärä lukuvuonna 2004-2005 on 317. Lukuvuonna 2009-10 oppilasmäärän ennustetaan olevan 314. Kirkkomännikön koulussa annetaan myös esiopetusta, lukuvuonna 2004-2005 36:lle oppilaalle. Yläasteen oppilasmäärä puolestaan lukuvuonna 2004-2005 on 297. Ennusteiden mukaan yläasteen oppilasmäärä olisi vuosina

2009-2010 313 oppilasta. Kunta on laatinut oppilasmääräennusteet nykytilan pohjalta, kirkonkylän väestönkasvutavoitteita ei ole otettu huomioon. Tyrnävä on viime vuosina panostanut mallikkaasti sivistys- ja vapaa-ajan palveluihin, josta on osoituksena mm. myllyrakennukseen saneerattu kirjasto lukuisine oheispalveluineen.

Tyrnävän kunta on ollut viime vuosina entistä tiiviimmin mukana Ouluseudun elinkeinoelämän yhteistyössä, josta kokemukset ovat olleet erittäin myönteisiä. Oulu, Haukipudas, Hailuoto, Kempele, Kiiminki, Muhos, Oulunsalo, Liminka, Lumijoki, Tyrnävä ja Ylikiminki ovat perustaneet yhteisen yrityspalvelukeskuksen, joka aloitti toimintansa 1.1.2000. Kunnan elinkeinotoimi on ollut myös mm. mukana laatimassa Lakeuden seutukunnan kehittämisohjelmaa ja EU:n 5B-alueiden ohjelmaa ohjelmakaudelle 1995-1999 sekä Länsi-Suomen tavoite 2 –ohjelmaa ohjelmakaudelle 2000-2006. Kunta on ollut myös käynnistämässä niihin liittyviä lukuisia hankkeita. Tyrnävä on mukana Lakeuden seutukunnan muiden kuntien ja Raahen seudun kuntien kanssa yhteisessä Leader II –ohjelmassa.

2.7 Liikenne

Valtatieltä 4 voi saapua kuntakeskukseen kahdesta eri suunnasta, joko Tupoksen tai Ala-Temmeksen suunnasta. Valtatieltä kirkonkylälle on Tupokselta matkaa n. 13 km ja Ala-Temmekseltä n. 5 km. Sisääntulotiet hallitsevat taajamaa voimakkaasti. Ne muodostavat kirkon ja pappilan kohdalla kaksi risteävää kirkonkylän pääraittia. Pohjoisesta päin linjautuu risteykseen alueellinen pääväylä (M8240) Tuposväylä, joka jatkuu Kirkkotienä etelään. Liikennemäärä Tupoksen suuntaan on 950 ajon./vrk. Liikennemäärä lisääntynee Tupostiellä valtatie 4 siirryttyä uuteen paikkaan Haarasillan ja Kempeleen välillä vuonna 2003.

Itä-länsisuunnassa taajaman läpi kulkee seudullinen pääväylä (M827), Vanhatie, joka jatkuu kirkkoristeyksestä itään Ängeslevälle ja sieltä edelleen Muhokselle Muhosväylänä. Muhoksen suuntaan liikennemäärä on 1600 ajon./vrk. Taajamassa suurin liikennemäärä, 3600 ajon./vrk, on Vanhantiellä kirjaston ja kunnantalon tietämillä. Raiteilta haarautuvat kokoojaväylät ja asuntotiet asunto- ja työpaikka-alueille. Vanhantieltä pääsee etelään Keskikylälle myös Tyrnävänjoen länsipuolelta ennen varsinaista keskustaaajamaa Tyrnävänjoen länsipuolta. Pääraittien varteen on osin jo rakennettu kevyen liikenteen väylät. Kirkonkylän eri osa-alueet toisiinsa yhdistävän reitistön rakentaminen on osin vielä kesken.

Tyrnävälle laadittiin tieverkko- ja liikenneturvallisuussuunnitelma vuonna 1995. Sitä tarkistettiin osayleiskaavatyön yhteydessä ja päivitetty suunnitelma valmistui joulukuussa 2004. Tieverkko-suunnitelma on liitteenä 2.7.

2.8 Kunnallistekniikka

Kirkonkylällä on kaukolämpöverkosto, joka ulottuu kaikkiin tiiviimmän taajaman rakennuksiin. Vesijohto- ja viemäriverkosto on myös rakennettu kattavasti jätevedenpuhdistamoihin ja pumpaamoihin. Jätevedet johdetaan Lakeuden keskuspuhdistamoon Kempeleeseen. Pohjavesi otetaan Hirsijärven Vesi Oy:ltä ja Kempeleen Vesihuolto Oy:ltä. Vedensaannin turvaamiseksi Muhoksen alueelle rakennetaan syöttövesijohtolinja Suutarinkylästä Ylipäähän. Vesi- ja viemäriverkosto ilmenevät liitekartasta Perustiedot II.

2.9 Suunnittelussa käytössä olleet erillisselvitykset ja julkaisut

- "Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen" tavoiteohjelma; Tyrnävän kunta, Arkkitehtuuritoimisto O. Ylipahkala Oy, 1995
- Rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt; Museovirasto, Ympäristöministeriö, Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisu 16, Karttakeskus, Helsinki, 1993
- Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 2; Pohjois-Pohjanmaan Seutukaavaliitto, 1993
- Tyrnävän kirkonkylä, Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet; Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Pohjois-Pohjanmaan museo, Tyrnävän kunta, 1996
- Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet; Pohjois-Pohjanmaan Liitto, Oulu, 1997
- Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava, Pohjois-Pohjanmaan liitto, 2005
- Tyrnävän tieverkko- ja liikenneturvallisuussuunnitelma, suunnitelmaraportti; Tyrnävän kunta, Viatek Oy, 1995
- VT 4:n yleissuunnitelma; Tielaitos, 1996
- Tyrnävän kunnan tilinpäätös 2000; Tyrnävän kunta, 2001
- Pohjois-Pohjanmaan perinnealbumi, osa III, toim. Seppo Hämäläinen, 1985
- Tyrnävän maaperä, pro gradu Oulun yliopiston luonnontieteellisen tiedekunnan geologian laitokselle, Jouni Pihlaja ja Jukka Räisänen, 2001
- Oulun seudun yleiskaavan 2020 laajennus, 2005

3 RAKENNETTU YMPÄRISTÖ

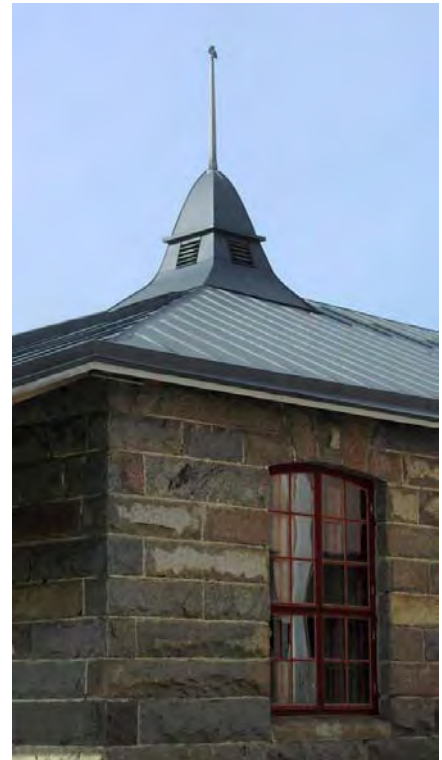
3.1 Historiaa

Tyrnävän alue on kokonaisuudessaan vanhaa merenpohjaa, joten kivikautiset löydökset Tyrnävällä ovat vähäisiä. Joitakin löydöksiä kuitenkin on ja niistä on voitu päätellä, että Säräisniemen Niemisjärven kivikautisen asuinpaikan asukkaat ovat tehneet hylkeenpyynti- ja kalastusretkiä Tyrnävänlahdelle. Tältä ajalta ovat peräisin Ängeslevällä sijaitsevat neljä kivimuodostelmaa, jätinkirkkoa. Niistä kaksi sijaitsee Kotakankaalla ja toiset kaksi Linnamaalla ja Metelinkankaalla osayleiskaava-alueen ulkopuolella. Tyrnävän paikannimistöön ovat jättäneet jälkensä myös alueella oleskelleet lappalaiset. Mm. Pelso ja Kotakangas ovat lappalaisperäisiä nimiä.

Ensimmäiset vakituiset asukkaat saapuivat Tyrnävälle 1500-luvun puolivälissä: talollinen Hannu Koskinen ja Ängeslevälle asettunut Olli Siira. 1500-luvun lopussa Tyrnävällä on 14 taloa. Pääosa uudisasukkaista oli savolaisia kaskiviljelijöitä, mutta uusia asukkaita tuli Tyrnävälle myös rannikon suunnasta. Kato- ja sotavuosista sekä isovihan ajasta huolimatta Tyrnävän väkiluku kasvoi. Tultaessa 1700-luvulle Tyrnävällä oli 71 taloa ja Ängeslevällä 43. Vuonna 1800 taloluku oli jo 146. Kunnan väkiluku kasvoi jatkuvasti aina 1930-luvulle saakka, vuonna 1935 asukkaita oli 4077.

Tyrnävä perustettiin Limingan kappeliksi 1640-luvulla. Itsenäinen kirkkoherrakunta Tyrnävästä tuli vuonna 1889. Ensimmäinen kirkko valmistui vuonna 1647. Uusi kirkko rakennettiin sitä korvaamaan kuitenkin jo vuonna 1664. Toinen kirkko paloi vuonna 1865 ja sen tilalle rakennettiin nykyinen kirkko, joka valmistui vuonna 1873.

Uudet maanviljelymenetelmät ja työvälineet levisivät Tyrnävälle 1840-luvulla. Samalla kydötys alkoi yleistyä ja kehittyä suoviljelyksi, jossa käytettiin kalkkia ja savea rikastuttamaan maaperää. Tämän seurauksena pelto- ja niittyala kasvoivat merkittävästi ja karjatalous alkoi kukoistaa 1800-luvun lopulla. Samalla meijeritoiminta kehittyi ja Tyrnävän Osuusmeijeri perustettiin vuonna 1906.

Kivipirtti, vanha meijeri vuodelta 1906

Tyrvään kirkonkylän keskustaa 1920-luvulla. Edessä vasemmalla on Tyrvään Osuuskaupan päämyymälä, joka sittemmin on purettu. Seuraavana ovat kahvila Pömilä ja tien päässä meijerin työntekijöiden asunto. Tien oikealla puolella näkyvät Tyrvään Osuusmeijerin saha- ja myllylaitos sekä takimmaisena itse meijerirakennus. (Kuvan omistaa Heikki Suorsa) Lähde: Pohjois-Pohjanmaan perinnealbumi, osa III, 1985.

3.2 Nykytila

Kirkonkylä voidaan jakaa kuuteen toiminnalliseen ja teemalliseen osa-alueeseen:

- 1 Vanhatien raitti Tyrväänjoelta kirkolle
- 2 Kirkkotien raitti
- 3 Asuinalueet
- 4 Teollisuusalueet
- 5 Tyrväänjokivarsi ja virkistysalueet
- 6 Ympäröivä peltolakeus

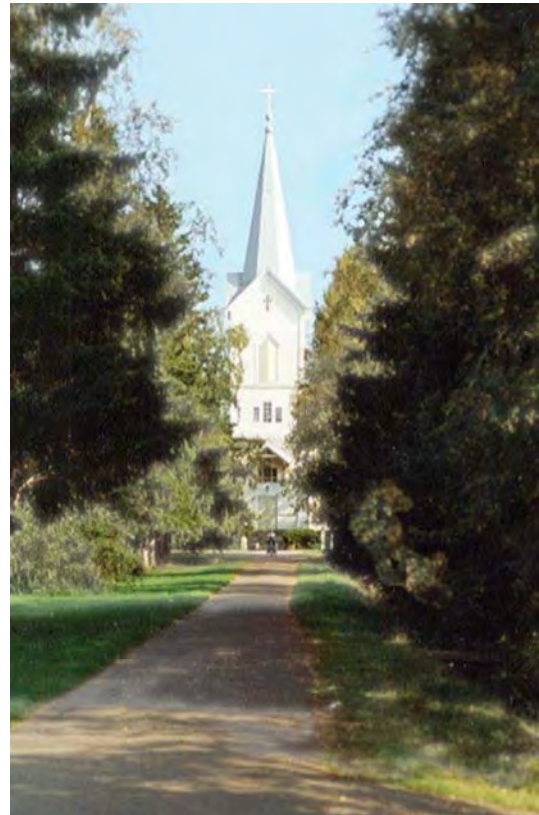
3.2.1 Vanhatien raitti Tyrväänjoelta kirkolle

Ala-Temmekseltä päin kirkonkylälle kylän pääraittia, Vanhatietä pitkin saavuttaessa taajama aukeaa Tyrväänjoen ylittävältä sillalta. Loivasti mutkittelevan Vanhatien oikealla puolella joen varressa sijaitsee kulttuurihistoriallisesti arvokas meijerialue. Alueen osittain saneeratut juustola-, mylly- ja asuinrakennukset sekä vanha meijerirakennus antavat taajamalle heti sinne saavuttaessa oma-leimaisen paikan henkeä ja paikallista rakennuskulttuuria kuvastavan ilmeen. Myllyrakennukseen on vanhaa kunnioittaen saneerattu kunnan kirjasto ja vanha juustola on perusparannettu etälukioksi sekä asunnoiksi ja liiketiloiksi. Vanhan meijerialueen kokonaisuus, johon olennaisena osana kuuluu myös Tyrväänjoen vastarannalla sijaitseva vanha, vielä saneeramaton nahkatehdas, on muodostunut kirkonkylän eläväksi kyläkeskukseksi. Vastapäätä meijerialuetta Vanhatien toisella puolen sijaitsee kiviaidan ympäröimä vanha hautausmaa. Meijerin alueen jälkeen raitin molemmin levittäytyy pienimuotoinen kaupallinen keskus eri-ikäisine, toisiinsa sulautuvine rakennuksineen. Seurantalon edustalla on kirkonkylän tori, jonka kunnostaminen aloitettiin kesällä 2004. Raittia reunustavien liike- ja pankkirakennusten takana sijaitsee vuonna 1987 rakennettu lämminhenkinen puuverhoiltu kunnantalo, jonka pihapiirissä sijaitsee vanha kunnantalo 1800-luvun lopulta. Pihapiirissä sijaitsee myös 1950-luvulta peräisin oleva palolaitoksen rakennus. Vanhatien varteen vanhan meijerialueen tuntumaan on rakenteilla kolmikerroksinen Vanhatien suuntainen liikerakennus. Vanhatien raitti päättyy kirkolle, taajamaa halkovien teiden risteykseen. Ympäröivän tumman puuston keskeltä maamerkiksi nousevaa vaaleaa kirkkoa vinottain vastapäätä risteyksen toisella puolen sijaitsee vanha pappila. Jyhkeä pappilan pihapiiriä ympäröivä kuusiaita ja risteykseen rajoittuva nurmetettu puuton aukio kunnioittavat kirkkomiljöötä ja kirkkorakennuksen merkittävää asemaa ympäristöönsä nähden. Vanhatietä myötäilevät esimerkiksi rakennetut kevyen liikenteen väylät, jotka kulkevat jouhevasti

raitia reunustavaa puustoa myötäillen. Vanhatie jatkuu kirkkoristeyksen jälkeen Muhokselle menevänä Muhosväylänä, jonka varrella heti risteyksen jälkeen on Tyrnävän museo ja vanhusten palvelutalo.

3.2.2 Kirkkotien raitti

Vanhatien raittia kapeampana ja intiimimpänä lähtee Kirkkotien raitti kirkolta etelään kohti Keskikylän ja Kolmikannan talouskylä. Sitä reunustaa komea ja iäkäs mäntypuurivistö. Kirkkotien raitin alkupää on selkeästi julkisen rakentamisen aluetta: kirkkoa vastapäätä 50-luvulta peräisin olevassa entisessä terveysaseman rakennuksessa sijaitsee nuoriso- ja liiketiloja. Heti sen jälkeen on alun perin 50-luvulla rakentunut ala-aste, jonka laajennusosa on valmistunut vuonna 1997. Raitin varrella on myös ravintolaksi muutettu työväentalo 30-luvulta. Julkinen rakentaminen päättyy 1970-luvulla rakennettuun terveyskeskukseen, jonka laajentaminen on aloitettu vuonna 2004. Asuinalot raitin varrella edustavat miellyttävän pienimuotoista, mittasuhteiltaan sopusointuista pääosin 1930-1950-luvuilta peräisin olevaa rakennuskantaa. Rakennukset työntyvät paikoitellen aivan raitin varteen luoden raitille omaleimaisen tunnelman.

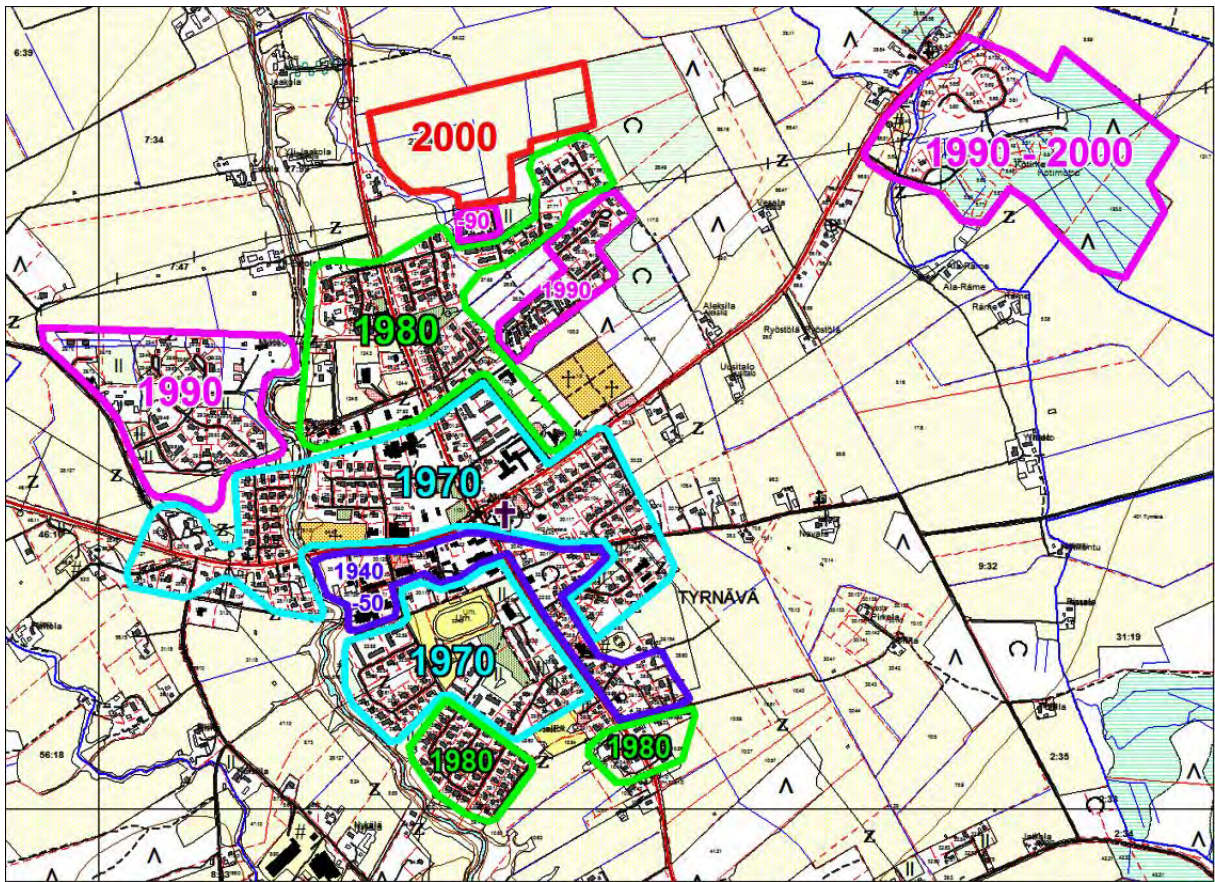

Kirkkontorni Vanhatien raitin päätteellä

Rakennukset Kirkkotien varrella ovat säilyttäneet suurelta osin alkuperäisen ilmeensä ja kuvastavat Tyrnävän kirkonkylän monikerroksista rakennushistoriaa. Raitin varteen on osittain tieverkko- ja liikenneturvallisuussuunnitelman mukainen kevyen liikenteen väylä vanhaa puustoa kunnioittaen. Kirkkotien raitti ja sitä reunustavat rakennukset muodostavat tiiviin, yhtenäisen rakenteen, joka päättyy selkeästi tien molemmiin puoliin avautuvaan avaraan peltomaisemaan.

3.2.3 Asuinalueet

Kirkonkylän tiiviimpi asutus oli sijoittunut 1950-luvulle tultaessa pääosin Kirkkotien varteen elinkeinoelämän ja palvelujen reunustaessa Vanhatietä. Rakenne pysyikin pitkälti samana aina 1970-luvun puoliväliin saakka: rakentamispaineet olivat vähäiset väkiluvun aletessa yli tuhannella asukkaalla 1950-luvulta vuoteen 1975. Maaseutuasumisen noustua arvoonsa 1970-luvun lopulla asuinalueita tarvittiin Tyrnävälläkin lisää. Kirkonkylälle laadittiin rakennuskaava, jossa osoitettiin uusia asuinalueita olevan rakenteen ympärille. Pääosa kirkonkylän asuinalueiden rakennuksista on omakotitaloja. Rivitaloasutus on sijoittunut neljäksi ryppääksi eri puolelle taajamaa. Asuinalueiden sisäiset järjestelyt suorine asuntoteineen ja säännöllisen muotoisine kortteleineen sekä itse asuinrakennukset edustavat tyypillistä 1970- ja 1980-luvun rakentamisen tapaa. Poikkeuksena on 1990-luvulla kaavoitettu Seppälän asuinalue Tyrnävänjoen länsipuolella sekä vuosina 2003-2004 kaavoitettu Puu-Jaakola, joissa asuntoteiden linjauksilla ja rakennuspaikkojen sijoittelulla on pyritty vaihtelevampaan ympäristöön. Voimassa olevan rakennuskaavan alueella on yksittäisiä rakentamattomia omakotitalojen rakennuspaikkoja Seppälän alueella kaksi ja Kotimetsässä 49. Rivitalojen tonttivaranto on käytetty yhtä lukuunottamatta. Terveyskeskuksen eteläpuolella Kaitatien päässä on yksi vapaa rivitalotontti, jolle voidaan rakentaa n. 400 kem²:n suuruinen rivitalorakennus.

Taajaman rakentumisvuosikymmenet

3.2.4 Teollisuusalueet

Tyrvävän kirkonkylällä ei ole laajaa, yhtenäistä jo rakentunutta teollisuusaluetta. Tuotantolaitokset ja pienteollisuushallit myyntitiloineen ovat sijoittuneet hajalleen asuinalueiden liepeille taajaman länsireunalle, meijerin alueen eteläpuolelle ja Tyrvänjokivarteen yläasteen pohjoispuolelle. Paavolan-kankaalle, kirkonkylän tiivistä rakenteesta irrallisen on vuonna 1993 laadittu yhtenäisen teollisuusalueen palstoitusuunnitelma betonipajan ja siemenperunavaraston läheisyyteen. Alue on suurelta osin vielä rakentumaton.

3.2.5 Tyrvänjokivarsi ja virkistysalueet

Tyrvänjoki kulkee syvässä kapeassa uomassa kirkonkylän länsireunalla. Eroosio on aikaa myöten syönyt joen rantatöyräät paikoitellen hyvinkin jyrkiksi. Puusto, pääosin jokipajua, on levittäytynyt tuuheana ravinnerikkaille rannoille. Rannassa joen molemmin puolin Seppälän asuinalueen kohdalla kulkee valaistu kuntopolku, joka talvisin toimii hiihtolatuksi. Joen ylitse Vanhatien pohjoispuolelle on rakennettu puiset sillat latua varten. Asuntoalueiden kohdalla on muutamia uimapaikkoja joen suvantokohdissa. Isompi, hiekkakuoppaan rakennettu uimapaikka sijaitsee taajamasta etelään joen tuntumassa. Uimapaikasta pohjoiseen on vuosikymmenien perinteitä kantava lasten luontoleikkipaikka ja pulkkamäki metsäisellä kumpareella joen varrella. Asuinalueiden keskelle on monin paikoin rakennettu pienten lasten leikkipaikkoja kiipeilytelineineen ja hiekkalaatikoineen. Kirkonkylällä on urheilukenttä, jota ympäröi nurmetettu virkistysalue. Kenttä jäädytetään talvisin jääkiekkokaukaloksi. Urheilukentän tuntumassa sijaitsevat kolme tenniskenttää. Urheilukentästä kaakkoon sijaitsee kunnan pesäpallokenttä katsomoineen ja huoltorakennuksineen.

Ulkoiluun ja virkistykseen soveltuvia metsiä tai puistoja ei kirkonkylässä juurikaan ole. Kirkonkyläläiset ulkoilevat jokivarren polustolla tai suuntaavat kulkunsa taajaman ulkopuolelle kaava-alueen kaakkoisosasta etelään levittäytyvään metsään.

3.2.6 Ympäröivä peltolakeus

Kirkonkylää ympäröi laaja peltolakeus, joka kuuluu osana valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuteen. Entiset merenrantaniityt on raivattu vähitellen valtaisaksi peltoaukeaksi, jolla näkymät ulottuvat kilometrien päähän. Siellä täällä on pieniä metsäsaarekkeitä, jotka hahmottavat etäisyyksiä maisemassa. Ainoa yhtenäinen metsäkokonaisuus on kaava-alueen kaakkoisosassa. Se jatkuu laajana etelään Keskikylälle ja Kolmikantaan. Maatilojen perinteiseen tapaan suojaisiksi pihapiireiksi rakennetut talouskeskukset ovat Tyrnävänjoen sekä Leppiojan ja Kiviojan tuntumassa sijoittuneet tyypillisen jokivarsiasutuksen tapaan nauhaksi jokien lämpimille ja suojaisille rantatöyräille. Peltolakeudella sijaitsevien talouskeskusten ympärille on istutettu puustoa, joka antaa pihapiireille hyvän suojan tuulta ja myrskyjä vastaan. Pihapiirit ovat hyvin hoidettuja ja uudet rakennukset sopeutuvat ympäristöönsä.

3.3 Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet

Osayleiskaava-alueella on Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton inventoimia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä seudullisia kohteita yhteensä 24. Ne on koottu Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton julkaisuun *Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 2, julkaisu A 116, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993*. (Liite 3.3.1). Valtakunnallisesti merkittäviä kohteita ovat vuonna 1873 rakennettu Tyrnävän kirkko, 1900-luvun alkupuolella rakennetut meijeri, mylly ja saha sekä Tyrnävänjoen viljelysmasema kirkonkylältä Keskikylälle ja osittain osayleiskaava-alueelle ulottuva Alakylän viljelysmasema (*Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A 116, 1993 sekä Museovirasto/Ympäristöministeriö, julkaisu Rakennettu kulttuuriympäristö, 1993*).

Mukulakivillä päällystetyn Meijerikadun pienteollisuusalueen rakennukset on rakennettu 1900-luvun alkupuolella: mm. meijeri vuonna 1906, juustola vuonna 1913, vehnämylly vuonna 1917 ja saha vuonna 1920. Osa rakennuksista on peruskorjattu vanhaa kunnioittaen ja perinteisiä työmenetelmiä käyttäen. Myllyrakennus on saneerattu kirjastoksi ja sitä vasta päätä sijaitsevassa peruskorjatussa juustolassa toimii Oulun lyseon etälukio. Juustolassa on myös peruskorjattuja asuntoja ja kriisiajan johtokeskus. Meijerirakennukselle pohditaan parasta aikaa uudiskäyttöä. Vanhimmat rakennukset osayleiskaava-alueella ovat peräisin 1700-luvulta. Näitä ovat Kursulan aitat ja Ala-Ikolan pihapiirissä sijaitseva aittarakennus. Kotiseututalona nykyisin toimivan Ängeslevän Ylipäästä siirretyn Tihisen vanhan päärakennukseen kuuluu savupiirtti, jonka hirressä on vuosiluku 1700.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton luetteloimia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä alueita osayleiskaava-alueella on kolme. Tyrnävänjoen viljelysmasema kirkonkylältä Keskikylälle on laaja jokivarren viljelysmasemakokonaisuus, jossa on runsaasti perinteistä rakennuskantaa ja joka kirkonkylällä muuttuu taajamamaiseksi. Alakylän viljelysmaseman jakso levittäytyy Ängeslevän ja Leppiojan viljelystenväliin. Leppiojan masemakokonaisuuteen kuuluu Leppiojan lisäksi metsänreunus ja alueen rakennukset, mm. Laanilan ja Uusi-Laanilan vierekkäisten talouskeskusten muodostama kokonaisuus, jossa osa rakennuksista on peräisin 1800-luvulta.

Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen korjaus- ja miljöörakentajalinjan opiskelijat tekivät Tyrnävän kirkonkylän kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden inventoinnin kesällä 1996. Osayleiskaava-alueelta inventoitiin rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat sekä kyläkuvan kannalta merkittävät rakennukset. Käytännössä alueen lähes kaikki 1950-luvulla ja sitä ennen rakennetut rakennukset inventoitiin. Kohteita oli yhteensä 114. Pohjois-Pohjanmaan museo arvotti inventoidut kohteet joko valtakunnallisesti, seudullisesti tai paikallisesti merkittäviin. Lisäksi museo luokitteli arvokkaat useamman pihapiirin muodostamat alueet, jotka kuvastavat paikallishistoriaa ja muodostavat paikallisesti tyypillisen miljöön. Nämä kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet on esitetty ”Perustiedot I” –kartalla. Pohjois-Pohjanmaan museon laatima luokittelu on liitteenä 3.3.2.

Sekä Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton että Käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen inventoimat kohteet on esitetty liitekartassa Perustiedot I.

4.1 Maisemarakenne

Tyrnävällä luonto ja ainutlaatuinen kulttuurimaisema asettavat kirkonkylän ja sen ympäristön suunnittelulle haasteelliset tavoitteet. Lakeuden kulttuurimaisema on valtakunnan merkittävimpiä yhtenäisiä maisemakokonaisuuksista. Viljelymaisemat ja perinteiset maalaistalot pihapiireineen ja muine arvokkaine rakennuksineen sijaitsevat Leppiojalla ja Tyrnävänjokivarressa kirkonkylältä Keskikylälle. Lakeuden perinnemaisemat ulottuvat useamman kunnan alueelle, ja niiden säilyminen turvataan ainoastaan, jos pellot pidetään viljeltyinä ja maaseutukulttuuri voimissaan. Peltojen poistuminen viljelykäytöstä ja niiden pusikoituminen vaarantavat avaran maisematilan säilymisen. Maatalouden rakennemuutos on aikojen saatossa muuttanut myös lakeuden kulttuurimaisemaa: ladot ovat hävinneet ja yhä suurempia maatilojen talousrakennuksia nousee pihapiireihin ja myös niiden ulkopuolelle.

Tyrnävä kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuden maisema-alueeseen, joka on Suomen suurimpia yhtenäisiä viljelyalueita. Lakeuden maisema on tasaista, maasto nousee 10 metrin korkeuteen vasta 15 kilometrin päässä merestä. Näkymät lakeudella ulottuvat kilometrien päähän. Tyrnävän- ja Ängesleväjoen varsilla on vanhoja perinteisiä pihapiirejä ja Tyrnävänjoen varrelle rakentunut Tyrnävän kirkonkylä erottuu lakeuden keskeltä tiiviinä ja ehyenä saarekkeena.

Taajaman maamerkiksi peltolakeuksilta päin katsottuna nousee kirkontorni. Yhtenäisiä metsäalueita ovat taajaman koillispuolen kosteahko sekä lehtipuita että mäntyä kasvava metsikkö sekä taajaman eteläpuolen mäntykangas. Muutoin taajamaa ympäröivät viljelykäytössä olevat pellot. Taajamassa puusto on paikoin vanhaa. Vanhalla hautausmaalla kasvavat jyhkeät männyt ja lehtipuut. Kirkkotien varren petäjät ovat pitkästi yli sata vuotta vanhoja ja myös kirkon ympäristön puusto on vanhoja mäntyjä. Pappilan kuusiaita on myös iäkäs.

Maisemalliset piirteet on esitetty liitekartassa Perustiedot I.

4.2 Luonnonympäristö

Tyrnävänjokivarsi on rehevää: joki on vuosien saatossa tuonut rannoilleen ravinnerikasta maata. Jokivarren kasvusto on rikasta ja paikoitellen lehtomaista. Rantatöyräillä kasvaa runsaasti mm. jokipajua. Peltolakeutta rytmittävät mäntyvaltaiset metsäsaarekkeet. Laajemmat metsäalueet rajaavat lännessä ja etelässä peltoaukeaa.

Tyrnävän pelloilla ja taajamassa mustavarikset ja naakat ovat tuttu näky. Metsäsaarekkeissa ja peltoalueiden laidalla elää kettuja, jäniksiä ja pienjyrsijöitä. Jokivarsilla on nähty saukkojakin. Hirviä kirkonkylän alueella on havaittu satunnaisesti. Toistaiseksi osayleiskaava-alueella ei ole tiedossa valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalaisia kasvi- tai eläinlajeja. Myöskään metsälain määrittelemiä tärkeitä elinympäristöjä tai luonnonsuojelulain mukaisia suojeltavia luontotyypppejä ei ole tavattu alueelta.

Ravintola Sepäntupa Kirkkotien varressa

Tyrnävän peltolakeudet kuuluvat yhteen 411:sta valtakunnallisesti arvokkaasta lintualueesta, Finiba-alueesta. Finiba-alueet ovat lintujen pesimis- tai kerääntymisalueita. Tyrnävän pellot taajamasta pohjoiseen kuuluvat Oulun seudun kerääntymisalueeseen, johon sisältyy osia myös Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulunsalon ja Siikajoen kunnista sekä Oulun kaupungista. Finiba-alueet eivät ole varsinaisia suojelualueita. Kriteerinä alueiden määrittämiselle on ollut, että alueella esiintyy merkittäviä määriä uhanalaisia tai silmällä pidettäviä lajeja tai lajeja, joiden säilymisestä Suomella on kansainvälinen erityisvastuu. Välttömästi Tyrnävän kirkonkylän ympäristössä ei ole havaittu harvinaisia tai uhanalaisia lintulajeja, mutta peltolakeudelle kerääntyy lukuisa määrä muuttomatkalla olevia lintuja keväisin. Peltoaukeita, jotka ovat esim. joutsenten, hanhien ja kurkien tärkeitä kerääntymisalueita voidaan parhaiten suojella varmistamalla niiden nykyisen käytön jatkuminen.

4.3 Vesistöt

Osayleiskaava-alueen halki virtaavat Leppioja, Tyrnävänjoki sekä koillisessa Kivioja. Lakeuksia halkovat joet ovat kapeita, suhteellisen matalia ja syväuomaisia, mutta niillä on alueen ainoina vesistöinä suuri merkitys asukkaille. Joissa kalastetaan, ravustetaan ja niillä on myös muuta yleistä virkistyskäyttöä. Lakeuden jokien vedenpinta vaihtelee suuresti, joka aiheuttaa jokitörmien kulumista ja paikoitellen niiden vyörymistä jokeen. Kesällä vettä on uomissa niukalti, koska jokialueella on vähän virtauksia tasaavia järviä. Liettyminen on lisäksi mataloittanut jokia.

Tyrnävänjoki kuuluu Temmesjoen vesistöalueeseen ja saa alkunsa Vaalan kunnan puolelta suoalueilta ja yhtyy Limingan kunnan alueella Temmesjokeen, joka taas laskee Liminganlahteen. Tyrnävänjoen veden laatuun vaikuttavat erityisesti soiden suuri osuus jokien yläosissa ja maatalous alempana. Joen latvaosilla on laajoja turvetuotantoalueita, joiden yhteenlaskettu tuotantoala vuonna 1999 oli 605 ha. Tyrnävänjoen forssori-, kiintoaine ja typpikuormitukset ovat kasvaneet viime vuosikymmenenä. Tyrnävänjoen veden väriarvot, humuksen määrä sekä rauta- ja ravinnepitoisuudet ovat korkeita kaikkina vuodenaikoina. Tyrnävänjoessa yläjuoksulta alkaen saattaa kevättalvisin esiintyä voimakasta happikatoa. Vedenlaatu joessa on välttävää. Joen tilannetta on pyritty kohentamaan joen latvoilla sijaitsevan aikoinaan kuivatun Niskajärven vedenpinnan nostolla, jolla on saatu aikaan kosteikkoalue. Veden laadun joessa toivotaan paranevan hiljalleen, koska turvetuotantoalueilta tulevat vedet virtaavat nyt kosteikkoalueen läpi, jolloin osa ravinteista ja kiintoaineesta pidättyy kosteikkoon. Niskajärven vedenpinnan nostolla pyritään myös tasaamaan veden virtaamia Tyrnävänjoessa.

Tyrnävänjoen kalat ovat enimmäkseen särkiä, ahvenia ja haukia. Joen latvoilta saadaan myös harjusia ja purotaimienta, jota kalastuskunta istuttaa jokeen pyyntikokoisena. Kalastoa hoidetaan lisäksi poikasistutuksilla. Tyrnävänjoesta pyydetään myös rapuja.

Tyrnävänjokea kapeammat ja uomaltaan matalammat Leppioja ja Kivioja saavat alkunsa Tyrnävän taajaman eteläpuolisilta soilta. Ojien varren puustovyöhykkeet ovat kapeampia kuin Tyrnävänjoella. Leppioja yhtyy Tyrnävänjokeen ja Kivioja Ängesleväjokeen. Ängesleväjoki yhtyy edelleen Temmesjokeen. Leppiojan ja Kiviojan vedenlaatua ei ole erikseen seurattu.

Tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa ei ole Tyrnävän vesistöjen kunnostusta koskevia hankkeita meneillään. Kunta sen sijaan suunnittelee parhaillaan yhdessä maanomistajien kanssa Kiviojan kunnostamista ja kehittämistä.

Tyrnävänjoella tehtiin tulvakartoitus vuonna 2000. Joki tulvii keväisin Seppälän asuinalueen kohdalla ja siitä pohjoiseen. Tulvaraja oli korkeimmillaan +15,00 mmp:n tuntumassa. Tulva-alueen rajat on esitetty liitekartassa Perustiedot II.

4.4 Ympäristön häiriötekijät

Varsinaisia ympäristön häiriötekijöitä Tyrnävän kirkonkylällä ei ole. Peltolakeuksien yli kulkevat sähkölinjat rumentavat paikoin maisemaa. 1990-luvulla rakentuneen Seppälän asuinalueen puusto ja muu kasvusto ei ole vielä ehtinyt kasvaa täyteen pituuteensa ja alue hakee edelleen paikkaansa kiinteänä osana taajamaa.

4.5 Maa- ja kallioperä sekä pohjavesialueet

Tyrnävän kirkonkylän maaperä on pääasiassa hietaa. Turvetta esiintyy Kotimetsän alueella sekä Muhosväylän pohjoispuolella Kotimetsää vastapäätä ja hautausmaan koillispuolella sijaitsevilla metsiköissä.

Suunnittelualueen eteläosan kallioperä on graniittia. Muualla alueella peruskallio on syvällä paksujen maakerrosten alla eli osa alueesta kuuluu 1300-1400 miljoonaa vuotta vanhaan Muhoksen muodostumaan. Muodostuman ala-osassa on konglomeraattia ja arkoosihiekkakiveä ja yläosa koostuu savikivistä, jossa on hiekkakivivälikerroksia.

Osayleiskaava-alueella ei ole merkittäviä pohjavesialueita.

Vanhoja mäntyjä Kirkkotieltä erkanevan kujan varressa

5 TAVOITTEET

5.1 Valtakunnalliset tavoitteet

Valtakunnalliset tavoitteet on määritelty laeissa, valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa, valtakunnallisissa suojeluohjelmissa sekä raporteissa valtakunnallisesti arvokkaista luonto- ja maisema-alueista. Valtakunnallisten tavoitteiden perustana on osaltaan myös Suomen hyväksymiä kansainvälisiä tavoitteita. Tavoitteet voivat olla yleistavoitteita, jotka ohjaavat maakuntakaavoitusta ja yleiskaavoitusta tai erityistavoitteita, jotka ovat maakunnan suunnittelua koskevia velvoitteita.

Valtioneuvoston asettamat **valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet** on ryhmitelty asiasisällön perusteella seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Toimiva aluerakenne
- Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu
- Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat
- Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto
- Helsingin seudun erityiskysymykset
- Luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityiset aluekokonaisuudet.

Maankäyttö- ja rakennuslaki korostaa yleiskaavan merkitystä ympäristön kestävästä kehitystä tukevana rakentamisen ohjausvälineenä ja asettaa myös omat tavoitteensa kaavoitukselle.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Toimiva aluerakenne

Aluerakenteen ja alueidenkäytön kehittämisessä korostuu ensisijaisesti alueiden omat vahvuudet ja sijaintitekijät. Alueidenkäytöllä tuetaan aluerakenteen tasapainoista kehittämistä sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansainvälisen aseman vahvistamista hyödyntämällä mahdollisimman hyvin olemassa olevia rakenteita sekä edistämällä elinympäristön laadun parantamista ja luonnon voimavarojen kestävä hyödyntämistä.

TYRNÄVÄLLÄ

vahvuuksia ovat ainutlaatuinen Lakeuden kulttuuriympäristö ja valtatie 4 uuden linjauksen läheisyys. Tavoitteena on hyödyntää viihtyisää maaseutuympäristöä asumiseen sekä turvata perunanviljelyn High Grade –alueen kehittämisedellytykset. Elinkeinorakennetta ja yritystoimintaa monipuolistetaan ja yrittäjyyden edellytykset turvataan hyödyntämällä valtatie 4 uutta linjausta.

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Eheytyvä yhdyskuntarakenne on toimiva ja taloudellinen. Liikennetarve vähenee, liikenneturvallisuus paranee, edellytykset joukkoliikenteelle kasvavat ja jalankululle sekä pyöräilylle toteutetaan riittävä verkosto. Asumisen ja työpaikkojen kasvualueet sekä palvelut pyritään sijoittamaan jo olevaan yhdyskuntarakenteeseen tai sen välittömään läheisyyteen. Elinympäristön viihtyisyyttä edistetään mm. minimoimalla melusta aiheutuvia haittoja sekä säilyttämällä elinympäristön ajallinen kerroksellisuus ja alueiden omaleimaisuus. Erityistä huomiota kiinnitetään terveydelle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseen ja jo olevien haittojen poistamiseen.

TYRNÄVÄLLÄ

yhdyskuntarakennetta eheytetään tiivistämällä olevaa rakennetta ja osoittamalla kasvualueet taajaman välittömään läheisyyteen. Työpaikka-alueet pyritään sijoittamaan lähelle nelostietä taajaman läpi kulkevan liikenteen minimoimiseksi. Tyrnävän kirkonkylän omaleimaisuutta vahvistetaan ja uudet asuin- ja työpaikka-alueet sopeutetaan maisemaan.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Alueidenkäytössä on otettava huomioon kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat kansainväliset sopimukset sekä valtioneuvoston päätökset. Lisäksi viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina.

Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Ekologisten yhteyksien säilyminen suojelualueiden välillä turvataan. Luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua edistetään parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojeluverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämissä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytöllä edistetään luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä.

TYRNÄVÄLLÄ

otetaan huomioon valtakunnallisesti merkittävä Lakeuden maisema ja kulttuuriympäristö yleiskaavaa laadittaessa. Merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet ja muinaisjäännökset otetaan myös huomioon. Kulttuuri- ja luonnonperinnön hyödyntäminen on merkittävä tekijä asuinalueiden vetovoimaisuuden ja viihtyisyyden lisäämisessä. Metsäiset alueet pyritään varaamaan asukkaiden virkistyskäyttöön ulkoilua varten. Tyrnävänjoen rantatöyräät rehevine kasvillisuuksineen jätetään vapaaksi rakentamisesta ja jokivartta kehitetään asukkaiden ulkoilua ja luontoelämyksiä varten. Peltotalueita rajaavat metsäkuviot ja metsänreunat säilytetään lintujen pesimä- ja levähdyspaikkoina.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Liikennejärjestelmiä suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuuksina, jotka käsittävät eri liikennemuodot ja palvelevat sekä asutusta että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään liikenne- ja kuljetustarpeen vähentämiseen sekä liikenneturvallisuuden ja ympäristöystävällisten liikennemuotojen käyttöedellytysten parantamiseen. Uusien liikenneyhteyksien sijasta pyritään kehittämään olemassa olevaa tieverkostoa.

TYRNÄVÄLLÄ

liikennesuunnittelu kytketään yleiskaavoitukseen. Uusilta asuin- ja työpaikka-alueilta tulee olla riittävät kevyen liikenteen yhteydet taajaman palveluihin ja kouluille. Työpaikka-alueet sijoitetaan siten, että ne tukeutuvat olevaan tieverkkoon, jolloin uusia tieyhteyksiä joudutaan rakentamaan mahdollisimman vähän. Uusilta työpaikka-alueilta tulee olla sujuva yhteys valtatielle.

5.2 Maakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavoituksen maakunnalliset tavoitteet käyvät ilmi Pohjois-Pohjanmaan liiton liittovaltuuston hyväksymistä alueidenkäytön tavoitteista sekä maakuntakaavoitusta varten tehdyistä inventointi- ja tavoiteraporteista sekä maakuntakaavasta. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 17.2.2005.

TYRNÄVÄLLÄ

maakunnallisina tavoitteina voidaan pitää valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaan kulttuurimaiseman ja kulttuurihistoriallisten kohteiden vaalimista sekä laadukkaan elinympäristön kehittämistä alueen kulttuuriperinteen pohjalta. Samalla on tavoitteena edistää maakunnan kulttuuriperintökohteiden tunnettavuutta, säilymistä ja hyödyntämismahdollisuuksia. Tavoitteena on lisäksi huolehtia maakunnan jokivesistöjen tilasta ja vähentää jätevesien kuormitusta vesistöissä. Myös elinkeinopohjan kehittäminen elinkeinorakenteeltaan muuttuvalla maaseudulla kuuluu maakunnallisiin tavoitteisiin.

Maakunnallisten alueidenkäytön tavoitteiden päätavoitteita ovat maakunnan kansainvälisen ja valtakunnallisen aseman vahvistaminen, väestön hyvinvoinnin tasapainoinen edistäminen ja ympäristön elinvoimaisuuden säilyminen maakunnan voimavarana.

Mikkolan aitat.

	1. Maakunnan kansainvälinen ja valtakunnallinen asema vahvistuu	2. Väestön hyvinvointi edistyy tasapainoisesti	3. Ympäristön elinvoimaisuus säilyy maakunnan voimavarana
Aluerakenne ja luonnonvarat	- Oulun seutua kehitetään kansainvälisenä osaamis- ja toimintakeskuksena ja vetovoimaisena asuin ympäristönä - Perämerenkaarta kehitetään pohjoisimman Euroopan ydin- vyöhykkeenä. Oulu – Arkangel – käytävän kansainvälistä asemaa vahvistetaan. - Aluekeskusten profiloitumista ja keskinäistä verkostoitumista vahvistetaan	- Maakunnan kehitys perustuu väestörakenteen ja muuttoliikkeen tasapainoisuuteen - Tasapainoisen aluerakenteen runkona ovat aluekeskukset, kuntakeskukset ja elinvoimaiset kylät. Seutukuntien merkitys palvelurakenteen ylläpitämisessä korostuu - Luodaan matkailun ja vapaa-ajan toimintojen maakunnallinen verkosto - Edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä ja jalostusasteen nostamista, erityisesti metsien ja soiden osalta	- Maa-, metsä- ja porotalouden toimintaedellytykset turvataan - Metsien monikäyttöä lisätään - Vesistöjen käyttökelpoisuus ja rantojen kestävä käyttö turvataan
Liikenne	- Kansainvälisiä liikenneyhteyksiä ja -käytäviä sekä valtakunnallisia pääliikenneyhteyksiä kehitetään korkealuokkaisina ja elinkeinoelämän kannalta kilpailukykyisinä - Maakunnan logistista asemaa vahvistetaan osaamista, palveluja ja infrastruktuuria kehittämällä. Oulun seutua kehitetään koko Pohjois-Suomea palvelevana logistisena solmupisteenä, ja muiden aluekeskusten logistiikkapalveluja tehostetaan.	- Maakunnan liikenneverkkoa kehitetään alueellisesti ja eri väestöryhmien, (mm. liikuntarajoitteisten), suhteen tasapuolisena - Tietoliikenteen infrastruktuuria ja palveluja kehitetään korkealuokkaisena ja maakunnan kattavana - Julkisen liikenteen peruspalvelut maakunnassa turvataan - Alempiasteisen tieverkon kunto turvataan	- Liikennejärjestelmän kehittämässä suositaan ympäristövaikutuksiltaan edullisimpia liikennemuotoja ja ratkaisuja
Yhdyskuntatekniikka ja energia	- Pääsähkönjohtoverkosto rakennetaan maakunnan kattavaksi - Varaudutaan valtakunnallisiin maakaasun käyttöönottosuunnitelmiin	- Turpeen ja suoluonnon käyttömahdollisuudet turvataan. Edistetään paikallisten, uusiutuvien energialähteiden (puun, tuulivoiman, ilma- ja maalammon, peltoenergian ja kierrätyspoltoaineiden) käyttöä ja tuetaan niiden yhteiskäyttöä - Pohjavesivarojen alueellinen riittävyys ja käyttökelpoisuus turvataan - Jätehuollon taloudellisuutta parannetaan ja ympäristön kuormitusta vähennetään	- Jätevesien kuormitusta vesistöissä vähennetään - Turvetuotannosta poistuvien alueiden jälkikäyttöä kehitetään
Ympäristö	- Huolehditaan maakunnan kansainvälisen vastuun mukaisesta ympäristöarvojen säilymisestä (maankohoamisrannikko, suoluonto, pohjoiset luonnonmetsät ja kulttuuriperintö) - Oulun seudun vetovoimaa lisätään luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja hyödyntämällä - Koillismaan erämaaluontoa ja -kulttuuria hyödynnetään alueen kehittämisessä ja luontomatkailuverkoston kehittäminen kansainvälisesti vetovoimaisena - Jokilaaksojen ja rannikon aluetta kehitetään vahvaan kulttuuriympäristöön perustuen	- Edistetään maakunnan kulttuuriperintökohteiden tunnettavuutta, säilymistä ja hyödyntämistä - Kehitetään laadukasta asuin- ja elinympäristöä alueen kulttuuriperinnön pohjalta	- Edistetään luonnonsuojelualueiden toteuttamista sekä palvelu- ja hoitotason nostamista - Parannetaan jokivesistöjen tilaa - Sovitetaan yhteen maa-ainesten käyttöä sekä pohjavesien ja maiseman suojelua kestävä luonnonvarojen käytön periaatteiden mukaisesti - Kehitetään maakunnan suunnittelun edellyttämiä ympäristön laatu- ja seurantajärjestelmiä

5.3 Kunnan asettamat tavoitteet - tavoiteohjelma ”Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen”

Kirkonkylän kehittämiseksi asetettiin kunnan tavoiteohjelmavaiheessa vuonna 1995 konkreettiset tavoitteet:

- kirkonkylän arvokkaiden ominaispiirteiden ja ainutlaatuisen kulttuurimaiseman säilyminen
- maatalouden säilyminen keskeisenä elinkeinona ja sen hallittu sopeuttaminen uusiin olosuhteisiin
- perunanviljelyn High Grade -alueen kehittämisedellytysten turvaaminen
- yritystoiminnan monipuolistaminen ja yrittäjyyden edellytysten turvaaminen
- nelostien linjaaminen kunnan länsirajalle
- nelostien ja kuntakeskukseen johtavan sisääntulotien eritasoliittymän hyödyntäminen, ”Lakeuden portti”
- yhteistyön tehostaminen Oulun ja lakeuden seutukunnan kuntien kanssa
- asukkaita 5000 vuoteen 2010 mennessä
- maankäytön suunnittelu kestävän kehityksen periaatteilla siten, että kunnassa on riittävästi tarjolla rakennuspaikkoja maaseutuasumiselle ja teollisuudelle
- peruspalvelujen turvaaminen ja kehittäminen
- kyläalueiden kehittäminen paikan hengen ehdoilla
- lukio kirkonkylälle vuosituhannen vaihteeseen mennessä (tavoite toteutunut v. 1997)
- maaseutumatkailun kehittäminen
- vastuun ottaminen ympäristöstä kaikessa suunnittelussa, luonnonvarojen vaaliminen ja luonnon palautumiskyvyn säilyttäminen (mm. jokien kunnostus)

Tyrynävän ja Oulun seudun myönteiset kehitysnäkymät, tavoiteohjelman laatimisen jälkeen tapahtuneet Temmeksen ja Tyrynävän yhdistyminen sekä kunnan maanhankinta ovat tuoneet uusia näkökulmia yleiskaavoitukseen. Tavoiteohjelmaa tullaankin näiltä osin täydentämään.

Kunnantalo

Vanha juustola

5.4 Asukkaiden asettamat tavoitteet

Kirkonkylän asukkaiden tavoitteita kartoitettiin tavoiteohjelman ”Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen” laadintavaiheessa. Pitkän aikavälin tärkeimmiksi tavoitteiksi nousivat kirkonkylän yleiskaavan laatiminen, nelostien linjaus ja uuden valtatie 4:n läheisyyden hyödyntäminen. Kirkonkyläläiset painottivat myös elinkeinoelämän monipuolistamista ja elinkeinojen tuotantoedellytysten turvaamista, mikä edellyttää, että yrittäjille on oltava tarjolla tontteja joko kirkonkylältä tai muualta kunnasta.

Tavoiteohjelman laadintavaiheessa kirkonkyläläiset esittivät tärkeimmiksi lähiajan tavoitteiksi lukion perustamisen, ala-asteen saneerauksen sekä meijerin alueen käyttösuunnitelman laatimisen. Tavoitteet lukion ja ala-asteen osalta ovat jo toteutuneet ja meijerin aluetta on osin kunnostettu. Nuoriso kaipasi omia paikkoja harrastuksille ja vapaa-ajanviettoon.

5.5 Osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet

Valtakunnallisten ja seudullisten alueidenkäytön tavoitteiden sekä kunnan ja asukkaiden asettamien tavoitteiden pohjalta Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavoitukselle määriteltiin yksityiskohtaiset suunnitteluperiaatteet.

Ainutlaatuinen, valtakunnallisesti merkittävä peltolakeus säilytetään avoimena viljelylakeutena.

Tyrnävän kirkonkylä sijaitsee Suomen laajimman tasangon reunamilla. Alue on merestä paljastuttuaan ollut ravinteikasta niittyä, hyvin karjanhoitoon ja viljelyyn sopivaa aluetta. Tasanko halkovien jokien äärelle onkin jo satoja vuosia sitten hakeutunut asukkaita ja aikojen kuluessa ympäristöstä on muodostunut yksi Suomen vahvimmista maanviljelysalueista ja valtakunnallisesti arvokkaista kulttuuri- maisema-alueista - Limingan lakeus. Pitkän ja intensiivisen viljelyhistorian seurauksena Tyrnävälle ja myös kirkonkylän ympäristöön on muodostunut arvokasta rakennettua ympäristöä. Koko alue on erittäin omaleimainen. Tyrnävä on lakeuden osana lisäksi yksi Euroopan unionin perunanviljelyn High Grade -alueista.

Kirkonkylää tiivistetään olevaa rakennuskantaa hyödyntämällä ja osayleiskaavaan määritetään asumisen kasvusuunnat.

Asumisen kasvusuunnat määritellään siten, että saavutetaan taajamoitumisesta saatavat edut, kuten vähemmän energiaa kuluttava ja käyttötaloudeltaan edullinen yhdyskuntarakenne, asukkaiden palvelujen paraneminen, liikenteen sujuvuus ja elinkeinoelämän toiminnan elpyminen. Kirkonkylän maankäyttö suunnitellaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Kestävän kehityksen mukaista on tiivistää yhdyskuntarakennetta siten, että aikaansaadaan eheä ja yhdenmukainen yhdyskuntarakenne ilman runkoverkko- ja matkapituuksia lisääviä alueita. Osayleiskaavoituksella pyritään saamaan Kotimetsän erillinen metsäsaarekkeeseen sijoittuva asuinalue kirkonkylän koillispuolella nykyistä selvemmin osaksi taajamaa. Kaavassa osoitetaan myös asumisen reservialueet kirkonkylän myöhempiä laajenemista varten.

Elinkeinoelämän monipuolistaminen ja elinkeinojen tuotantoedellytykset turvataan joustavalla maankäytöllä ja osayleiskaavaan määritellään uudet työpaikka-alueet.

Kasvava Tyrnävä tarvitsee myös työpaikka-alueita tulevia tarpeita varten. Taajaman uudet työpaikka-alueet tulee sijoittaa hyvien kulkuyhteyksien varrelle. Alueiden tulee tukeutua olevaan taajamarakenteeseen ja olevaan tieverkkoon, mutta myös suuntautua valtatie 4:lle, jotta ylimääräiseltä raskaalta liikenteeltä kuntakeskuksen alueella välttyttäisiin. Elinkeinoelämän monipuolistaminen ja elinkeinojen tuotantoedellytykset turvataan varautumalla hyvissä ajoin kasvavaan tilatarpeeseen.

Maatalouden tuotantoedellytykset turvataan osoittamalla uusi rakentaminen peltoalueiden ulkopuolelle ja varaamalla peltoalueet jatkossakin maatalouskäyttöön.

Valtatien 4 uusi linjaus hyödynnetään maankäytönsuunnittelun välinein.

Valtatien 4 uusi linjaus kulkee lähellä Tyrnävän kunnan läntistä rajaa. Suunnittelun valtatien ja keskustaan johtavan Vanhatien jatkeen, Mäläskänsuoran, eritasoliittymästä on kuntarajalle matkaa vain muutama sata metriä. Kunta on hankkinut omistukseensa kuntarajaan ja Mäläskänsuoraan sen pohjoispuolelta rajoittuvan maa-alueen. Kunnan tavoitteena on varata alue työpaikka- ja pienteollisuusalueeksi ja muodostaa alueesta kunnan maamerkki valtatien varteen.

Kirkonkylän paikalliset erityispiirteet, paikan henki, ajallinen kerroksellisuus ja alueiden erilaisuus säilytetään.

Paikan henki, genius loci, tarkoittaa luonnontilaisen tai rakennetun miljööön erityispiirteitä, jotka henkivät paikan sielua, sen tyypillisintä luonnetta tai tunnelmaa. Alueen paikan hengen säilymisessä on perimmiltään kyse arvoista, joita ei välttämättä voi aina mitata suureilla, vaan jotka perustuvat kunkin henkilökohtaiseen kokemukseen ja alitajuntaan. Paikan hengen ominaispiirteiden voi yksinkertaisimmillaan luoda yksittäinen puu, kalliopaljastuma, tai vaikkapa jokivarsipuusto. Laajimmillaan se voi käsittää peltolakeuden, metsäsaarekkeen, yhtenäisen metsänrajan, metsäniityn, raittimaiseman sitä reunustavine taloineen, maalaistalon pihapiirin tai muun erityisen rakennusmiljööön. Tyrnävällä luonto ja ainutlaatuinen kulttuurimaisema, lakeus luo Tyrnävälle oman hengen, joka kuvastuu paikalliseen elämään ja rakentamisen tapaan.

Myllykirjasto talvi-iltana

6 MAANKÄYTTÖVAIHTOEHDOT

Osayleiskaavan luonnosvaiheessa laadittiin kaksi maankäyttövaihtoehtoa, vaihtoehdot A ja B. Taajaman kasvusuunnat olivat vaihtoehdoissa yhteneväiset. Asuminen oli esitetty laajenevaksi kirkonkylästä pohjoiseen ja koilliseen. Asumisen reservialueet oli merkitty pääasiassa taajaman itäpuolelle. Pienempi asumisen reservialue oli esitetty taajaman länsipuolelle Keskikyläntien ja Tyrnävänjoen väliin. Työpaikka-alueet sijaitsivat vaihtoehdoissa taajaman länsipuolella ja nelostien uuden linjauksen eritasoristeyksen tuntumassa.

Vaihtoehdot erosivat toisistaan kirkonkylän ohittavan tielinjauksen ja urheilukentän sijainnin suhteen. Vaihtoehdossa B kirkonkylän ohittavalle tielinjaukselle oli merkitty varaus selkeästi erilleen taajamasta Muhokselta kirkonkylän keskustaan tulevan tien jatkeeksi. Ohitustie yhtyi vaihtoehdossa B Ala-Temmekselle kirkonkylältä menevään Mäläskänsuoraan juuri ennen Lakeuden portille varattua aluetta. Vaihtoehdossa B urheilukenttä oli esitetty sijoitettavaksi taajaman eteläosaan lähelle Tyrnävänjoen varressa sijaitsevaa uimapaiikkaa. **Osayleiskaavan jatkotyöskentelyn pohjaksi valittiin vaihtoehto A**, jossa ei esitetty varsinaista ohitustietä, vaan taajaman sisäistä liikennettä palvelevat sen eri osat yhdistävät kaksi uutta tieyhteyttä. Toinen haarautui Muhosväylältä ennen Kotimetsän asuinalueutta kulkien asumisen kasvualueiden koillispuolelta Tuposväylälle. Toinen uusi tieyhteys haarautui Tuposväylältä kulkien olevan sähkölinjan vieressä pohjoisen kasvualueen halki edelleen uuden työpaikka-alueen luoteispuolelta Mäläskänsuoralle. Vaihtoehdossa A urheilukenttä sijaitsi nykyisellä paikallaan. Kummassakin vaihtoehdossa taajaman ohitustien linjaukset sijoituivat maisemallisesti arvokkaalle peltolakeudelle. Jatkotyöskentelyssä luovuttiin ohitustielinjauksista kokonaan, osin maisemallisten tekijöiden takia ja osin siksi, että ohitustie todettiin nykyisten ja tulevien liikennemäärien suhteen tarpeettomaksi.

7.1 Kokonaisrakenne ja mitoitus

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava on laadittu Tyrnävän paikan henkeä ja ominaispiirteitä sekä valtakunnallisesti arvokasta peltolakeutta kunnioittaen. Osayleiskaavassa on esitetty kasvavalle kunnalle asumisen ja työpaikkojen kasvualueet. Tärkeänä perustana on ollut nykyinen taajamarakenne ja liikenneverkko. Taajama kasvaa olevan rakenteen ympärille. Olevaa rakennetta myös tiivistetään kyläkuva säilyttäen.

Laajimmat asumisen kasvualueet sijoittuvat kirkonkylästä pohjoiseen ja koilliseen. Reservialueita on varattu asumiselle taajaman itäpuolelta. Työpaikkojen uudet alueet on sijoitettu hyvien kulkuyhteyksien varteen taajaman länsipuolelle ja nelostien eritasoliittymän tuntumaan Tyrnävän ja Limingan kuntarajalle. Arvokas peltolakeus säilyy miltei kokonaan rakentamattomana.

Osayleiskaavan liikenneverkko tukeutuu vahvasti nykyiseen liikenneverkkoon. Nykyiset pää- ja kokoojavyylät säilyvät ja uusille maankäyttöalueille suunnitellaan uudet, omat kokoojavyylänsä. Kevyen liikenteen verkko muodostuu erillisistä kevyen liikenteen väylistä ja liityntäkaduista.

Yhdistyneen Tyrnävän ja Temmeksen kunnan väestötavoite on vuonna 2005 yhteensä 5500 asukasta ja vuonna 2010 6400 asukasta. Tavoite edellyttää noin kahden prosentin väestön kasvua.

7.2 Kirkonkylän asumisen kasvusuunnat

Kirkonkylän kasvusuuntia määriteltäessä periaatteena on ollut, että tulevat asuin- ja työpaikka-alueet täydentävät kirkonkylän olevaa rakennetta ja ovat kytkettävissä nykyiseen tieverkkoon siten, että palvelujen saatavuus sekä liikenteen sujuvuus ja turvallisuus taataan. Huomiota kiinnitettiin erityisesti luonto- ja maisemasuhteisiin. Kasvusuuntien määrittelemisessä mukana ovat olleet myös kestävän kehityksen periaatteet: olemassa olevaa kunnallistekniikkaa on hyödynnettävä ja pyrittävä tiivistämään yhdyskuntarakennetta niiltä osin kuin se on muiden tavoitteiden suhteen mahdollista. Merkittävänä lähtökohtana asumisen kasvualueita määritettäessä oli myös kunnan omistukseensa hankkiman, välittömästi taajaman pohjoispuolella sijaitsevan maa-alueen hyödyntäminen asuinalueena.

Kirkonkylän laajenemisen suuntia pohdittiin jo 1993 laaditussa ”Kirkonkylän yleiskaavallinen tarkastelu” –suunnitelmassa. Taajaman kasvusuunnat esitettiin myös ”Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen” –tavoiteohjelman maankäyttöosassa. Suunnitelmissa kasvusuunniksi esitetyt alueet ovat pääosin myös tässä osayleiskaavassa asumisen kasvualueina. Tyrnävän ja Temmeksen kunnat yhdistyivät vuoden 2000 alussa ja yhdistynyt kunta hankki omistukseensa Tyrnävän taajaman pohjois- ja itäpuolelta sen välittömästä läheisyydestä maa-alueita yhteensä noin 70 hehtaaria.

Hankitut **taajaman pohjoispuoliset alueet** on merkitty osayleiskaavaan asumisen kasvualueeksi. Aikaisempien suunnitelmien mukaisia kasvualueita ovat osayleiskaavassa taajamaan tukeutuva voimassa olevan rakennuskaavan luontainen jatke **taajaman koillispuolella**. **Taajaman eteläpuolelle** on kaavaan merkitty laajennusalueita Kirkkotien ja Tyrnävänjoen väliin sekä Kirkkotiestä itään olevan rakenteen jatkeeksi. **Kirkonkylän keskustasta länteen** on esitetty uusi asuinalue Keskiyläntien ja Tyrnävänjoen väliin.

Väestösuunnitteen mukaan yhdistetyn Tyrnävän ja Temmeksen kunnan väkiluku tulee kasvamaan 6400 asukkaaseen vuoteen 2010 mennessä eli 1365 asukasta nykyisestä asukasmäärästä. Jotta kunta olisi varautunut hyvissä ajoin vuoden 2010 jälkeen tapahtuvaan väestön lisääntymiseen, varsinaisten kasvusuuntien lisäksi osayleiskaavaan on merkitty **vaihtoehtoisia asumisen reservialueita**, jotka ovat otettavissa käyttöön myöhempiä tarpeita varten. Vaihtoehtoisia reservialueita on osayleiskaavaan merkitty **taajamasta koilliseen** Kotimetsää vastapäätä Muhostien pohjoispuolelle, **taajamasta itään** Muhostien eteläpuolelle, **taajamasta etelään** nykyisen taajamarakenteen jatkeeksi sekä Isonsuontien eteläpuolelle.

Varsinaisten kasvualueiden lisäksi osayleiskaavassa on esitetty olevan rakenteen tiivistämistä siellä missä oleva taajamarakenne ja kyläkuva sen sallii.

7.2.1 Asumisen kasvualueiden mitoitus

Pohjoisella ja koillisella kasvualueella rakennuspaikkojen keskimääräinen koko on 1500 m². Eteläisellä kasvualueella vastaava luku on 1800 m², koska taajaman rakenne väljenee etelää kohti mentäessä ja Isosuontien varressa rakennuspaikat ovat entuudestaan kookkaita. Samoin reservialueiden niiden rakennuspaikkojen koko, jotka liittyvät välittömästi nykyiseen taajamaan (itäinen ja läntinen reservi),

on keskimäärin 1500 m². Pohjoisella reservialueella rakenne taas väljentyy rakennuspaikkojen koon ollessa keskimäärin 1800 m².

Asuinalueet ovat pientalovaltaisia (**AP**, pientalovaltainen asuinalue). Pohjoisille asumisen kasvualueille voidaan rakentaa myös pienkerrostaloja lakeutta rajaamaan (Puujaakolan alue). Uusien asuinalueiden asukasmääriä arvioitaessa on käytetty lukuarvoa 3,4 asukasta / asunto. Vuonna 2003 asuntokuntien keskimääräinen koko Tyrnävällä oli 3,43 asukasta / asunto. Kirkonkylän uusille asuinalueille oletetaan muuttavan pääasiassa lapsiperheitä. Murron asuinalueella rakennetuilla osilla perhekoko pientaloissa on ollut jopa 5,5 henkeä.

Mitoituksessa on oletettu uusien asuinalueiden rakentuvan Kotimetsän ja Puujaakolan tehokkuudella. Korttelialuetta kasvualueesta olisi tällöin n. 35 % ja tonttien keskimääräinen koko 1300 kem².

Kasvualue	Pinta-ala ha	Kortteli- aluetta ha	AO - tontteja	Asukkaita 3,4 asukasta / asunto
Kasvualue				
Pohjoinen	17,06	5,971	46	156
Läntinen	18,4	6,44	50	168
Itäinen	8,67	3,0345	23	79
Reservialueet				
Pohjoiset	7,66	2,681	21	70
Itäiset	28,19	9,8665	76	258
Eteläiset	111,39	38,9865	300	1020
Läntiset	19,56	6,846	53	179
Yhteensä	210,93	73,8255	515	1931
Puujaakola			AO-asukkaat	350
			AP-asukkaat	350
Kaikki yhteensä				2631
				asukasta

7.2.2 Muut asuinalueet

Olevat asuinalueet on merkitty myös pientalovaltaisiksi asuinalueiksi (**AP**). Sekä uusille asumisen kasvualueille että jo rakentuneille asuinalueille on osoitettu asuinalueita, joille saa rakentaa asuinrakennuksen lisäksi verstaas-, varasto- ja myyntitiloja (**AP-1**).

7.2.3 Kirkonkylän keskustaajama ja palvelut

Kirkonkylän ydinkeskusta on merkitty osayleiskaavaan keskustatoimintojen alueeksi (**C**). Keskustatoimintojen alueelle sijoittuu julkisia ja yksityisiä palveluita sekä asumista ja työpaikkoja. Olevat palvelut säilyvät kirkonkylällä ja osayleiskaava antaa mahdollisuuden myös uusien palvelujen kehittämiselle.

Kirkko ympäristöineen on esitetty julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi (**PY-1**), samoin kotiseutumuseon alue (**PY-2**). Pohjoiselle asumisen kasvualueelle Tyrnävänjoen tuntumaan on esitetty mahdollisuus rakentaa esim. korttelipäiväkotia (**pl**). Tupostien tuntumassa taajaman pohjoispuolella

sijaitsevan tällä hetkellä nuorten asumiskäytössä olevan rakennuksen alue on merkitty pientalovaltaiseksi alueeksi, joka on varattu erityisasumiseen (**A-1**).

7.2.4 Työpaikka-alueet

Valtatien 4 eritasoliittymän tuntumaan on esitetty työpaikka-alue (**TP**), ”Lakeuden portti” –yrittäjäkylä. Paavolankankaan jo osittain rakentunut teollisuusalue ja sen laajennus on myös merkitty osayleiskaavaan työpaikka-alueeksi. Mäläskänsuoran varteen kirkonkylän länsireunalle on esitetty toimitilarakennusten alue (**KTY**). Alueelle voidaan rakentaa toimisto- ja palvelutyöpaikkojen rakennuksia sekä ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman tuotannon rakennuksia ja toimitiloja. Kaikilta työpaikka-alueilta on sujuva yhteys Mäläskänsuoralle ja edelleen valtatielle 4. Myös olevat työpaikka-alueet kirkonkylän keskustaajaman tuntumassa siitä pohjoiseen ja kaakkoon on merkitty kaavaan. Uusia työpaikka-alueita on osayleiskaavaan osoitettu yhteensä n. 39 hehtaaria.

Mäläskänsuoran varteen kirkonkylästä länteen sijoittuva toimitilarakennusten alue (**KTY**) on merkitty maisemallisesti arvokkaalle peltoaukealle. Työpaikka-alueen reunoille esitetään osayleiskaavassa istutettavaksi puustoa (**EV**- ja **VL**-alueet), joka rajaa alueet selkeästi peltoaukeasta ja luo näkösuojan myös Seppälän asuinalueelle. Suojavihervyöhykkeet säilyttävät myös kirkonkylän alkuperäisen, metsäisen saarekkeen ilmeen. Alue sijaitsee maisemallisesti ja kyläkuvallisesti tärkeällä paikalla nelostieltä kirkonkylälle saavuttaessa. Alueen rakennusten sijoitteluun ja ilmeeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota detaljisuunnitelmia laadittaessa, koska toimitilarakennusten alue tulee kuvastamaan tyrnäväläistä yrittämisen imagoa ja samalla Tyrnävän kirkonkylän paikan henkeä. Kirkontornin näkyminen Mäläskänsuoralta on turvattava.

7.2.5 Jokivarsiasutus

Taajaman ulkopuolella asutus on hakeutunut jokivarsiin. Joen suuntaisilta teiltä johtavat tilustiet jokivarsipuuston suojaamiin pihapiireihin. Poikkeuksena tila on Eskola 7:34 Tyrnävänjoen länsipuolella asumisen pohjoisen laajennusalueen rajalla. Tilalta kuljetaan kuntakeskukseen Tyrnävänjoen ylitse ns. Fyrstenin sillan kautta osayleiskaavassa ulkoilureitiksi merkittyä tietä pitkin. Yhteys tulee ottaa huomioon myöhemässä detaljikaavoituksessa. Jokivarren olevat maatilojen talouskeskukset on merkitty osayleiskaavaan maatilojen talouskeskusten (**AM** tai **AM-1**) alueiksi siten, että Tyrnävänjoen varressa sijaitsevien talouskeskusten ja joen väliin jää koko matkaltaan yhtenäinen olevan puuston levyinen virkistysalue kunta-laisten ulkoilua varten. Jokea myötäileville virkistysalueille on merkitty ulkoilureitit. Leppiojan ja Kiviojan varren maatilojen talouskeskusten alueet ulottuvat ojiin saakka. Leppiojan ja Kiviojan varsille ei ole osoitettu uutta rakentamista. Taajaman pohjoiset asumisen kasvualueet sijoittuvat osittain Tyrnävänjoen tuntumaan. Niiden ja joen väliin on myös merkitty riittävät lähivirkistysalueet.

Jokivartta

7.2.6 Maatilat

Maatiloja osayleiskaava-alueella on yhteensä 34, joista 26 on viljelytilaa ja 4 kotieläintilaa. Kotieläintalouden tai perunantuotannon suuryksiköitä, jotka tarvitsevat ympäristökeskuksen myöntämän ympäristöluvan suunnittelualueella on yhteensä kolme ja niille on merkitty kaavaan vaikutusalueen rajat. Niiden tilojen talouskeskusten alueet, joilla harjoitetaan karjataloutta on osoitettu osayleiskaavassa merkinnällä **AM-1**. Viljelytilojen talouskeskusten alueet on osoitettu merkinnällä **AM**.

7.2.7 Virkistysalueet

Virkistysalueita on varattu osayleiskaavaan eri käyttötarkoituksiin:

VL, lähivirkistysalue

Tyrnävänjoen varren kasvillisuusvyöhyke on merkitty lähivirkistysalueeksi. Varsinainen jokivarsipuuston alue on varustettu lisämerkinnällä **Is**, jonka mukaan lähivirkistysalueella on ympäristö säilytettävä. Asuinalueiden väliin ja ympärille jäävät puustoiset vyöhykkeet on merkitty VL-alueiksi. Osa asuinalueiden lomaan jäävistä pelloista on merkitty myös VL-alueiksi. Nämä alueet säilytetään avoimina ja niitä kehitetään niittyinä.

VP, puisto

Puistoalueeksi on osayleiskaavaan merkitty pääväylien risteyksen tuntumassa kirkkoa vinottain vastapäätä sijaitseva puuton nurmetettu aukio pappilan vieressä. Aukio kunnioittaa kirkon merkittävää asemaa ympäristöönsä nähden. Aluetta voidaan kehittää kirkonkylän keskuspuistona.

VV, uimaranta

Uimaranta-alueeksi on merkitty nykyinen maauimala kirkonkylän eteläosassa Tyrnävänjoen tuntumassa. Uimapaikaksi kaavassa on osoitettu myös meijerialueen eteläpuolella sijaitsevan asuinalueen kohdalla oleva Tyrnävänjoen suvantopaikka.

VU, urheilu- ja virkistyspalvelujen alue

Olevan urheilukentän sekä pesäpallokentän alueet on merkitty osayleiskaavaan urheilu- ja virkistyspalvelujen alueiksi. Lisäksi meijerialueen eteläpuolella sijaitsevan uimapaikan läheisyyteen on merkitty VU-alue palloilukenttää varten.

7.2.8 Maa- ja metsätalousalueet

Suurin osa suunnittelualueen viljelykäytössä olevista pelloista on merkitty maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi (**MA**). MA-alueille on annettu kaavamääräys "Alueiden säilyminen avoimina ja viljelykäytössä on maiseman kannalta tärkeää". Taajamarakenteen sisään jäävät pellot on merkitty osin maatalousalueiksi (**MT**) ja asutuksen keskelle jäävät pienimmät peltoalueet lähivirkistysalueiksi (**VL**). Kotiseutumuseon pohjoispuolelle on osoitettu peltoaluetta museon toimintaan liittyvään maatalouteen (**MT-1**). Kyläkuvan kannalta on tärkeää, että myös MT-alueet säilyvät rakentamattomina ja viljelykäytössä.

Peltoaluetta rytmittävät ja etäisyyksiä lakeudella hahmottavat metsäiset alueet ja metsäsaarekkeet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (**MY**). MY-alueita koskee kaavamääräys "Alueen metsien hoitotoissa ja taloudellisessa hyödyntämisessä on otettava erityisesti huomioon luonnon monimuotoisuus ja maisemalliset arvot. Metsäluonnon monimuotoisuutta on edistettävä välttämällä suurialaisia hakkuita ja maaperän muokkausta. Alueella tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisia aluekokonaisuuksia erilaisten kasvien ja eläinten elinympäristön turvaamiseksi. Alueelle voidaan rakentaa luontopolkuja".

Laajat metsät osayleiskaavan etelä- ja kaakkoisosassa on merkitty maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi (**M**).

7.2.9 Vesialueet

W, vesialue

Vesialueeksi on merkitty Tyrnävänjoki kokonaisuudessaan. Vesialueita ovat kaavassa myös taajaman eteläpuolella sijaitsevat maauimalan lammet.

W-1, maisemalampi tai kosteikko, jota saadaan käyttää tulvien tasaamiseen ja pintavesien kokoamiseen.

Maisemalampia on osayleiskaavassa esitetty rakennettavaksi "Lakeuden portti" –yrittäjäkylään. Kotimetsän kokoojatien varteen on merkitty jo voimassa olevassa asemakaavassakin esitetyt maisemalammet.

7.2.10 Erityisalueet

EV, suojaviheralue

Suojaviheralueita on esitetty rakennettavaksi "Lakeuden portti" –yrittäjäkylän sekä Vanhatien varressa sijaitsevan työpaikka-alueen reunoille näkösuojaksi ja rajaukseksi peltolakeudelle.

ET, yhdyskuntateknisen huollon alue

ET-aluetta on Isosuontien ja Kirkkotien risteyksen tuntumassa olevan vedenpumppaamon alue.

EH, hautausmaa-alue

Hautausmaa-alueiksi on kaavaan merkitty sekä vanha että uusi hautausmaa. Uuden hautausmaan aluetta on esitetty laajennettavaksi koilliseen ja luoteeseen.

etg, gsm-masto

Osayleiskaava-alueella sijaitsevat gsm-mastot on merkitty kaavakarttaan.

7.2.11 Suunnittelutarvealueet

Tyrnävän kirkonkylän koko osayleiskaava-alue on merkitty suunnittelutarvealueeksi. Maankäyttö- ja rakennuslain 16 §:n mukaan kunta voi oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa osoittaa suunnittelutarvealueeksi alueen, jolla sen sijainnin vuoksi on odotettavissa suunnittelua edellyttävää yhdyskuntakehitystä tai jolla erityisten ympäristöarvojen tai ympäristöhaittojen vuoksi on tarpeen suunnitella maankäyttöä. Määräys alueen osoittamisesta suunnittelutarvealueeksi yleiskaavassa on voimassa enintään 10 vuotta kerrallaan.

Tarpeen suunnittelutarvealueen määrittelemiseksi kirkonkylän osayleiskaavaan luo Tyrnävällä Limingan lakeuden arvokas maisemakokonaisuus. Tavoitteena suunnittelutarvealueella on yhdyskuntarakenteen ohjaus siten, että estetään suunnitteleman maankäyttö, joka voisi aiheuttaa haitallista kehitystä yhdyskuntarakenteen, ympäristön tai talouden näkökulmasta. Suunnittelutarvealueet Tyrnävällä turvaavat Limingan lakeuden maisemakokonaisuuden säilymisen. Rakentamista ohjataan suunnittelutarvealueilla niin, että pellot ja niitä rajaavien metsien reunavyöhykkeet säilyvät rakentamattomina. Suunnittelutarvealueelle rakentamista koskeva lupaharkinta kuuluu kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.

7.3 Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet

Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen korjaus- ja miljöörakentajalinja inventoi kesällä 1996 kirkonkylän kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Rakennusperinteen paikallisinventointi kuului yhtenä tavoitteena Lakeuden kulttuuriympäristöohjelmaan, jossa on tarkasteltu mm. Lakeuden arvokkaita maisema-alueita ja rakennettua kulttuuriympäristöä. Kirkonkylän osayleiskaava-alueella inventointiin rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat sekä kylänkuvan kannalta merkittävät rakennukset. Pohjois-Pohjanmaan museo arvotti inventoidut kohteet vuonna 1996. (Liite 3.3.2) Kaavakarttaan on merkitty museon esittämällä tavalla valtakunnalliset, seudulliset ja paikalliset kohteet. Kaikki kesällä 1996 inventoidut kohteet, joita oli yhteensä 114, on esitetty Perustiedot I - kartalla. Samalla perustietokartalla on esitetty myös Pohjois-Pohjanmaan museon vuonna 2002 määrittelemät kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet, joiden tiedot perustuvat Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen oppilaiden kesällä 1996 tekemään inventointiin.

Osayleiskaavassa on esitetty kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet, yhteensä 116, juoksevilla numerolla: kohteet 1-8 ovat valtakunnallisesti arvokkaita, kohteet 9-48 ovat seudullisesti arvokkaita ja kohteet 49-116 ovat paikallisesti arvokkaita. Valtakunnallisia maisemakohteita ovat osayleiskaava-alueelle ulottuvat Tyrnävänjoen viljelymaisema kirkonkylältä Keskikylälle, Ängeslevän Alakylän viljelymaisema sekä Leppiojan maisemakokonaisuus. Valtakunnallisesti merkittäviä rakennuskohteita ovat Tyrnävän kirkko, pappila, meijeri, mylly ja saha, Mäläskän pihapiiri sekä Pajulahden (entinen Lotta-pirtti) karjalaistyylinen talo. (*Rakennettu kulttuuriympäristö, Museovirasto/Ympäristöministeriö, 1993; Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 2, julkaisu A 116, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993; Pohjois-Pohjanmaan museo / rakennustutkija Pasi Kovalainen,*

1996). Seudullisiksi kohteiksi on merkitty osayleiskaava-alueella sijaitsevat Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton seudullisiksi kohteiksi arvottamat kohteet (*Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, osa 2*) sekä vuonna 1996 tehdystä kirkonkylän rakennuskannan inventoinnista ne kohteet, jotka Pohjois-Pohjanmaan museo on arvottanut seudullisesti merkittäviksi. Seudullisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia kohteita osayleiskaavassa on yhteensä 39. Kaavaan merkityt paikallisesti merkittävät kohteet, yhteensä 68, ovat myös Pohjois-Pohjanmaan museon vuonna 1996 tehdyn inventoinnin (*Tyrnävän kirkonkylä – kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet; Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Pohjois-Pohjanmaan museo, Tyrnävän kunta, 1997*) pohjalta arvottamia. Luettelo osayleiskaavassa esitetyistä valtakunnallisista, seudullisista ja paikallisesti merkittävistä kulttuurihistoriallisista kohteista on selostuksen liitteenä 7.3.1.

Osayleiskaavakartassa on esitetty myös kaava-alueella sijaitsevat yksittäiset komeat puut ja puuryhmät. Kirkonkylän keskustassa sijaitsevat vanha hautausmaa ja kirkko on suojeltu kirkkolain nojalla.

*Vanhan hautausmaan
syystunnelmaa.*

7.4 Valtakunnallisesti arvokas peltolakeus

Osayleiskaava-alue sisältyy kokonaisuudessaan valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuden maisemakokonaisuuteen (Valtioneuvoston periaatepäätös 1998).

Pohjoinen asumisen kasvualue sekä taajaman itäpuolelle merkityt reservialueet sijoittuvat tällä hetkellä viljelykäytössä olevalle valtakunnallisesti merkittävälle peltolakeudelle. Osayleiskaavan tavoitteiden mukaisesti maisemallisesti arvokkaat peltoalueet tulisi jättää rakentamatta. Asuinalueiden merkitsemistä kaavaan peltoalueelle puoltaa kuitenkin kunnan tekemät kaupat maa-alueista ja myös kestävän kehityksen periaatteet: kestävän kehityksen mukaista on tiivistää yhdyskuntarakennetta siten, että aikaansaadaan eheä ja yhdenmukainen yhdyskuntarakenne ilman runkoverkko- ja matkapituuksia lisääviä alueita. Koillisen asumisen kasvualueen sijoittelulla toteutuu myös yksi osayleiskaavan tavoitteista, Kotimetsän asuinalueen kytkeminen osaksi taajamarakennetta. Kasvavalle Tyrnävän kunnalle ei löydy asuntorakentamiseen soveliaita laajoja alueita nykyisen kirkonkylän keskeltä, joten taajaman on laajettava ulospäin.

Taajamaa ympäröivät peltoalueet on merkitty osayleiskaavaan MA- alueiksi eli maisemallisesti arvokkaiksi peltoalueiksi. MA-alueita koskee lisäksi kaavamääräys ”Alue on tarkoitettu maatalouskäyttöön. Alue on maiseman kannalta merkittävä viljelyalue, jolle voidaan rakentaa maatalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia tai rakennelmia. Alue on avoin pelto.”

7.5 Liikenne

Tyrnävän kunnan ja Oulun tiepiirin yhteistyönä laadittu tieverkko- ja liikenneturvallisuussuunnitelma valmistui vuonna 1995. Tieverkkosuunnitelma päivitettiin osayleiskaavatyön yhteydessä. Uusi tieverkko- ja liikenneturvallisuussuunnitelma valmistui syyskuussa 2002 (Tiehallinto/Tyrnävän kunta, konsulttina SCC Viatek Oy). Liikenneverkko tukeutuu olemassa olevaan tieverkostoon. Olemassa olevat pää- ja kokoojaväylät säilyvät. Itä-länsisuunnassa kulkee seudullinen pääväylä (M827, Vanhatie ja Muhosväylä) ja pohjois-eteläsuunnassa taajaman halkaisee alueellinen pääväylä (M8240, Tupostie ja Kirkkotie). Uusille asumisen kasvualueille rakennetaan omat, uudet kokoojaväylänsä. Kirkkotien itäpuolisilla uusilla asuinalueilla käytetään nykyisiä kokoojaväyliä. Uusille asumisen alueille on esitetty osayleiskaavassa vain kokoojatien liittymät seudullisille teille, asuinalueiden sisäinen tieverkko ratkaistaan asemakaavoitusvaiheessa.

Kaavaan on merkitty kevyen liikenteen verkko niin, että järjestelyt tyydyttävät ensisijaisesti päivittäisen pyöräilyn ja jalankulun tarpeet kouluille, työpaikka-alueille ja kirkonkylän keskustaan. Kevyen liikenteen pääreitit kulkevat pääteiden yhteydessä autoliikenteestä erotetuilla väylillä. Kevyen liikenteen uusi yhteys Tyrnävänjoen poikki keskustaaajamasta Paavolankankaan työpaikka-alueelle on merkitty osayleiskaavaan.

Kevyen liikenteen reitistö kulkee mahdollisimman paljon liityntäkaduilla, joilla on alhaiset ajonopeudet. Reitit risteävät tasossa ajoneuvoväyliä. Ainoa alikulku on esitetty Kotimetsän kohdalle Muhosväylän (M827) alitse. Kevyen liikenteen väylät on suunniteltu siten, että niitä pitkin on mahdollisimman turvallista kulkea keskustaaajaman kouluille ja palveluihin.

7.6 Kunnallistekniikka

Ne osayleiskaavassa esitetyt uudet asumisen ja työpaikkojen alueet, jotka sijaitsevat voimassa olevan asemakaavan tai muutettavan ja laajennettavan asemakaavan alueella tullaan liittämään yleiseen vesi- ja viemäri- sekä kaukolämpöverkostoon.

Osayleiskaavassa on esitetty rakentamista myös alueille, jotka tulevat olemaan yhteisesti järjestetyn viemäroinnin ulkopuolella. Maaliskuussa vuonna 2000 voimaan tulleen ympäristönsuojelulain mukaan kunnilla on valtuudet antaa ympäristönsuojelumääräyksiä kiinteistökohtaisesta jäteveden käsittelystä. Myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kunnilla on rakennusjärjestyksessä mahdollisuus antaa rakennusten vesihuollon järjestämistä koskevia määräyksiä. Tyrnävän kunnan uusi rakennusjärjestys on laadittavana. Siinä on annettu ohjeet jätevesien kiinteistökohtaisesta käsittelystä.

Osayleiskaavassa esitetyt uudet asumisen kasvualueet sisältyvät kirkonkylän asemakaavan laajennusalueeseen. Kaikki asemakaavoitettavan alueen kiinteistöt tullaan liittämään yleiseen viemäri- ja vesijohtoverkostoon. Maaperältään kasvualueet ovat rakentamiskelpoisia. Asumisen ja työpaikkojen kasvualueille sekä asumisen reservialueille tulee rakennettavaksi uusia teitä sekä vesi- ja viemäriverkostoa.

Tyrnävän kunnassa oli osayleiskaavan laatimisen aikana meneillään aluelämpöprojekti, jossa tutkittiin biopolttolaitosten soveltuvuutta sekä vanhoille että tuleville asemakaava-alueille. Biopolttolaitokset tulevat olemaan taloudellinen ja käyttökelpoinen ratkaisu myös asumisen kasvualueille, joten niiden vaatimat aluevaraukset tulee ottaa huomioon asemakaavan laajennusta laadittaessa.

Kirkkotien kevyen liikenteen reitti.

8 OSAYLEISKAAVASTA ESITETYT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

8.1 Osayleiskaavaluonnos

Osayleiskaavan alustava luonnos oli nähtävillä 10.12.2002-31.1.2003. Luonnoksesta ei pyydetty lausuntoja viranomaisilta, koska luonnosta oli kästelty perusteellisesti viranomaisneuvottelussa 14.02.2002 ja luonnokseen oli tehty viranomaisneuvottelun päätösten mukaiset täydennykset ja korjaukset.

Alustavasta luonnoksesta annettiin yksi huomautus, joka koski tilan Eskola 7:34 kulkuyhteyttä kuntakeskukseen ja AP-alueen laajentamista tilan alueelle. Osayleiskaavaluonnokseen tehtiin huomautuksen mukaiset muutokset. Kunta aloitti asemakaavan laatimisen asumisen koillisella laajennusosalla loppuvuodesta 2002. AP- ja VL-alueiden rajausta tarkennettiin asemakaavaluonnosten mukaisiksi. Samasta syystä tarkennettiin asemakaavoitettavan alueen rajaa kaava-alueen Paavolankankaan eteläpuolella sekä Keskikyläntien länsipuolella Paavolankankaan tuntumassa.

Varsinainen osayleiskaavaluonnos pidettiin nähtävillä Tyrnävän kunnantalolla 16.11.-16.12.2004. Nähtävilläoloaikana kuntaan toimitettiin yhteensä 4 kirjallista mielipidettä, joihin laadittiin vastineet:

- 1) Paavo Vähänen, Samettitie 5, 91800 TYRNÄVÄ ; RN:o 2:32 (Tonila)
 - *tila tulisi merkitä osayleiskaavaan asuinaluekäyttöön*

Osayleiskaavaluonnoksessa Isonsuontien pohjoispuolella sijaitsevan tilan Tonila (2:32) maille on osoitettu AP-alueiksi olevat pihapiirit. Muu osa tilasta on osoitettu M-alueeksi.

Osayleiskaavan yhtenä tavoitteena on kehittää kirkonkylää suunnitelmallisesti, jolloin syntyy toimiva ja taloudellinen yhdyskuntarakenne sekä viihtyisä asuin- ja työympäristö. Osayleiskaava ohjaa kirkonkylän ympäristöllisesti laadukasta ja taloudellisesti kannattavaa rakentumista mm. keskittämällä asumista tietyille alueille, jolloin ei synny kunnalle kalliiksi muodostuvia laajoja, hajalleen levittäytyviä vesi- ja viemärirunkoja tai tieosuuksia. Osayleiskaavaluonnokseen on osoitettu kirkonkylän itäpuolelle vaihtoehtoisia asumisen reservialueita, joiden itäreuna ulottuu Tonilan tilan länsirajalle.

Tonilan tila (2:32) voidaan merkitä kaavaluonnokseen asumisen vaihtoehtoiseksi reservialueeksi osaksi laajempaa reservikokonaisuutta.

2) Toivo Kinnunen, Topinkuja 4, 91800 TYRNÄVÄ ; RN:o 26:49 (Tuomela)

- *kyseisen tilan kohdalla osayleiskaava tulisi laatia uudelleen yhteistyössä tilan omistajien kanssa*

Tuomela-niminen tila (26:49) on merkitty osayleiskaavaluonnokseen osin AP-alueeksi ja osin VL-alueeksi, jolla ympäristö on säilytettävä (VL/s). VL/s -alue sijoittuu joen mutkan niemekkeelle, joka sijaitsee joen toisella puolella olevaa museoaluetta vastapäätä hyvien kulkuyhteyksien päässä jokivartta pitkin mm. yläasteen suunnalta. Niemeke on merkitty osayleiskaavaan VL/s -alueeksi, koska alue on ajateltu hyödynnettävän kuntalaisten yhteisessä aktiivisessa virkistyskäytössä (esim. uima- tai auringonottoaikkana) ja säilytettäväksi luonnontilaisena. Joen yli niemekkeen poukamassa voisi olla myös silta.

Kunta on neuvotellut maanomistajan kanssa merkinnöistä ja aluerajauksista luonnoksen nähtävillä olon ja maanomistajan mielipiteen jätön jälkeen. Neuvottelussa päädyttiin suurentamaan AP-aluetta siten, että sen länsiraja mutkaa loivasti niemen muotoa mukailen. VL-aluetta jätetään kuitenkin riittävästi yleiseen virkistyskäyttöön niemekkeelle. VL-alueelta poistetaan s-merkintä tarpeettomana.

3) Kalervo Kursula ; RN:o 47:10 (Kursula)

- *tilan metsäpalsta on merkitty osayleiskaavaluonnokseen MY-alueeksi, on raivattu peltomaaksi, merkintä muutettava MA:ksi*
- *Metsäkeskuksen hyväksymän maankäyttömuutoksen mukaan alueella ei ole erityisiä suojelukohteita, jotka olisivat estäneet pelloksi raivaamisen*
- *osayleiskaava ei saa vaarantaa maatilaa kehittämistä*

MY-alueeksi osayleiskaavaluonnokseen merkitty jo raivattu peltoalue merkitään osayleiskaavaan MA-alueeksi.

4) Markku Rahko, Leppiojantie 12, 91800 TYRNÄVÄ ; RN:o 859-401-17-73 (Räinä) ja 859-401-172-10 (Räinä 2)

- *MY-merkinnällä osoitettu metsikkö raivattu pelloksi vuonna 2000, merkintä pitää muuttaa MA:ksi*
- *Tilan talousmetsillä merkinnät EV ja MY, jotka pitää muuttaa M:ksi tai TP:ksi*
- *jos merkintä EV, varttuneen taimikon hoito vaikeutuu, ei voi perata ja harventaa ilman lupaa, pusikoituu*
- *myös merkintä MY vaikeuttaa metsän hoitoa ja uudistamista kohtuuttomasti, koska merkintä estää noudattamasta Pohjois-Pohjanmaan Metsäkeskuksen antamia metsänkäsitelyohjeita*
- *jos metsän hoitoa rajoittavia merkintöjä kaavaan, tulonmenetykset tai kustannusten nousut tulee korvata*
- *edellisten lisäksi kaavaan tulisi lisätä pyörätien paikka, joka johtaisi Leppiojantieltä Eskolantielle ja tätä kautta Tyrnävän keskusta; pyörätie kulkisi Sadokas Oy:n tontin kautta omistamani pellon laitaa Eskolantielle*

MY-merkintä muutetaan MA:ksi raivatun pellon alueella.

Osayleiskaavaluonnokseen on merkitty kyseisten MY- ja EV-alueiden länsipuolelle laaja työpaikka-alue (TP) lähelle valtatie 4 uutta eritasoristeystä. TP-alue ympäröivine MY- ja EV-alueineen tullaan asemakaavoittamaan osayleiskaavaluonnoksessa osoitetun pistekatkoviivamerkinnän mukaan. TP-alue tulee olemaan monipuolinen työpaikka-alue, jolla voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja, ympäristöhäiriötä aiheuttamatonta teollisuutta ja siihen liittyvää myymälätilaa sekä varastointia. Osayleiskaavaluonnokseen Räinän tilan kohdalle merkityt MY- ja EV-alueet, samoin kuin tien reunaan esitetyt, toimivat työpaikka-alueen tarpeellisenä maisemallisena suojana ja näkösuojal-alueena peltoalueille.

MY-merkintä sisältää osayleiskaavassa määräyksen:

"Alueen metsien hoitotoissa ja taloudellisessa hyödyntämisessä on otettava erityisesti huomioon luonnon monimuotoisuus ja maisemalliset arvot. Metsäluonnon monimuotoisuutta on edistettävä välttämällä suurialaisia hakkuita ja maaperän muokkausta. Alueella tule säilyttää mahdollisimman luonnontilaisia aluekokonaisuuksia erilaisten kasvien ja eläinten elinympäristön turvaamiseksi. Alueelle voidaan rakentaa luontopolkuja."

MY-merkintä määräyksineen ei estä noudattamasta Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksen antamia Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia. Suositusten mukaan mm. metsäluonnonhoito ja toimenpiteiden vaikutus maisemaan tulee pyrkiä ottamaan huomioon kaikissa uudistamiseen liittyvissä työvaiheissa. Eri käsittelytoimenpiteet suunnitellaan huolellisesti ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyritään välttämään suuria muutoksia. Maisemallisesti herkkien alueiden metsät pyritään uudistamaan luontaisesti tai tekemällä pieniä hakkuuaukeita. Maiseman ja virkistyskäytön kannalta arvokkailla alueilla käytetään mahdollisimman kevyttä, paikalle sopivaa maanmuokausmenetelmää. Suositusten mukaan luonnon monimuotoisuus voidaan ottaa huomioon metsän uudistamisessa mm. kulottamalla.

Lisäksi suositukset antavat ohjeet asemakaava- ja yleiskaava-alueille, joilla suositusten mukaan metsänkäsitteilyn tulisi olla pienipiirteistä ja varovaista ja joilla maisema- ja virkistyskäyttö otetaan korostetusti huomioon. Suositusten mukaan metsänkäsitteilyssä noudatetaan kaavamääräyksiä.

Huomautus ei anna aihetta osayleiskaavaluonnoksen muuttamiseen.

Huomautuksessa esitetty kevyen liikenteen reitti yhdistyy osayleiskaavaluonnoksessa asemakaavoitettavaksi esitetyn alueen reitistöön. Yleiskaavoissa esitetyt kevyen liikenteen reitit sekä ulkoilureitit ovat osoituksia yhteystarpeista, joiden tarkka sijainti muotoutuu tarkemman maankäytönsuunnittelun yhteydessä. Osayleiskaavaluonnoksessa asemakaavoitettavaksi osoitetun alueen reittien tarkat linjaukset ja niiden jatkoyhteyksien lähtöpaikkojen sijainnit (mm. huomautuksessa esitetty kevyen liikenteen reitti mahdollisena jatkoyhteytenä) määritellään asemakaavoituksen yhteydessä.

8.2 Osayleiskaavaehdotus

Osayleiskaavaehdotus oli nähtävillä Tyrnävän kunnantalolla 27.4.-26.5.2005. Luonnoksesta saatiin kolme lausuntoa ja siitä tehtiin neljä muistutusta.

Lausunnot:

1) Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus

- *kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita koskevaa kaavamerkintää tulee täydentää lisäämällä siihen lausunnon pyytäminen museoviranomaiselta kun tehdään olennaisia korjauksia tai laajennuksia*
- *kaavaan tulisi merkitä arvokkaan maisema-alueen raja sellaisena kuin se on valtioneuvoston vuonna 1995 tekemässä päätöksessä*
- *muutoin ei huomautettavaa*

Kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden kaavamerkintää muutetaan seuraavan mukaiseksi:

"KULTTUURIHISTORIAALLISESTI ARVOKAS KOHDE.

Luku ilmoittaa kaavaselostuksen liitteen 7.3.1 mukaisen kohdenumeron. Kohteet 1 – 7 ovat valtakunnallisesti arvokkaita kohteita, kohteet 8 – 48 ovat seudullisesti arvokkaita kohteita ja kohteet 49 – 116 ovat paikallisesti arvokkaita kohteita.

Kohteen rakennuksien purkamiseen tarvitaan MRL:n 127 § 1 mom mukainen lupa.

Rakennuksiin tehtävät korjaus- ja muutostyöt sekä lisärakentaminen toteutetaan siten, että kohteen historiallinen, rakennustaiteellinen tai maisemallinen arvo ei vähene. Kohteessa toteutettavien toimenpiteiden tulee sopeutua ympäristöön. Rakennuksiin tehtävistä korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä tarvittaessa lausunto museoviranomaiselta."

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava-alue sisältyy kokonaisuudessaan valtakunnallisesti merkittävään Limingan lakeuden maisema-alueeseen. Osayleiskaavaehdotuksen kaavakartassa on asianmukainen koko aluetta koskeva merkintä:

"Osayleiskaava-alue sisältyy kokonaisuudessaan valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuden maisema-alueeseen (Valtioneuvoston periaatepäätös, 1995)."

2) Tyrnävän kunta / tekninen lautakunta

- *ei huomautettavaa*

3) Oulun seudun ympäristövirasto

- *ei huomautettavaa*

Huomautukset:

- 1) PKT-kiintiestöt Oy / Y-16150214, Mestarintie, 91800 TYRNÄVÄ
Tila Metsätähti RN:o 117:1 (Hirsikorventie) ja tila Puolukka (Ylitalontie)

- *osayleiskaavaehdotusta tulee muuttaa siten, että asuntorakentaminen sallitaan tiloilla; tilat merkitty kaavaehdotukseen MY-alueiksi*
- *tilat hankittu rakentamistarkoitukseen ja laajentamiseen; yhtiön toimiala on rakennustoiminta, kalustetuotanto ja myynti sekä polttopuun valmistus ja myynti*
- *tilojen pinta-alat Metsätähti 1,3783 ha ja Puolukka 0,24 ha*

Tyrnävän kirkonkylä sijaitsee keskellä valtakunnallisesti merkittävää peltolakeutta, jota rytmittävät siellä täällä sijaitsevat pienet, mutta maisemallisesti hyvin merkittävät metsäalueet. Peltoaukeilla sijaitsevat harvalukuiset metsäkuviot on pääsääntöisesti merkitty osayleiskaavaehdotukseen MY-alueiksi (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja). Yleensä MY-merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla ympäristöarvoihin ja ympäristönhoitoon tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Tilat Metsätähti ja Puolukka on merkitty osayleiskaavaan MY-alueeksi. MY-merkintä sisältää osayleiskaavassa määräyksen:

"Alueen metsien hoitotöissä ja taloudellisessa hyödyntämisessä on otettava erityisesti huomioon luonnon monimuotoisuus ja maisemalliset arvot. Metsäluonnon monimuotoisuutta on edistettävä välttämällä suurialaisia hakkuita ja maaperän muokkausta. Alueella tulee säilyttää mahdollisimman luonnontilaisia aluekokonaisuuksia erilaisten kasvien ja eläinten elinympäristön turvaamiseksi. Alueelle voidaan rakentaa luontopolkuja."

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava-alue on kokonaisuudessaan maankäyttö- ja rakennuslain 16 § mukaista suunnittelutarvealuetta. Suunnittelutarvealueelle kohdistuvalle rakennusluvalle on säädetty erityisiä edellytyksiä. Rakennusluvan myöntäminen suunnittelutarvealueelle edellyttää rakennusluvasta muutoin säädetyn lisäksi, että

- 1) rakentaminen ei aiheuta haittaa kaavoitukselle tai alueiden käytön muulle järjestämiselle
- 2) rakentaminen ei aiheuta haitallista yhdyskuntakehitystä ja
- 3) rakentaminen on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista.

Tilat Metsätähti ja Puolukka sijaitsevat syrjässä kirkonkylän tiivistä rakenteesta sen itäpuolella. MY-alueiksi merkityjä tiloja ympäröivät maisemallisesti arvokkaat peltoalueet (MA). Tiloille kuljetaan Hirsikorventietä pitkin kirkonkylän olevien ja osayleiskaavaan uusiksi merkittyjen asuinalueiden halki. Tiloilla ei ole vesijohtoa eikä viemäriä. Tuotantotilojen rakentaminen tiloille aiheuttaa huoltoliikennettä asuinalueiden pääkokoojalla, Hirsikorventiellä. Näin ollen tilojen rakentaminen aiheuttaa haitallista yhdyskuntakehitystä sekä vaikeuttaa muuta alueiden käytön suunnittelua ja toteuttamista. Rakentaminen ei ole myöskään soveliasta maisemalliselta kannalta.

Huomautus ei anna aiheutta osayleiskaavaehdotuksen muuttamiseen.

- 2) Maatalousyhtymä Tölli, Keskikyläntie 20 A, 91800 TURNÄVÄ
Tila Konttila RN:o 180 (Keskikyläntie)

- *osayleiskaavaehdotusta tulee muuttaa siten, että tilalle sallitaan asunto- ja toimistorakennuksen rakentaminen*

Tila Konttila on merkitty osayleiskaavaehdotukseen maatalousvaltaiseksi alueeksi (MT).

Periaatteena uusien asuinalueiden ja -paikkojen määrittämiseksi osayleiskaavaan on ollut, että Tyrnävänjokivarteen ei esitetä uutta asumista, koska puustoisien jokivarren virkistyskäytöllä on huomattava merkitys tyrnäväläisille ympäristön muutoin ollessa pääosin alavaa peltoaukeaa. Muistutuksen mukainen uusi asuinpaikka tulisi sijaitsemaan ahtaasti jokivarressa kiilamaisella alueella, jota rajaavat kapea virkistysalue, ulkoilureitti sekä joen ylitse kulkeva kevyenliikenteen väylä. Lisäksi esitetyllä asuinpaikalla risteää kaksi sähkölinjaa. Jokivarren virkistysaluekaistale on esitetyn asuinpaikan kohdalla jo entuudestaan kapea. Rakentaminen työntäisi liikaa jokivarteen vaikeuttaen jokivarren virkistystoimintaa.

Huomautus ei anna aiheutta osayleiskaavaehdotuksen muuttamiseen.

3) Paavo Vähänen, Samettitie 5, 91800 TYRNÄVÄ

Tila Tonila RN:o 2:35

- *tila tulee varustaa osayleiskaavassa merkinnällä AP*

Tonilan tila (2:32) on merkitty osayleiskaavaehdotukseen asumisen vaihtoehtoiseksi reservialueeksi (AP/res), joka sisältyy asemakaavoitettavaksi tarkoitettuun alueeseen.

Kirkonkylän kasvusuuntia määriteltäessä periaatteena on ollut, että tulevat asuin- ja työpaikka-alueet täydentävät kirkonkylän olevaa rakennetta ja ovat kytkettävissä nykyiseen tieverkkoon siten, että palvelujen saatavuus sekä liikenteen sujuvuus ja turvallisuus taataan. Olemassa olevaa kunnallistekniikkaa hyödynnetään ja pyritään tiivistämään yhdyskuntarakennetta. varsinaisten kasvusuuntien lisäksi osayleiskaavaan on merkitty vaihtoehtoisia asumisen reservialueita, jotka ovat otettavissa käyttöön myöhempiä tarpeita varten.

Huomautus ei anna aihetta osayleiskaavaehdotuksen muuttamiseen.

4) Vesa ja Sonja Lithovius, Ylitalontie 8; Toivo Uutinen, Ylitalontie 12; Olavi Rusila, Ylitalontie 14, Martti Seppänen, Ylitalontie 6

- *Ylitalontien varren kevyen liikenteen väylä merkittävä tien eteläpuolelle*

Osayleiskaavaehdotukseen on merkitty kevyen liikenteen yhteystarve Ylitalontien pohjoispuolelle. Muhoksentien ja Ylitalontien väliin on esitetty olevan asutuksen lisäksi myös asumisen laajenemisalueita, joita kyseinen kevyen liikenteen väylä palvelee olevien lisäksi. Kevyen liikenteen yhteystarve voidaan merkitä osayleiskaavaan tien eteläpuolelle pohjoispuolisen sijainnin asemasta huomautuksen antajien esittämällä tavalla. Asemakaavoitusvaiheessa ratkaistaan, toteutetaanko kevyen liikenteen reitti erillisenä väylänä vai korotettuna ratkaisuna välittömästi Ylitalontiehen rajautuen.

9 OSAYLEISKAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnista on tehty erillinen raportti.

Kirkkotie etelään.

10 OSAYLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN

10.1 Kunnan toteuttamistoimenpiteet

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavan tavoitevuosi on 2030. Osayleiskaavan hyväksymisen jälkeen kunta aloittaa asemakaavojen laatimisen ja voimassa olevan asemakaavan muutostyöt. Kirkonkylän keskeisten alueiden asemakaavan muutostyö on jo aloitettu tammikuussa 2005. Asumisen kasvualueiden asemakaavan laatiminen toteutetaan vaiheittain kestävän kehityksen mukaisesti.

Osayleiskaavan toteutumista asemakaavoitettavien alueiden ulkopuolella valvoo kunnan rakennusvalvontaviranomainen ja kunnan päättävät elimet.

10.2 Osayleiskaava ohjeena asemakaavoitukselle

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava on ohjeena asemakaavoitukselle ja se myös ohjaa kirkonkylän kehittämistä ja rakentamista ennen kirkonkylän asemakaavojen ajantasaistamista ja laatimista. Uudet asumisen ja työpaikkojen kasvualueet ja niiden väliin sijoittuvat virkistys-, maatalous- ja metsäalueet on rajattu osayleiskaavaan asemakaavoituksen pohjaksi ja rajaukset tulee ottaa huomioon asemakaavaa laadittaessa.

Kestävän kehityksen periaatteet toteutuvat, kun yhdyskuntarakennetta toteutetaan ohjatusti vaiheittain. Esimerkiksi Kotimetsän ja Puu-Jaakolan asuinalueiden ohjaaminen valmiiksi sekä kirkonkylän olevan rakenteen lomaan jääneiden tyhjiä alueiden käyttöönotto ennen uusien alueiden suunnittelua ja käyttöönottoa on kestävän kehityksen periaatteiden mukaista.

Asuinalueet ja peltolakeus

Asumisen kasvualueet sijoittuvat osittain valtakunnallisesti merkittävälle peltolakeudelle. Alueet tulevat toteutumaan monessa eri vaiheessa. Asemakaava tulee laatia alueille niin, että huolimatta vaihteesta toteutumisesta alueet eivät näytä keskeneräisiltä. Suunnittelussa tulee suosia rakennetta, joka jokaisessa eri toteutumisen vaiheessa muodostaa selkeän rajan peltolakeudelle. Rakennusten sijoittelussa tulee pyrkiä siihen, että kaikista taloista on näkymä peltomaisemaan: "talot katselevat pellolle". Pohjoisella asumisen kasvualueella Tupostien molemmin puolin voi uloimpana rajaavana elementtinä peltolakeudelle olla puurivi. Oleville jokivarren pihapiireille menevien pihateiden varren puurivistöt hahmottuvat nykyisin maisemassa selkeästi taajamaan Tupokselta päin saavuttaessa ja ovat olennainen osa tyrnäväläistä lakeusmaisemaa. Asuinkadut tulee muodostaa ennemminkin pihakatutyypiksi kujanteiksi kuin pitkiksi asuinalueita halkoviksi kokoojakaduiksi. Pohjoiselle asumisen kasvualueelle voidaan sijoittaa erillispientalojen lisäksi myös pienkerrostaloja. Asemakaavassa annetaan määräykset rakennusten muotokielestä, väryksestä ja materiaaleista.

Työpaikka-alueet

Työpaikka-alueiden rakennusten sijainnin sekä alueiden sisäisen käyttöönottojärjestyksen tulee myös olla tarkoin pohdittu, koska osayleiskaavassa esitettyjen uusien asuinalueita reunustavien suojaviheralueiden puuston ja muun kasvuston kehittyminen täyteen pituuteensa kestää vuosia ja ennen sitä väistämättä kookkaat teollisuus- ja toimistorakennukset piha-alueineen näkyvät pitkälle peltoaukealle. Rakennuksille on asemakaavassa syytä esittää materiaali-, väritys- ja mittasuhtesuositukset. Asemakaavassa voidaan määrätä reunapuuston istuttaminen aloitettavaksi yhtä aikaa rakentamisen kanssa. Kunnan aktiivisuudesta riippuen istutuksia voidaan tehdä jo aiemminkin. Työpaikka-alueet näkyvät selvästi Mäläskänsuoralle Ala-Temmekseltä taajamaan saavuttaessa ja ne tulevat osaltaan kuvastamaan Tyrnävän paikanhenkeä ja yrittämisen imagoa. Työpaikka-alueille esitetään asemakaavassa sisäinen toteuttamisjärjestys, jotta taajamarakenne ei rikkoonnu rakentamisen missään vaiheessa.

Kulttuurihistorialliset kohteet

Kulttuurihistoriallisten rakennusten ja niiden muodostamien yhtenäisten kokonaisuuksien alueilla rakentamisen ohjaaminen tulee olla tarkoin harkittua ja huolella suunniteltua. Kirkon ympäristö tulee rauhoittaa lisärakentamiselta ja pappilan tuntumaan uudisrakentamista suunniteltaessa tulee pohtia huolellisesti eri vaihtoehtoja, jottei ympäristöstä tule liian hallitsevaa ja jottei pappila jää uudisrakentamisen varjoon. Kirkon ympäristön puuston käsittelylle tulee laatia ohjeet, mm. sen harvennuttamiselle, jotta kirkko saadaan nykyistä paremmin näkyviin kyläraitin arvokkaana päätteenä. Asemakaavassa meijerin alueella tulee pohtia myös Tyrnävänjoen rannan käsittelyä, mm. näkymien avaamista meijerin alueelle Ala-Temmekseltä päin kylälle saavuttaessa.

Taajamarakenne

Taajamaa tiivistetään uudisrakentamisella Vanhatien varressa Tyrnävänjoelta kirkolle kulkevalla osuudella. Keskustaajaman asemakaavoitustyön pohjaksi tulee laatia taajamakuvaselvitys. Vanhatien ja Kirkkotien raiteilla on ajallisesta monikerroksellisuudesta huolimatta säilynyt vanhan kyläraitin tunnelma. Alue on siten erityisen haavoittuva uudisrakentamisen suhteen. Raitin vartta voidaan kuitenkin tiivistää huolellisella suunnittelulla ja siten lisätä intiimiyden tuntua. Uusien rakennusten tulee noudattaa taajaman mittasuhteita, sopeutua ympäristöönsä ja eheyttää näkymiä. Kaupunkimaista korttelirakennetta tulee välttää ja uudisrakennukset tulee sijoittaa perinteiseen tapaan Vanhatien varteen. Olevien rakennusten lisärakennukset ja laajennukset tulee sopeuttaa raittinäkymään. Asemakaavassa voidaan tutkia myös olevien teiden, etenkin Vanhatien jäsentämistä puurivein ja istutuksiin.

Yleensä Tyrnävän kirkonkylän asemakaavoituksessa tulee muistaa, että luonnonympäristöä säilytetään siellä missä se on mahdollista. Nykyisen kasvillisuuden elinmahdollisuudet tulee myös turvata. Taajamaan liittyvillä viljelyskäytössä olevilla pelloilla on turvattava maatalouden toiminnan edellytykset. Kirkonkylän on muodostettava ehyt ja yhtenäinen kokonaisuus, joka liittyy luontevasti ympäröivään maatalousalueeseen.

Pellavapelto

11 SUUNNITTELUN VAIHEET

Kirkonkylän osayleiskaavoitus alkoi 1990-luvun alkupuolella laajalla koko kunnan käsittävän tavoiteohjelman laadinnalla. Tuolloin järjestettiin kylittäin yleisötilaisuuksia, joissa asukkaat kertoivat toiveistaan ja tavoitteistaan asuinympäristönsä kehittämiseksi, näin myös kirkonkylällä. Kunta teki päätöksen osayleiskaavan laatimisesta vuonna 1994. Osayleiskaavan laatijaksi valittiin Arkkitehtuuri-toimisto O. Ylipahkala Oy Oulusta. Tavoiteohjelma "Tyrnävä tähyää tulevaisuuteen" valmistui 1995. Osayleiskaavan tavoitevaiheen viranomaisneuvottelu pidettiin joulukuussa 1995. Tämän jälkeen kerättiin kaavoitusta varten perustietoja mm. arvokkaista kohteista ja maisemakuvasta sekä laadittiin alustava suunnitelma kaavahankkeen vaikutusten arvioimiseksi. Tässä vaiheessa järjestettiin myös Tyrnävän yläasteella oppilaskysely nuorison ympäristöä koskevien tavoitteiden ja muiden tärkeiksi koettujen seikkojen kartoittamiseksi. Ideoiden, tavoitteiden ja perustietojen pohjalta laadittiin alustavia maankäyttöluonnoksia.

Tyrnävän ja Temmeksen kunnan yhdistyminen, Tyrnävän kunnan myönteinen kehitys ja kunnan tekemät maakaupat taajamassa ovat laajentaneet kaavoituksen tavoiteasettelua. Ensimmäiset luonnokset osayleiskaavaksi valmistuivat vuonna 2000.

Uudistetun maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui vuonna 2001. Suunnitelman mukaisen kuulemis- ja osallistumismenettelyn tavoitteena oli,

että jo luonnos- ja suunnitteluvaiheessa asiat saadaan yhdessä neuvotellen sovitettua siten yhteen, että kenenkään ei tarvitsisi valittaa ratkaisusta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on liitteenä 8.1.

Osayleiskaavatyön vaiheet:

Syksy 1994 Kunnanhallituksen päätös kirkonkylän osayleiskaavoittamisesta

15.12.1995	Aloituvaiheen viranomaisneuvottelu
26.06.2001	Perustieto- ja tavoitevaiheen viranomaisneuvottelu (tavoitteiden tarkistus)
05.-31.10.2001	Ilmoitus osayleiskaavan vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä Tyrnävän kunnantalon ilmoitustaululla ja myllykirjastossa
10.10.2001	Ilmoitus osayleiskaavan vireilletulosta, osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja avoimesta yleisötilaisuudesta sanomalehti Rantalakeudessa
31.10.2001	Alustavien maankäyttömahdollisuuksien esittely yleisötilaisuudessa Tyrnävän kunnantalolla
31.10.-16.11.2001	Alustavat maankäyttömahdollisuudet ja lähtötietoaineisto nähtävillä
14.02.2002	Luonnosvaiheen viranomaisneuvottelu
Syyskuu 2002	Kirkonkylän liikenneverkon päivittäminen
10.12.2002-31.1.2003	Osayleiskaavan alustava luonnos nähtävillä
20.10.2004	Kaavatoimikunta
25.10.2004	Kunnanhallitus
16.11.-16.12.2004	Osayleiskaavaluonnos nähtävillä
09.02.2005	Viranomaisneuvottelu
18.04.2005	Kunnanhallitus
27.04.-26.05.2005	Osayleiskaavaehdotus nähtävillä
14.9.2005	Kunnanvaltuusto hyväksyi osayleiskaavan

Oulussa 14.9.2005

Kaija Maunula
Kaavoituspäällikkö

ARKKITEHTUURITOIMISTO
YLIPAHKALA OY

Hautausmaan kiviaitaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) yleiskaavoitukselle asettamat yleiset tavoitteet

Yleiskaavoitus maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön mukaan

Kaikkaa maankäytön suunnittelua koskee **MRL:n 1 §**, jonka mukaan **alueiden käyttö ja rakentaminen tulee järjestää niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä**. Kestävän kehityksen yleisen määritelmän mukaan kestävällä kehityksellä tarkoitetaan sitä, että ihmiskunnan nykyiset tarpeet tyydytetään viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omia tarpeitaan. *Tulevaisuusnäkökulma* on keskeisin osa kestävä kehitystä. Lainsäädännön tavoitteena on myös **turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa**.

MRL:n 35 §:n mukaan yleiskaavan tarkoituksena on kunnan tai sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteiden ohjaaminen sekä eri toimintojen yhteen sovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi. **MRL:n 36 §:n** mukaan kunnan tulee huolehtia tarpeellisesta yleiskaavan laatisesta ja pitämisestä ajan tasalla.

MRL:n 39 § mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.

Yleiskaavan sisältöä koskevat vaatimukset voidaan MRL:n 39 §:n mukaan jaotella kolmeen osaan. Ensimmäinen kokonaisuus muodostuu *maakunnallisista lähtökohdista*. Toiseksi ryhmäksi erottuvat edellä luetellut *aineelliset vaatimukset*. Kolmas, periaatteellisesti tärkeä kysymys, on *yleiskaavan kohtuullisuus maanomistajien näkökulmasta*.

Osayleiskaavan oikeusvaikutukset

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavan hyväksyy kunnanvaltuusto (**MRL 37 §**) *ns. oikeusvaikutteisena yleiskaavana*. Osayleiskaavalla on samat oikeusvaikutukset kuin kokonaisyleiskaavalla. **MRL:n 42 §:n** mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa (aiemman rakennuslain mukainen asema-, rakennus- tai rantakaava) sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteutumisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. Yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aiemmin hyväksytyt yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä. Yleiskaavan keskeinen oikeusvaikutus liittyy asemakaavoituksen ohjaamiseen. Osayleiskaava ei ole voimassa asemakaava-alueella, mutta on ohjeena kyseisiä kaavoja muutettaessa. Alueiden käytön suunnittelujärjestelmän sisäisen logiikan mukaisesti tarkempi suunnitelma syrjäyttää yleispiirteisemmän. Näin myöskään yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa kuin asemakaavan muuttamisesta koskevan ohjauksen osalta. Asemakaava

siis syrjäyttää yleiskaavan, kun yleiskaava vastaavasti syrjäyttää maakuntakaavan. Oikeusvaikutteinen yleiskaava syrjäyttää myös rakennusjärjestyksen määräykset.

Kunnan ja valtion viranomaisten on katsottava, ettei muilla suunnitelmilla tai toimenpiteillä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista. Lähtökohtana ei ole muiden suunnitelmien täydellinen yhteensopivuus yleiskaavan kanssa, mutta yleiskaavan toteutuminen voi vaikeutua yleiskaavan kanssa ristiriidassa olevien suunnitelmien vuoksi. Yleiskaavan viranomaisvaikutus voi tulla esille esimerkiksi yleistielain, yksityistielain, vesilain, maa-aineslain, metsälain, jätelain, sähkömarkkinalain, telemarkkinalain ja ympäristönsuojelulain mukaisessa suunnittelussa tai päätöksenteossa.

MRL:n 43 §:n mukaan **rakentamis- ja toimenpiderajoitukset kohdistuvat**, toisin kuin suunnittelua ja viranomaisia koskevat yleiskaavan oikeusvaikutukset, suoraan *maanomistajaan*. MRL:ssä nämä suorat oikeusvaikutukset koostuvat ehdollisesta rakentamisrajoituksesta, rakentamisrajoituksesta, toimenpiderajoituksesta sekä määräaikaisesta rakentamisrajoituksesta:

1. **Ehdollinen rakentamisrajoitus** on oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan liittyvä automaattinen suoraan maanomistajaan kohdistuva rajoitus. Rakennuslupaa ei saa myöntää, jos rakentaminen vaikeuttaa yleiskaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Ehdollinen rakentamisrajoitus koskee yksinomaan rakennuksen rakentamista, eivätkä sen piiriin kuulu muut toimenpiteet. Ehdollista rakentamisrajoitusta koskeva oikeusvaikutus ei vaadi kaavassa nimenomaista määräystä, jonka perusteella rajoitus tulee jollakin alueella voimaan.
2. **Rakentamisrajoitus** tarkoittaa sitä, että tietyllä yleiskaavan osa-alueella tai koko yleiskaavan alueella tulee rakentaa yleiskaavan mukaisesti eli rakentaminen ei saa vaikeuttaa yleiskaavan toteutumista. Tämä edellyttää selvää ja nimenomaista määräystä yleiskaavassa, jossa myös esitetään riittävän tarkoin alue, jolla määräys on voimassa. Tarve tällaisten määräysten käyttämiseen koskee useimmiten rajoitettua osaa yleiskaavan koko alueesta tai suhteellisen suppea-alaisen yleiskaavan koko aluetta.
3. **Toimenpiderajoitus** edellyttää, että siitä määrätään erikseen yleiskaavassa. Toimenpiderajoitus voi koskea koko yleiskaavan aluetta tai vain yleiskaava-alueen osaa. Toimenpiderajoitus ei välittömästi koske alueella suoritettavia toimenpiteitä, vaan toimenpiderajoitusalueella tulee maisemaa muuttaville toimenpiteille hakea lupa. Maisematyön luvanvaraisuus arvioidaan aina erikseen MRL:n säännösten ja yleiskaavan valossa. Toimenpiderajoitus ei siis aina johda luvanhakuvelvollisuuteen, vaan toimenpidelupa on tarpeen maisemaa muuttaviin maanrakennustöihin, puiden kaatamiseen sekä muihin niihin rinnastettaviin toimenpiteisiin. Maisematyölupaa ei tarvita yleiskaavan toteuttamiseksi tarpeellisten toimenpiteiden suorittamiseen eikä vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin.
4. **Määräaikaisella rakentamisrajoituksella** voidaan kieltää käyttämästä rakennustoimintaan tarkoitettua aluetta rakentamiseen. Enimmäismääräaika kiellolle on 5 vuotta, mutta aika voi olla lyhyempikin. Määräaikainen rakentamisrajoitus edellyttää erityistä määräystä yleiskaavassa, jossa myös esitetään alue, jolla määräys on voimassa. Määräys ei koske virkistys- ja suojelutarkoituksiin varattuja alueita. Lisäksi ulkopuolelle on rajattu rakentaminen maatalouden ja muiden siihen verrattavien (esim. metsätalous, kalatalous ja porotalous sekä turkistarhaus) elinkeinojen tarpeita varten.

Lunastus- ja korvausvelvollisuudesta on säädetty **MRL:n 101 ja 140 §:ssä**. **MRL:n 43 §:ään** on sisällytetty myös oma korvausjärjestelmänsä ns. ”rahat tai lupa” –periaate: jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa, on lupa myönnettävä, jos kunta tai muu julkisyhteisö, jonka tarkoitukseen alue on varattu, ei lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta. Haitan huomattavuuden arviointi tehdään tapauskohtaisesti.

MRL:n 43 §:ssä määrätään myös **kiinteistönmuodostamisesta**. Oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa virkistys- ja suojelualueeksi osoitetulla alueella rakennuspaikaksi tarkoitettua kiinteistöä ei saa muodostaa lohkomalla, jos se vaikeuttaa huomattavasti alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen. Rajoitus ei koske lohkomista muihin tarkoituksiin kuin rakennuspaikaksi.

Tavoiteliikenneverkko

Liite 2.7

● Kohde sisältyy osayleiskaava-alueeseen.

TYRNÄVÄ

- 1. Tyrnävän kirkko (vk)
- 2. Museo, Tyrnävä kk
- 3. Pappila, Tyrnävä kk
- 4. Vanha hautausmaa, Tyrnävä kk
- 5. Vanha rukoushuone, Tyrnävä kk
- 6. Entinen kunnantalo, Tyrnävä kk
- 7. Meijeri, mylly ja saha, Tyrnävä kk (vk)
- 8. Kotiseututalo, Kirkonkylä
- 9. Kolmio, Tyrnävä kk
- 10. Tyrnävänjoen viljelysmaisema Kirkonkylältä Keskikylälle (vk)
- 11. Kursulan aitat, Tyrnävä kk
- 12. Ala-Kaakila, Tyrnävä kk
- 13. Ala-Ikola ja Yli-Ikola, Tyrnävä kk
- 14. Keränen, Tyrnävä kk
- 15. Yli-Palkki, Tyrnävä kk
- 16. Kirstinän aittarakennus, Keskikylä
- 17. Hovin aitat, Keskikylä
- 18. Herralan aitat, Keskikylä
- 19. Juottola, Keskikylä
- 20. Mäläskä, Tyrnävä kk
- 21. Räme, Tyrnävä kk
- 22. Ylitälo, Tyrnävä kk
- 23. Alakylä (vk)
- 24. Hannula, Alakylä
- 25. Ala-Turunen, Alakylä
- 26. Anttila ja Uusi-Anttila, Alakylä
- 27. Pirkola, Alakylä
- 28. Yli-Jaakola, Alakylä
- 29. Leppioja
- 30. Laanila ja Uusi-Laanila (Yli-Laaninen), Leppioja
- 31. Ränä, Leppioja
- 32. Angeslevä (vk)
- 33. Tuppurainen, Angeslevä
- 34. Tervo, Angeslevä
- 35. Härmä, Angeslevä
- 36. Kuusela, Markkula, Angeslevä
- 37. Mukala, Angeslevä
- 38. Ala-Rauhio, Rauhionkylä
- 39. Angeslevän Ylipää (vk)
- 40. Tihinen, Angeslevän Ylipää
- 41. Männikkö, Angeslevän Ylipää
- 42. Rantala ja Ojala-Rauhio, Angeslevän Ylipää
- 43. Kukkola, Angeslevän Ylipää
- 44. Honkakoski ja Ylikoski, Angeslevän Ylipää (vk)
- 45. Pytkäs, Suutarinkylä
- 46. Ylisuutarin aitta, Suutarinkylä

30.10.1996

— Tyrnävän kunta
Kunnankuja 1
91800 TYRNÄVÄ

— Tyrnävän kunnan rakennuskulttuurin inventointi

— Kohteen on luokiteltu inventoinnissa paikallisiin, seutu-
kaavallisiin ja valtakunnallisiin kohteisiin kulttuurihis-
toriallisen arvon perusteella.

1.10.1996 järjestettiin neuvottelu, jonka pohjalta kohteet
luokitellaan seuraavasti:

A = valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen
kohde, joka on säilytettävä.

B = seudullisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen koh-
de, joka on säilytettävä.

C = arvokas alue. Aluella suoritettavista toimenpiteistä
tulee pyytää kunnan rakennuslautakunnan lausunto.

D = Kirkkolain nojalla suojeltu kohde. Kohteessa suoritet-
tavista toimenpiteistä tulee pyytää Museoviraston ja kirk-
kohallituksen lausunto. (Kirkko ja hautausmaa)

POISTETTAVAT KOHTEET

Inventoinnin perusteella huonon kunnon seuraavia kohteita
ei oteta huomioon osayleiskaavassa eikä rakennuskaavassa:

Kohde 11, Väisänen; Kirkonkylä 21:1
Kohde 12, Kannikko; Kirkonkylä 72:2
Kohde 16, Laitala; Kirkonkylä 8:77
Kohde 18, Mattila; Kirkonkylä 8:56

OSAYLEISKAAVAMERKINNÄT

Valtakunnalliset ja seudulliset kohteet merkitään kaavaan
neliöllä (musta). Valtakunnalliset kohteiden neliö voi ol-
la suurempi tai vaihtoehtoisesti valtakunnalliset kohteet
mustatulla neliöllä ja seudulliset kohteet neliöllä.

Valtakunnalliset ja seudulliset kohteet ovat säilytettäviä
kohteita, joiden suojelumääräykset täsmentyvät rakennus-
kaavoituksessa.

Paikalliset kohteet merkitään kaavaan pyöreällä pallolla. Paikalliset kohteet eivät ole suojeltuja kohteita, mutta niitä koskee suunnitteluohje, jonka mukaan kohteessa suoritettavista toimenpiteistä tulee pyytää kunnan rakennuslautakunnan lausunto.

Kunnan rakennuslautakunnan tehtäväksi tulee arvioida valtakunnallisesti ja seudullisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä toteutettavien toimenpiteiden sopeutuminen ympäristöön.

VALTAKUNNALLISET KOHTEET

Kohde 6, kohde 38, kohde 104, kohde 109 ja kirkko.

ARVOKKAAT ALUEET

- Kohteet 17, 19, 20 ja 21.
- Kohteet 24-25.
- Kohteet 26-28.
- Kohteet 8-10 ja 30.
- Kohteet 31-36, 67-71 ja 106.
- Kohteet 37, 39-41.
- Kohteet 42-44.
- Kohteet 45-46.
- Kohteet 48-50.
- Kohteet 51-52.
- Kohteet 55-57.
- a Kohteet 59, 61.
- Kohteet 62-66.
- Kohteet 77-79.
- Kohteet 82-86.
- Kohteet 90-99.

Aluesuojelussa yksittäiseen rakennukseen tai ympäristön osaan kohdistuva selvitys tehdään kaavoituksen yhteydessä suhteos koko alueeseen tai sen osaan. Ympäristön hoidon keinot ja toimenpiteet määritetään hankkeiden perusteella.

Arvokas alue on luonteeltaan monimuotoinen. Sille on tyypillistä paikallisesti luonteenomainen rakennuskanta. Se voi sisältää valtakunnallisesti ja seudullisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita. Se voi sisältää myös vaatimattomia ja tavanomaisia kohteita sekä uusia ympäristön osia.

SEUDULLISET KOHTEET

10, 22, 23, 29, 32, 35, 41, 42, 43, 54, 60, 72, 84, 85, 91, 101, 102, 103, 107, 110, 111, 112 ja museomakasiini.

SEUDULLISELLE TASOLLE NOSTETTAVAT KOHTEET

1, 2, 3, 5, 8, 13, 14, 15, 74, 76, 88, 105 ja 113.

PAIKALLISET KOHTEET, JOTKA EIVÄT KUULU ALUEKOHTEISIIN

4, 7, 47, 58, 73, 75, 80, 81, 87, 89, 100, 106, 108 ja 114.

MAISEMA-ALUEET

Laajoina aluekokonaisuuksina rajataan arvokkaat maisema-alueet ja kulttuurihistorialliset ympäristöt.

Limingan lakeus

Tyrnävänjoen viljelymaisema kirkonkylältä Keskikylälle

Alakylä

Leppioja

Pasi Kovalainen
rakennustutkija

TYRNÄVÄN KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVA Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet

Lyhenteet:

MUSVIR / YM: Julkaisu "Rakennettu kulttuuriympäristö – valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet"; Museovirasto / Ympäristöministeriö, 1993

P-PL: Julkaisu "Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet", osa 2; Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1993

KKR: Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava-alueen rakennuskannan inventointi 1996; raportti "Tyrnävän kirkonkylä – kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet"; Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Pohjois-Pohjanmaan museo, Tyrnävän kunta, 1997

käd: KÄDEN JÄLKI – Lakeuden kulttuuriympäristö ja sen hoito; toim. Anneli Salmela, Pohjois-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeinokeskus, 2001

OYK:N MUKAINEN NUMERO	KOHDE + LUETTELOINTIPERUSTE	INVENTOINTI / JULKAISU	INV. / JULK. MUKAINEN NUMERO
	<u>Valtakunnalliset kohteet</u>		
1	Tyrnävänjoen viljelymaisema kirkonkylältä Keskikylälle Laaja viljelymaisemakokonaisuus, jossa runsaasti perinteistä rakennuskantaa. Kirkonkylän kohdalla asutus tiivistyy taajamaksi, jolle antavat leimansa 1900-luvun alkupuolella rakennetut lukuisat pienet teollisuuslaitokset: meijeri-, mylly- ja saharakennukset muodostavat joen toisella rannalla olevan nahkatehtaan kanssa monipuolisen vanhan teollisuusympäristön. Tyrnävän puukirkko, länsitornillinen pitkäkirkko on rakennettu 1872-73. Kirkonkylässä vanhaa rakennuskantaa mm. Ala-Kaakila, Ala-Ikola, Keränen ja Yli-Palkki. Keskikylässä vanhoja aittoja ja Juoton tilan vanha talouskeskus.	MUSVIR / YM P-PL	109 10
2	Ängeslevän Alakylä Laaja viljelymaisema Ängeslevän ja Leppiojan välissä Tyrnävänjoen varrella. Alakylän perinteistä rakennuskantaa. Vanhoja pihapiirejä erityisesti Hannulan, Ala-Turusen, Anttilan, Uusi-Anttilan, Pirkolan ja Yli-Jaakolan tiloilla.	MUSVIR / YM P-PL	110 23
3	Tyrnävän kirkko V. 1872-1873 rakennettu arkkitehti F.W. Lüchowin suunnittelema puinen uusgoottilainen tornillinen pitkäkirkko, jossa lyhyet ja leveät ristivarret. Sisustus korjattu palon jälkeen v. 1890, viimeisin korjaus v. 1981. Kirkko on suojeltu kirkkolain nojalla.	MUSVIR / YM P-PL	109 1
4	Pappila Vanhempi rakennus entinen Mankilan talon päärakennus, uudempi, klassistista tyyliä edustava, vuodelta 1932.	P-PL KKR	3 104
5	Meijeri, mylly ja saha Tiivis pienteollisuusalue mukulakivillä päällystetyn Meijerikadun varressa. Vanhimmat rakennukset 1900-luvun alusta: meijerirakennus vuodelta 1906 (toiminut myöhemmin viljavarastona), juustola ja kellari 1913, juustovarasto ja vehnämylly 1917, meijerin konttori, konehuone ja mylly 1919, saharakennus 1920, meijerin halkovarasto 1937, höyläämö 1941, meijerin asunnot 1947.	MUSVIR / YM P-PL KKR	109 7 109
6	Mäläskä Alkuperäisen asunsa säilyttänyt umpinainen neliöpiha. Päärakennus 1800-luvulta. Kolme vanhaa aittaa.	P-PL KKR	20 6
7	Pajulahti (ent. Lotta-pirtti) Karjalaistyylinen talo, jonka erikoiset räystäsrakenteet ja hirteen veistetty vuosiluku viittaavat 1700-luvulle. Toiminut Lotta-pirttinä.	KKR käd	38 s. 77
	<u>Seudulliset kohteet</u>		
8	Leppioja Maisemakokonaisuus, johon viljelysten lisäksi kuuluvat Leppioja, metsänreunus sekä rakennukset, mm. Ränän tilan pihapiiri.	P-PL	29
9	Räinä 1900-luvun alun pihapiiri, jossa päärakennus, luhti, navetta ja aitta.	P-PL KKR	31 3
10	Seppälä Vanha tila (luultavasti 1800-luvulta) taajama-alueen laidassa. Merkittävä kyläkuvan kannalta.	KKR	1

11	Kotiseututalo Ängeslevän Ylipäästä siirretty Tihisen vanha päärakennus. Alkuaan 1700-luvun alun pitkä päärakennus, läpiajettava luhti ja muita siirrettyjä rakennuksia.	P-PL KKR	8 110
12	Tiikkaja 1700-luvun lopun asuinrakennus hyvässä kunnossa, sisustusta säilynyt. Kaksi aittaa luultavasti 1800-luvulta.	KKR	2
13	Väliaho 1900-luvun alun pieni suutarin mökki osana vanhaa tilaa. Rakennusta jatkettu kamarilla 1936 tai 1938.	KKR Käd	32 s. 77
14	Kuivala 1900-luvun alun maatila, jossa alkuperäiset hirsirakennukset lisäosineen. Satoja vuosia vanhat piiskamännyt.	KKR käd	35 s. 76
15	Nahkimo 1900-luvun alun teollisuusmiljö, josta jäljellä nahkatehdas ja asuinrakennus, sekä viereisen tontin entinen kenkätehdas.	KKR käd	107 s. 76
16	Vanha hautausmaa Kiviaidan rajaama puisto, joka on entinen hautausmaa. Puistossa paikalla olleen kirkon muistomerkki. Vanha hautausmaa on suojeltu kirkkolain nojalla.	P-PL	4
17	Vanha rukoushuone Ängeslevän Koivulasta siirretty, talkoilla nuorisoseurantaloksi rakennettu 1890-luvulla talo, joka myöhemmin toimi rukoushuoneena. Rakennuksessa toiminut myös päiväkotia ja toimintakeskus.	P-PL KKR	5 103
18	Entinen kunnantalo (Hirvelä) Suuren vanhan tilan jäljellä olevat kaksi suurta asuinrakennusta keskellä kirkonkylää. 1800-luvulla rakennettu päärakennus on toiminut kunnantalona.	P-PL KKR	6 105
19	Rantarousti Ainoa jäljellä oleva rakennus vanhasta isosta maatilasta.	KKR	88
20	Terveystalo Hyvin säilynyt 1940-50-luvun merkkirakennus keskeisellä paikalla.	KKR käd	102 s. 76
21	Työväentalo (Vapaus) Nykyinen kirkonkylänraitin merkittävä kiintopiste, 1920-luvulla rakennettu työväentalo. Toiminut myös suojeluskuntatalona.	KKR käd	101 s. 76
22	Jeremias Takalo Tyrnävän harvoja mansardikattoisia rakennuksia keskeisellä paikalla.	KKR	84
23	Hammarin sähkö Oy (ent. Jeremias Takalo) 1920-luvun liikerakennus kirkonkylänraitilla, Tyrnävän harvoja mansardikattoisia rakennuksia.	KKR käd	85 s. 76
24	Suorsa 1940-luvun pieni hyvin säilynyt asuinrakennus kirkonkylänraitilla. Tärkeä raitin yleisilmeen kannalta.	KKR	91
25	Ala-Kaakila (Ranta-Kaakila) Hirsiset päärakennus ja luhti siirretty jokirannasta. Ulkorakennuksen hirressä on vuosiluku 1806. Erikoinen makasiiniaitta.	P-PL KKR	12 45
26	Leskelä (ent. Palkki) Alkuaan 1700-luvun asuinrakennus 1900-luvun asussaan sekä ulkorakennukset 1900-luvun alusta 1960-luvulle. Rakennukset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden.	KKR käd	43 s. 77
27	Yli-Palkki Päärakennuksessa toiminut kauppa, luultavasti Tyrnävän ensimmäinen. Ulkorakennuksen seinässä vuosiluku 1896.	P-PL KKR	15 42
28	Keränen Perinteisen rakennuskannan muodostama pihapiiri, jossa asuin- ja ulkorakennus sekä pihan yhden sivun sulkeva navetta-, talli- ja aittarakennus. Rakennukset sijainneet alun perin jokirannassa, josta ne on siirretty nykyiselle paikalleen n. vuonna 1870. Päärakennus 1700-luvun alusta, neliöpihan muut rakennukset 1800-luvulta. Kaksi vanhaa aittaa, joista toinen on ollut tuulimylly. Jokilaakson viljelysmaisema.	P-PL KKR	14 41
29, 30	Ala-Ikola ja Yli-Ikola Ala-Ikola neliöpiha 1800-luvulta hyväkuntoisine rakennuksineen. Asuinrakennus ja kivi-navetta 1900 tienoilta. Kaksi komeaa samanlaista aittaa. Yli-Ikolan asuinrakennuksen vanhin osa on entinen savupiirtti. Pihapiirissä luhti vuodelta 1834 ja sitä vanhempi tallirakennus. Sivumpana kaksi aittaa.	P-PL KKR	13 22,23
31	Haikonen (ent. Markus?) Iso hyväkuntoinen hirsitalo 1920-luvulta ja tuulimyllystä tehty aitta.	KKR	13

32	Uutinen Alkuaan vuosisadan alun asuinrakennus, jossa näkyvissä monia rakennusvaiheita.	KKR	14
33	Koivula tai Koivikko (ent. Haavikko) Vuosisadanvaihteen tila omakotitalokäytössä.	KKR	15
34	Kursulan aitat Pihapiirissä sijaitsevat kaksi jyvääittoa 1700-luvun lopulta. Toisen aitan jalustassa siirtomerkintöjä, toinen aitta on tehty tuulimyllystä ja sen seinissä myös siirtomerkintöjä.	P-PL KKR	11 29
35	Pisilä Vanha asuinrakennus vuodelta 1905-10 sekä talliluhti maisemallisesti tärkeällä paikalla. Tilusten varressa tuulimyllystä tehty aitta.	KKR käd	10 s. 77
36	Kauppi Kaksikerroksinen päärakennus 1900-luvun alusta. Talossa on toiminut kieväri 1930-luvulla. Vanha aitta (luultavasti 1700-luvulta) ja viljamakasiini.	KKR	8
37	Museo Aumakattoinen (keskellä tornimainen korotus) vuonna 1890 rakennettu lainajyvämakasiini, jossa esinekeräelmiä.	P-PL	2
38	Kirkonkylän vanha kansakoulu (yläaste) Hieno iso 1900-luvun koulurakennus näkyvällä paikalla. Vanhaa pihaa rajaa asuinrakennus.	KKR	76
39	Kolmio Huvilatyyppinen runsain yksityiskohdin koristeltu asuinrakennus. Talo rakennettu 1930-luvulla pappilan riihen hirsistä. Yksi kolmesta vierekkäisestä jälleenrakennuskauden tyyppitalosta kirkonkylänraitilla.	P-PL KKR	9 72
40	Kaivopuisto (ent. Koskela, ent. Jaakkola) 1920-luvun tila, jolla on toiminut vesimylly, liikennöitsijä ja koulu.	KKR	74
41	Yli-Eskola 1940-luvulla vanhoja hirsirakennuksia siirtämällä ja uudelleen kokoamalla rakennettu tila.	KKR	5
42	Yli-Jaakola Vanhan tilan vanhoja ulkorakennuksia taajaman laidalla. Päärakennus vuodelta 1850 purettu kesällä 1992.	P-PL KKR	28 114
43	Jaakola (Ala-Jaakola) Tyrnävän vanhimpia tiloja, jolla 1920-luvun alun näyttävä päärakennus ja joitakin ulkorakennuksia. Aitta luultavasti 1800-luvulta.	KKR	113
44	Pirkola 1800-luvun puolivälin pihapiiri, josta jäljellä pitkät päärakennus (pirttiosa vuodelta 1848, muu myöhempiä) ja luhti. Neliöpihan täydentävät 1940-luvun hirsinavetta ja uudempi ulkorakennus. Läheinen, luultavasti 1800-luvun aitta muutettu kuivaamoksi. Jokirannan viljelysmaisema.	P-PL KKR	27 111
45	Anttila ja Uusi-Anttila Jokirannalla sijaitsevat kaksi pihapiiriä. Anttilassa pitkä asuinrakennus vuodelta 1870, jossa koristeellinen kuisti. Pihapiirissä myös uudempi asuinrakennus, luhtiaitta, navetta ja mahdollisesti 1700-luvulta peräisin oleva aitta. Uusi-Anttilassa pihan ympärillä kahteen kertaan jatkettu ja uusittu asuinrakennus, ulkorakennus ja talli, talolle tulevan tien varressa aitta ja riipi. Rakennukset 1900-luvun alusta.	P-PL KKR	26 112
46	Ylitalo Komeat 1800-luvun puolivälin päärakennus ja 1900-luvun alun betoninavetta jäljellä vanhan neliöpihan rakennuksista.	P-PL KKR	22 54
47	Räme 1940-luvun iso neliöpiha lähes alkuperäisessä asussaan. Asuinrakennus siirretty Terijoelta vuonna 1928, alun perin huvila. Pirttiosa rakennettu myöhemmin.	P-PL KKR	21 64
48	Mikkola (ent. Tikkala) Hyvin säilynyt 1900-luvun alun neliöpiha, jossa ei ole uusia rakennuksia. Kujan varressa 3-kerroksinen aitta ja toinen aitta mahdollisesti 1700-luvulta sekä riipi.	KKR	60
<u>Paikalliset kohteet</u>			
49	Rouvi 1950-luvun lopun tyyppitalo ja pulpettikattoinen savusauna.	KKR	59
50	Hietapelto Jälleenrakennuskauden tyyppitalo kauniilla paikalla.	KKR	61
51	Ahola 1920-luvun asuinrakennus, korkea 1950-luvun sementtitiilinavetta.	KKR	62

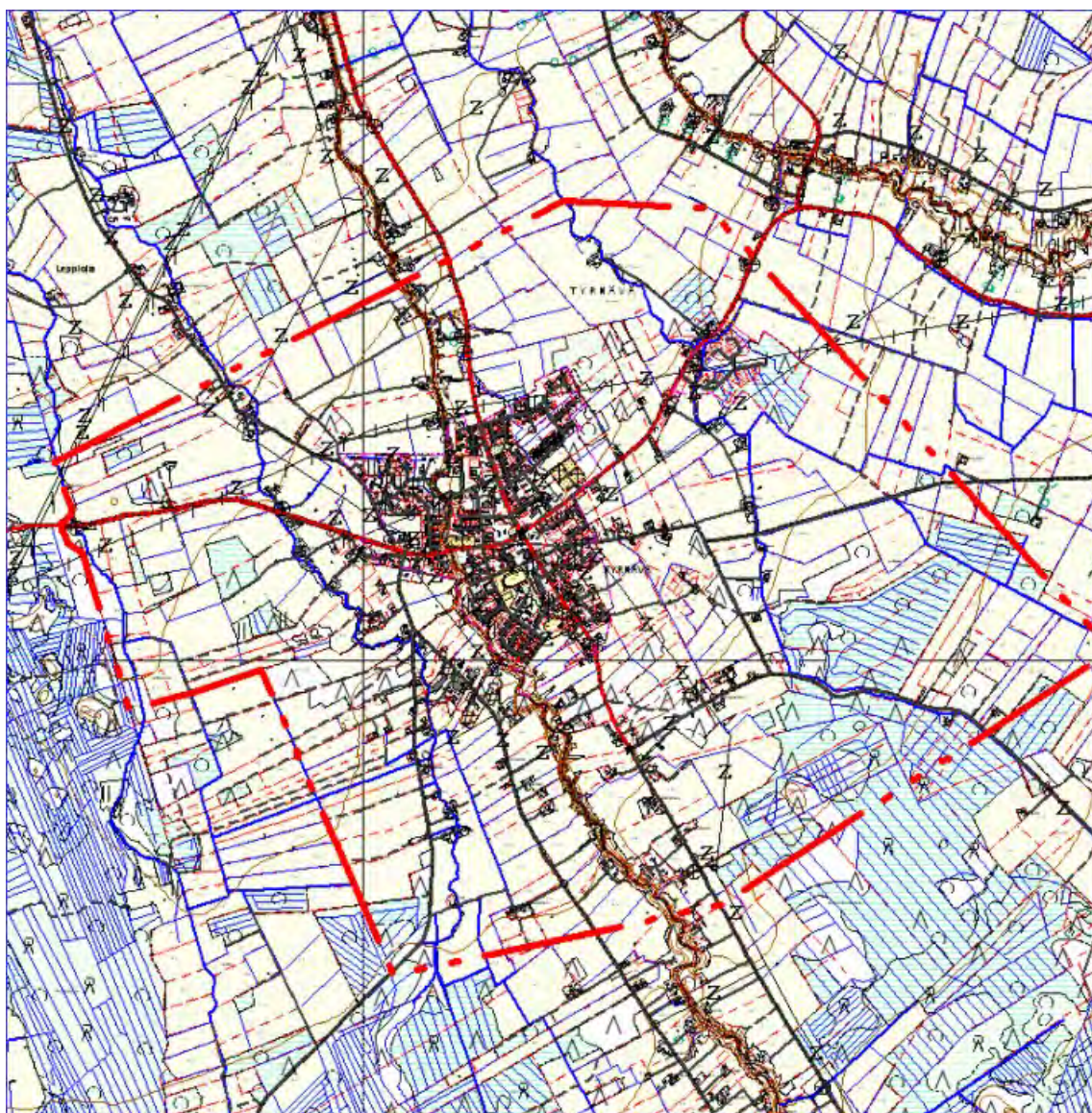
52	Ahjola Alkujaan 1800-luvulta oleva asuinrakennus ja entinen liikennöitsijä Jaakkolan tila.	KKR	65
53	Ryöstölä Yksi lähiympäristön jälleenrakennuskauden tyypitaloista.	KKR	66
54	Ala-Räme (ent. Räme) 1920-luvun tila, jonka päärakennuksen hirsikehä on tuotu Terjioelta.	KKR	63
55	Pirkola Pieni tila, jolla on toiminut puusepänerastas. Vanha ulkorakennus.	KKR	52
56	Ollila Pieni vanha tila pitkän peltotien päässä. Kuuluisan hiihtäjän kotitalo.	KKR	51
57	Kotikontu Hyvin säilynyt tila alkujaan 1920-luvulta.	KKR	53
58	Jämsä 1900-luvun alun pieni maatila.	KKR	49
59	Ravila 1900-luvun alun asuinrakennus osana pientä taloryhmää.	KKR	50
60	Vuotila 1940-luvun pieni tila kesämökkikäytössä.	KKR	48
61	Rosi Jälleenrakennuskauden (rintamamies)tila lähes alkuperäisessä kunnossa.	KKR	47
62	Näppä Pieni 1900-luvun alkupuolen tila kesämökkikäytössä.	KKR	37
63	Hojola 1940-luvun pieni tila. Yli-Palkista siirretty satavuotias aitta.	KKR	39
64	Yli-Keränen 1900-luvun alun tila, jossa osia vanhemmasta tilasta. Tilalla on toiminut kansakoulu.	KKR	40
65	Ala-Palkki 1900-luvun alkupuolen tila 1950-luvun asussaan.	KKR	44
66	Ryhtyli (Utin paikka) Entinen mäkitupalaisen tila jokitörmällä vapaa-ajan asuntona.	KKR	46
67	Pälve Alkujaan jälleenrakennuskauden tyypitalo, jota on jatkettu maalaismaiseen sopivasti.	KKR	93
68	Ketola Vanhan neliöpihan ulkorakennukset, luhti ja talli todennäköisesti 1800-luvulta, erikoinen tiiliosa luhdissa.	KKR	92
69	Uutela Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylänraitin päässä.	KKR	94
70	Mäntylä 1930-40-luvun maatila, johon kuuluu verstaas ja erikoinen kellariaitta. Asuinrakennus todennäköisesti vanhempi.	KKR	95
71	Väliaho (ent. Turusen korjaamo) Alkujaan 1900-luvun alun asuinrakennus 1950-luvun asussaan, Turusen Korjaamo –halli 1950-luvulta.	KKR	97
72	Nurro (?) 1900-luvun alun pieni maatila kirkonkylänraitilla.	KKR	90
73	Kankaala 1900-luvun alun pieni asuinrakennus alkuperäisessä asussaan.	KKR	96
74	Korkala 1900-luvun alun useaan otteeseen laajennettu asuinrakennus.	KKR	99
75	Kiila (Lipponen) Alkujaan jälleenrakennuskauden tyypitalo.	KKR	98
76	Koivuniemi Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylänraitilla.	KKR	87
77	Kujanpää Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylällä.	KKR	89
78	Kauppila (ja Sivula) Näyttävä kirkonkylänraitia reunustava 1920-luvun talo.	KKR	86
79	Hannala 1900-luvun alun jugend-tyylinen talo alkuperäisessä asussaan.	KKR	83
80	Kolmio (Sepäntie) Jälleenrakennuskauden matala tyypitalo.	KKR	82
81	Oulun Osuuskauppa (Viuhka) Näyttävä makasiinirakennus muistona Oulun Osuuskaupan kulta-ajoista.	KKR	100
82	Kirkonkylän ala-aste 1950-luvun koulu keskeisellä paikalla.	KKR	108

83	Koivula Alkuaan jälleenrakennuskauden tyypitalo, jonka rakennutti kotitalous-neuvoja.	KKR	81
84	Pala 1930-luvun pieni tila, jonka asuinrakennus on tehty pappilan saunasta. Osa kadonnutta vanhaa raittia.	KKR	58
85	Kumpula (ent. Nygård, Lukkarila) Seurakunnan vanha kiinteistö, josta jäljellä 1800-luvun päärakennus (puolet siitä).	KKR	56
86	Pääskylä (?) 1950-luvun puusepäneliike ja asuinrakennus.	KKR	57
87	Riitala Pieni 1900-luvun alun/1950-luvun tila taajaman reunalla.	KKR	55
88	Kolmio (Museotie) Yksi kolmesta vierekkäisestä jälleenrakennuskauden tyypitalosta kirkonkylänraitilla.	KKR	79
89	Suunnikas Yksi kolmesta vierekkäisestä jälleenrakennuskauden tyypitalosta kirkonkylänraitilla.	KKR	78
90	Autola Yksi kolmesta vierekkäisestä jälleenrakennuskauden tyypitalosta kirkonkylänraitilla.	KKR	77
91	Kuivala 1940-luvun pieni tila keskellä uudempaa asuinalueita.	KKR	80
92	Väinölä (Metsätalo) 1900-luvun alun Nuorisoseuran talo, jossa on 1950-luvulta lähtien toiminut paikallinen metsänhoitoyhdistys.	KKR	73
93	Tuomela 1800-luvun lopun tila, josta jäljellä asuinrakennus ja talli sekä tyypillinen 1940-50-luvun sementtitiilinavetta.	KKR	75
94	Eskola Vanhan asuinpaikan vanhat aitat, joiden ikää ei tiedetä. Toinen hyvin säilynyt, toinen entinen tuulimylly.	KKR	4
95	Peltola Vanhasta neliöpihasta jäljellä päärakennus. Hyvin säilynyt tuulimyllyaita.	KKR	7
96	Multala 1950-luvun pieni tila, jossa toimi myös kylän ensimmäinen taksi.	KKR	31
97	Karinniemi Jälleenrakennuskauden tyypitalo vanhan raitin varressa.	KKR	34
98	Pekkala Pieni 1900-luvun alun asuinrakennus vanhalla raitilla.	KKR	33
99	Paaso 1900-luvun alun tila, päärakennus 1800-luvulta. Tärkeä kyläkuvan kannalta.	KKR	36
100	Nurkkala Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylänraitilla, osana saman aikakauden kokonaisuutta.	KKR	67
101	Pajala (ent. Pirkolan korjaamo) Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylänraitilla yhtenä useista saman aikakauden taloista.	KKR	68
102	Laitala Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylänraitin varressa yhtenä useista saman aikakauden taloista.	KKR	69
103	Takala Jälleenrakennuskauden tyypitalo kirkonkylänraitilla yhtenä useista saman aikakauden taloista.	KKR	70
104	Ent. Keräsen korjaamo, Gulf-huoltoasema (ent. Nahkimo) Vanha kenkätehdas osana vanhaa nahkatehdasmiljöötä, joka oli alun perin kannaslainen huvila ja jossa on myöhemmin toiminut huoltoasema ja korjaamo.	KKR	106
105	Rinne 1940-luvun alun pieni tila kirkonkylänraitilla.	KKR	71
106	Ollila Kolmikerroksinen komea vanha aitta.	KKR	9
107	Kotikulma Jälleenrakennuskauden tyypitalo alkuperäisessä asussaan.	KKR	30

108	Käpykangas (ent. Partala) Jälleenrakennuskauden tyyppitalo, joka on ainakin ulkopuolelta alkuperäisessä asussaan. Vanha asuinpaikka.	KKR	21
109	Tasanko 1920-luvun pienipiirteinen maatila.	KKR	19
110	Pikku-Paavola 1800-luvun lopun asuinrakennus.	KKR	17
111	Mutkala Noin 1930-luvun pieni tila peltoaukealla.	KKR	20
112	Nurkkala 1920-luvun pieni tila, josta jäljellä molemmat alkuperäiset rakennukset.	KKR	28
113	Martikainen Vanha tila 1950-luvun asussaan.	KKR	27
114	Tapiola 1950-luvun tyyppitalo.	KKR	26
115	Kankaala 1800-1900-luvun vaihteen maatila.	KKR	25
116	Pikku-Hieta(la) Pieni, 1930-luvun asuinrakennus ja kaksikerroksinen navetta.	KKR	24

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

TYRNÄVÄN KUNTA - ARKKITEHTUURITOIMISTO YLIPAHKALA OY 2002

Kirkonkylän osayleiskaavan suunnittelualue

YLEISKAAVAN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Yleiskaavan tarkoituksena on kunnan ja sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi.

Kirkonkylään tehdään oikeusvaikutteinen yleiskaava oheisen kartan osoittamalle alueelle.

Tyrnävän kirkonkylä sijaitsee Suomen suurimmalla yhtenäisellä viljelytasangolla, lakeudella. Vahva maaseutukulttuuri, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue vanhoine rakennuksineen ja perinteiseen tapaan rakennettuine ja hyvin hoidettuine pihapiireineen ja talouskeskuksineen sekä idyllisenä ja kiinteänä kokonaisuutena säilynyt kirkonkylä ovat se perusta, jolta Tyrnävän kirkonkylää ja sen ympäristöä tulevaisuudessa kehitetään. Tavoitteena on tarjota tyrnäväläisille ja uusille asukkaille omaleimainen ja viihtyisä asuinympäristö sekä vaihtoehtoisia asumisen muotoja varsinaisen kaupunkialueen ja ympäristökuntien tarjoamille mahdollisuuksille. Tyrnävä on myös osa voimakkaasti kasvavaa ja kehittyvää Oulun seutua ja työssäkäyntialuetta. Osayleiskaavassa varataan riittävästi työpaikka-alueita liikenteellisesti ja yhdyskunta- ja seutukuntarakenteeseen sopivilta paikoilta yritysten käyttöön.

Alueen uusi asutus tulee olemaan pääosin pien-aloasutusta. Rakentamisen määrä, sijainti ja asutuksen jakautuminen omakotitalo- ja rivitalo-alueisiin ja mahdollisesti pienkerrostaloihin määritetään työn kuluessa.

KAAVOITUKSEN VAIHEET JA ASUKKAIDEN SEKÄ MUIDEN KUNTALAISTEN KUULEMINEN SUUNNITTELUN AIKANA

Tämän **osallistumis- ja arviointisuunnitelman** mukaisen kuulemis- ja osallistumismenettelyn tavoitteena on, että jo luonnos- ja suunnitteluvaiheessa asiat saadaan yhdessä neuvotellen sovittettua siten yhteen, että kenenkään ei tarvitsisi valittaa ratkaisuista. Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma on saatavilla Tyrnävän kunnanvirastolla ja siitä on mahdollisuus jättää kirjallisia mielipiteitä Tyrnävän kunnan tekniseen toimistoon.

Kirkonkylän osayleiskaavoitus alkoi 1990-luvun alkupuolella laajalla koko kunnan käsittävän **tavoiteohjelman** laadinnalla. Tuolloin järjestettiin

kylittäin yleisötilaisuuksia, joissa asukkaat kertoivat toiveistaan ja tavoitteistaan asuinympäristönsä kehittämiseksi, näin myös kirkonkylällä. Tämän jälkeen kerättiin kaavoitusta varten **perustietoja** mm. arvokkaista kohteista ja maisemakuvasta sekä laadittiin alustava suunnitelma kaavahankkeen vaikutusten arvioimiseksi. Tässä vaiheessa järjestettiin myös Tyrnävän **yläasteella oppilaskysely** nuorison ympäristöä koskevien tavoitteiden ja muiden tärkeiksi koettujen seikkojen kartoittamiseksi. Ideoiden, tavoitteiden ja perustietojen pohjalta laadittiin **alustavia maankäyttöluonnoksia**.

Tyrnävän ja Oulun seudun myönteiset kehitysnäkökulmat, Temmeksen ja Tyrnävän yhdistyminen sekä kunnan maanhankinta ovat tuoneet uusia näkökulmia myös yleiskaavoitukseen. Tavoiteohjelmaa tullaan täydentämään. **Yleisö- ja esittelytilaisuudessa kaavaluonnoksen nähtävilläolon** yhteydessä myös kuntalaiset ja muut osalliset voivat tuoda esiin omia tavoitteitaan, mielipiteitään kaavaluonnoksesta ja arvioida kaavan vaikutuksia. Idealuonnoksia verrataan toisiinsa ja nykytilaan ja niiden vaikutuksia arvioidaan. Arvioinnin perusteella jatkokehittelyyn valitaan kunnan kehittämisen kannalta paras malli, jonka pohjalta osayleiskaava tehdään.

Itse osayleiskaavassa osoitetaan alueiden käytön pääpiirteet kirkonkylässä ja lähiympäristössä sekä sijoitetaan asuinalueet, virkistysalueet, ulkoilualueet, ulkoilureitit, leikkipaikat ja liikuntapalvelut sopiville paikoille. Osayleiskaavassa tutkitaan myös miten liikenne ohjataan ja miten varaudutaan myöhemmin tehtäviin tieyhteyksiin.

Luonnosvaiheen jälkeen edelleen kehitetty **yleiskaavaehdotus** on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2001 lopulla. Ehdotus pidetään kunnassa julkisesti **nähtävänä** vähintään 30 päivän ajan.

Järjestettävissä yleisötilaisuuksissa **osallisilla** on työn joka vaiheessa oikeus ja mahdollisuus lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta ja tehdä aktiivisesti ehdotuksia sekä tuoda esiin ideoita suunnittelun pohjaksi.

Kaavaehdotusvaiheessa kunnan jäsenillä on oikeus tehdä ehdotuksesta vielä muistutus, joka on toimitettava kunnanhallitukselle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Kaavan hyväksymispäätöksestä voi tuki vielä 30 päivän kuluessa valittaa Oulun hallinto-oikeuteen.

Kutsut yleisötilaisuuksiin esitetään paikallis-lehdissä.

KETKÄ OVAT OSALLISIA KAAVOITUKSESSA?

Osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne joiden asumisen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Asukkaat ja maanomistajat

- kuntalaiset
- alueen ja lähiympäristön asukkaat
- alueen ja lähiympäristön maanomistajat

Kunnan hallinto ja virkamiehet

- kunnanvaltuusto
- kunnanhallitus
- kaavoitustoimikunta
- tekninen lautakunta
- ympäristölautakunta
- sivistyslautakunta
- perusturvalautakunta
- Temmeslautakunta
- maaseutuasiamies
- vapaa-aikatoimi

Viranomaiset

- Ympäristöministeriö
- Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
- Tielaitos
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Pohjanmaan museo

Etujärjestöt ja muut tahot

- erilaiset kunnassa toimivat yhdistykset, mm.:
 - Tyrnävän kotiseutuyhdistys ry,
 - Metsänhoitoyhdistys,
 - Maasyke ry,
 - kalastuskunta ja jakokunta
- Seuturakennetyöryhmä
- TE-keskuksen maaseutuosa
- Limingan kunta (kaava rajoittuu Liminkaan)
- Muhoksen kunta (seututieyhteyden osalta)
- Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
- Tyrnävän Vesihuolto Oy
- Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy
- Limingan Vesihuolto Oy
- Oulun Seudun Energiapalvelut Oy
- Koulut
- Tyrnävän Yrittäjäyhdistys ry
- Yritykset
- Nuorisojärjestöt
- Urheilu- ja liikuntaseurat ja -järjestöt
- 4-H -Yhdistys
- srk
- MTK
- Pienkiinteistöyhdistys
- Kylätoimikunnat:
 - Keskikylän-Kolmikkannan kylätoimikunta
 - Leppioja-Parras kylätoimikunta
 - Markkuunseudun kykähdistys
 - Murron kylätoimikunta
 - Ojakylän kylätoimikunta
 - Suutarinkylän-Ylipään kylätoimikunta

MITEN JA KEITÄ KUULLAAN TYÖN AIKANA ?

Alueen suunnitteluun osallistuminen ja vuorovaikuttaminen tapahtuu seuraavilla tasoilla:

- 1) kaavoitustoimikunnassa
- 2) neuvotteluissa eri osapuolten ja viranomaisten kanssa
- 3) kaavakokouksissa, jotka järjestetään yhteisötilaisuuksina alueen ja lähiympäristön asukkaille, maanomistajille, yhdistyksille ja muille alueella toimiville ja työskenteleville
- 4) viranomaisilta pyydettyillä lausunnoilla, tiedottamisella julkisilla tiedotusvälineillä ja kuntatiedotteilla tvst
- 5) kunnan johtoryhmän ja päättävien luottamusmieselinten kautta ja välityksellä
- 6) kunnan luottamusmiesten, virkamiesten ja työntekijöiden kautta henkilökohtaisesti

MITEN RAKENTAMISEN VAIKUTUKSIA SELVITETÄÄN ?

Työn kuluessa tullaan arvioimaan eri vaihtoehtojen vaikutuksia maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1§:n mukaisesti. **Tärkeitä arvioitavia tekijöitä ovat mm. taajaman rakenne, rakentamisen sopeutuminen lakeusmaisemaan, rakennetun ympäristön ja kulttuuriympäristön huomioon ottaminen, asuin ympäristön viihtyisyys, liikenneyhteydet, kevyen liikenteen yhteydet ja turvallisuus, luonnonarvot, vesien suojelu sekä jokien ja ojien ympäristö.**

Merkittäviä vaikutuksia arvioidaan tarvittavin osin myös suunnittelualueen ulkopuolella, vaikutusalueella.

VIRANOMAISNEUVOTTELUT

Viranomaisneuvottelut järjestetään maankäyttö- ja rakennusasetuksen 18§:n mukaisesti.

Tavoitevaiheen neuvottelut on pidetty, seuraava viranomaisneuvottelu pidetään ennen lopullisen yleiskaavaehdotuksen nähtävillepanoa. Tarpeen mukaan järjestetään työn aikana eri vaiheissa myös muita työpalavereja kunnan, suunnittelijan ja viranomaisten kesken.

MITEN TYÖ TEHDÄÄN?

Kirkonkylän osayleiskaavan laatiminen on annettu tehtäväksi konsulttityönä Arkkitehtuuritoimisto Ylipahkala Oy:lle.

YHTEYSTIEDOT ja YHTEYDENOTOT

Tyrnävän kunta:

Aluearkkitehti Maija Niemelä
p. 545 0292
Tyrnävän kunta, Kunnankuja 1,
91800 Tyrnävä
e-mail: maija.niemela@tyrnava.fi

Kunnaninsinööri Kalevi Sarsila,
p. 545 0209, 0500-386 107
Tyrnävän kunta, Kunnankuja 1,
91800 Tyrnävä
e-mail: kalevi.sarsila@tyrnava.fi

Kaavoitus:

Arkkitehtuuritoimisto Ylipahkala Oy
Mäkelininkatu 15, 90100 OULU
p 5401 671, telefax 5401 672
Kaavoituspäällikkö Kaija Maunula
e-mail: etunimi.sukunimi@ylipahkala.com

10.12.2002

TYRNÄVÄN KUNTA

ARKKITEHTUURITOIMISTO YLIPAHKALA OY

TYRNÄVÄN KIRKONKYLÄ OSAYLEISKAAVA

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Ympäristövaikutusten arviointi.....	3
1.1.	Arvioitavat vaihtoehdot	3
1.2.	Suunnittelualue.....	3
1.3.	Lähtökohdat ja tavoitteet	3
2.	Osayleiskaavan ympäristövaikutukset	5
2.1.	Vaikutukset taajamarakenteeseen, kyläkuvaan ja lakeusmaisemaan	5
2.2.	Vaikutukset asuinympäristön viihtyisyyteen	6
2.3.	Vaikutukset luontoon ja vesistöihin	7
2.4.	Vaikutukset kulttuurihistoriaan.....	8
2.5.	Vaikutukset tieympäristöön ja kevyen liikenteen yhteyksiin	8
2.6.	Taloudelliset vaikutukset	9
3.	Haitallisten vaikutusten ehkäisy tai lieventäminen.....	9
4.	Jälkiseuranta	10

LIITTEET

Liite 1	Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma
---------	---

1. Ympäristövaikutusten arviointi

1.1. Arvioitavat vaihtoehdot

Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa on mukana nykytilavaihtoehto eli ns. "nolla-vaihtoehto" ja sen todennäköinen kehittyminen ilman osayleiskaavaa sekä osayleiskaavan mukainen malli. Nykytilavaihtoehdon rakennemallina on käytetty ajan tasalla olevaa peruskarttaa suunnittelualueelta sekä tehtyjä rakennuskannan inventointeja.

Osayleiskaavan toteutuminen muuttaa kirkonkylän nykytilaa. Ympäristön kannalta toteutuminen muuttaa eniten valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta etenkin kirkonkylän pohjoispuolella. Taloudellisia vaikutuksia syntyy mm. uusien teiden rakentamisesta sekä vesi- ja viemäriverkon laajentamisesta. Osayleiskaavan vaikutuksia arvioidaan erittelevällä toiminto-tavoiteanalyysillä, jossa kuvaillaan vaikutuksia sanallisesti muuttamatta niitä suoraan vertailtaviksi yksiköiksi.

Tyrnävän kirkonkylän osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistui heinäkuussa 2001. Se oli yleisesti nähtävillä 05-31.10.2001 välisen ajan. Suunnitelmasta ei esitetty huomautuksia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on liitteenä 1.1.

1.2. Suunnittelualue

Suunnittelualue käsittää Tyrnävän kirkonkylän selvärajaisen taajaman ja osan sitä ympäröivää peltolakeutta. Suunnittelualueeseen kuuluu kaakossa osa laajaa metsäaluetta. Lännessä osayleiskaava-alue rajoittuu Tyrnävän ja Limingan kuntarajaan ja valtatie 4 uuden linjauksen eritasoliittymään. Osayleiskaava-alueen laajuus on 2109 ha. Osayleiskaavaan sisältyy kirkonkylän voimassa olevan asemakaavan alue sekä Kotimetsän asemakaava-alue, joiden suuruus on yhteensä 236,55 ha. Osayleiskaava-alueesta on peltoa 62,4 % ja metsää 17,5 %. Tyrnävän kirkonkylältä on Ouluun matkaa n. 30 km ja Oulunsalon lentokentälle n. 35 km.

Osayleiskaava-alue sisältyy valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuden maisemakokonaisuuteen (Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, 1992). Suunnittelualueella on lukuisia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita ja alueita, joita on tarkemmin esitelty osayleiskaavan selostusraportissa, kappaleet 3.3 ja 7.3. Suunnittelualueen halki virtaavat Tyrnävänjoki ja pienempinä jokina Leppioja ja Kivioja.

1.3. Lähtökohdat ja tavoitteet

Suunnittelun yhteydessä arvioidaan sanallisesti kaavaluonnoksen ja 0-vaihtoehdon toteutumisesta aiheutuvia vaikutuksia, osayleiskaavoitukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä esiin tulleiden haitallisten vaikutusten ehkäisyä tai lieventämistä. Tärkeitä arvioitavia tekijöitä ovat mm. taajaman rakenne, rakentamisen sopeutuminen lakeusmaisemaan, rakennetun ympäristön ja kulttuuriympäristön huomioon ottaminen, asuinympäristön viihtyisyys, liikenneyhteydet, kevyen liikenteen yhteydet ja turvallisuus, luonnonarvot, vesiensuojelu sekä jokien ja ojien ympäristö.

Suunnittelun sekä arvioinnin lähtökohdat ja tavoitteet

Lähtökohdat

- valtakunnallisesti merkittävä Lakeuden kulttuurimaisema
- kirkonkylän omaleimaisuus ja paikan henki
- Tyrnävänjoen luonnonympäristö
- maaseutuelinkeinot

Tärkeimmät tavoitteet

- Kirkonkylän paikallisten erityispiirteiden, paikan hengen, ajallisen kerroksellisuuden ja alueiden erilaisuuden säilyttäminen. Kirkonkylän kehittäminen keskeisen kehityksen periaatteilla siten, että kunnassa on riittävästi tarjolla rakennuspaikkoja maaseutuasumiselle sekä teollisuudelle ja muulle yrittäjyydelle. Kirkonkylän tiivistäminen olevaa rakennuskantaa hyödyntämällä ja asumisen kasvusuuntien määrittäminen.
- Ainutlaatuisen, valtakunnallisesti merkittävän peltolakeuden säilyttäminen avoimena viljelylakeutena.
- Maatalouden säilyminen keskeisenä elinkeinona ja perunanviljelyn High Grade –alueen kehittämisedellytysten turvaaminen.
- Nelostien ja kuntakeskukseen johtavan sisääntulotien eritasoliittymän hyödyntäminen.
- Elinkeinoelämän monipuolistamisen ja elinkeinojen tuotantoedellytyksien turvaaminen joustavalla maankäytöllä. Uusien työpaikka-alueiden määrittelemisen osayleiskaavaan.

Tyrnävän kirkonkylä sijaitsee Suomen suurimmalla yhtenäisellä viljelytasangolla, lakeudella. Vahva maaseutukulttuuri, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue vanhoine rakennuksineen ja perinteiseen tapaan rakennettuine ja hyvin hoidettuine pihapiireineen ja talouskeskuksineen sekä idyllisenä ja kiinteänä kokonaisuutena säilynyt kirkonkylä ovat se perusta, jolta Tyrnävän kirkonkylää ja sen ympäristöä tulevaisuudessa kehitetään. Tavoitteena on tarjota tyrnäväläisille ja uusille asukkaille omaleimainen ja viihtyisä asuinympäristö sekä vaihtoehtoisia asumisen muotoja varsinaisen Oulun kaupunkialueen ja ympäristökuntien tarjoamille mahdollisuuksille. Tyrnävä on myös osa voimakkaasti kasvavaa ja kehittyvää Ouluseutua ja työssäkäyntialuetta. Osayleiskaavassa varataan riittävästi työpaikka-alueita liikenteellisesti ja yhdyskunta- ja seutukuntarakenteeseen sopivilta paikoilta yritysten käyttöön. Alueen uusi asutus tulee olemaan pääosin pientaloasutusta. Rakentamisen määrä ja sijainti on esitetty osayleiskaavassa. Asutuksen jakautuminen omakotitalo- ja rivitaloalueisiin ja mahdollisesti pienkerrostaloihin määritetään osayleiskaavan valmistumisen jälkeen detaljikaavoituksella.

Valtakunnalliset ja seudulliset tavoitteet sekä kunnan ja asukkaiden osayleiskaavoitukselle asettamat tavoitteet on esitelty tarkemmin osayleiskaavan selostuksessa kappaleessa 5 "TAVOITTEET". Osayleiskaavan vaikutusten arvioinnin perustana olleet suunnittelualueelta tehdyt selvitykset on kirjattu osayleiskaavan selostukseen kappaleisiin 2 "PERUSTIEDOT", 3 "RAKENNETTU YMPÄRISTÖ" ja 4 "LUONNON-YMPÄRISTÖ".

Piiskamänty

2. Osayleiskaavan ympäristövaikutukset

2.1. Vaikutukset taajamarakenteeseen, kyläkuvaan ja lakeusmaisemaan

Nykytilavaihtoehto (ns. "nollavaihtoehto")

Tyrnävän kirkonkylää rakennetaan kirkonkylän asemakaavaa paloittain laajentamalla kulloistenkin väestönkasvun aiheuttamien tarpeiden mukaan. Taajaman lievealueilla kirkonkylä rakentuu haja-asutusalueille tyypilliseen tapaan, mm. poikkeamislupamennettelyllä. Kirkonkylää ei kehitetä suunnitelmallisesti pitkällä tähtäimellä eheäksi taajamaksi ja kokonaisuus jää muotoutumatta. Taajama ei rajaudu selkeästi maisemallisesti tärkeään peltolakeuteen, taajaman raja jää hahmottumatta. Työpaikka-alueet rakentuvat hajalleen taajamaan sen mukaan, mistä kulloinkin on sopivaa maa-aluetta tarjolla. Maatalouden tuottava ja taloudellinen harjoittaminen saattaa paikoitellen estyä hajalleen sijoittuvien uusien asuin- ja työpaikka-alueiden rikkoessa yhtenäistä peltoaluetta.

Osayleiskaavavaihtoehto

Kirkonkylää kehitetään suunnitelmallisesti tavoitteena toimiva ja taloudellinen yhdyskuntarakenne sekä viihtyisä asuin- ja työympäristö. Taajamarakenne kunnioittaa paikan henkeä ja tyrnäväläinen perinteinen kyläkuva säilyy uudisrakentamiseen osoitettua aluetta huolimatta. Uudisrakentamiselle etsitään sopivat paikat pääasiassa taajaman pohjois- ja itäreunalta, jolloin Kotimetsän tähän saakka irrallaan taajamasta ollut asuinalue saadaan kytkettyä taajamarakenteeseen. Keskustaajamaa tiivistetään täydennysrakentamalla, uudisrakennukset olevaan rakennuskantaan ja miljööseen sopeuttaen.

Työpaikka-alueet sijoitetaan keskitetysti taajamaan Mäläskänsuoran ja Laanistentien risteysalueen tuntumaan sekä Paavolankankaan osin jo rakentuneen teollisuusalueen laajennusalueelle. Uuden nelostien linjauksen tuntumaan sijoittuva "Lakeuden portin" -työpaikka- ja teollisuusalue rakentuu erinomaisten kulkuyhteyksien varrelle. "Lakeuden portti" muodostaa tasokkaan "käyntikortin" Tyrnävälle. Tällä hetkellä alue on osin pusikoitunutta peltoa ja hoitamaton viljelymaisema, joten alue siistiytyy rakentamisen myötä.

Osa uusista asuin- ja työpaikka-alueista rakentuu maisemallisesti arvokkaalle peltolakeudelle. Tyrnävän taajaman asuin-, työpaikka- ja palvelualueet ovat rakentuneet pääosin jo valmiiksi. Taajamaa voidaan paikoitellen tiivistää, mutta muutoin taajaman ainoa laajenemissuunta on ulospäin peltolakeudelle. Huolellisella maankäytön detaljisuunnittelulla sekä myöhemmässä vaiheessa taidokkaalla rakennussuunnittelulla voidaan asuinalueet sopeuttaa olevaan viljelymaisemaan ja säilyttää taajaman yhtenäinen rakenne ja saarekemainen ilme peltolakeudella.

Maatalouden tuotantoedellytykset on turvattu osoittamalla suurin osa peltolakeudelta viljelykäyttöön.

2.2. Vaikutukset asuinympäristön viihtyisyyteen

Nykytilavaihtoehto (ns. "nollavaihtoehto")

Tyrnävän väestön kasvuennusteiden toteutuessa laajeneville asuinalueille etsitään paikat ilman suunniteltua kokonaisuutta. Kirkonkylän asuinalueita rakennetaan paloittain asemakaavoittamalla. Alueiden sisäinen viihtyvyys tutkitaan laadittavien asemakaavan laajennuksien yhteydessä, mutta suhteet ympäröivään lakeusmaisemaan ja toisiin asuinalueisiin saattavat jäädä pitkällä tähtäimellä tutkimatta, jolloin kokonaisuudesta muodostuu asumisen kannalta epäviihtyisä. Näkymät uusilta asuinalueilta ympäröivään kulttuurimaisemaan saattavat tukkeutua. Liikenneverkko muodostuu hajanaiseksi ja jalankulku- ja pyöräilyverkosto ei palvele tyydyttävästi päivittäisiä tarpeita, kuten koulu- ja työpaikkamatkoja.

Osayleiskaava-vaihtoehto

Uusien asuinalueiden sopeutuminen kulttuurimaisemaan ja arvokkaaseen peltolakeuteen sekä myös toisiinsa on tutkittu osayleiskaavassa. Merkittävät asumisen viihtyvyytekijät, kuten maaseututaajaman perinteisen rakenteen ja ilmeen säilyminen sekä näkymät asuinalueilta peltomaisemaan taataan. Uusien asuinalueiden sijainti määritetään siten, että alueet tukevat olevaa rakennetta ja sopeutuvat viljelymaisemaan.

Tieverkko ja kevyen liikenteen väylästä sekä ulkoilureitistö on suunniteltu kokonaisuutena niin, että ne palvelevat mahdollisimman hyvin kuntalaisten liikkumistarpeita. Niiltä myös avautuu vaihtelevia näkymiä ympäröivään kulttuurimaisemaan.

Tyrnävän jokivarren kasvillisuusvyöhyke varataan asukkaiden virkistyskäyttöön.

2.3. Vaikutukset luontoon ja vesistöihin

Nykytilavaihtoehto (ns. "nollavaihtoehto")

Uusille asemakaavan laajennusalueille rakennettavat rakennukset tultaneen liittämään yleiseen viemäriverkostoon ja lievealueille rakennuslupia myönnettäessä annetaan määräykset jätevesien kiinteistökohtaisesta käsittelystä. Tyrnävänjoen, Leppiojan ja Kiviojan veden laadun huononeminen estetään liittämällä rakennettavat rakennukset todennäköisesti yleiseen viemäriverkostoon siellä missä se on mahdollista.

Taajaman eteläosassa sijaitsevien metsäalueiden sekä peltolakeutta rytmittävien metsäisten saarekkeiden säilyminen ulkoilu- ja virkistyskäytössä on paljolti kiinni kunnan rakennus- ja poikkeamislupamenettelystä sekä asemakaavoitukselle kulloinkin asetetuista periaatteista ja tavoitteista. Muuttolintujen levähdysalueet säilyvät miltei ennallaan.

Osayleiskaavavaihtoehto

Kaikki osayleiskaavassa asemakaavoitettavaksi esitetyt uudet asuin- ja työpaikka-alueet liitetään kunnan yleiseen viemäriverkostoon. Taajaman lievealueille sijoittuville uusille rakennuspaikoille annetaan rakennusluvan yhteydessä määräykset jätevesien oikeanlaisesta käsittelystä. Tyrnävänjoen, Leppiojan ja Kiviojan vedenlaatu ei huonone kirkonkylän tulevan kasvun seurauksena. Kirkonkylän osayleiskaava ei ole esteenä Liminganlahden vesistöalueen ympäristöohjelman mukaisten hankkeiden etenemiselle eikä ohjelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiselle.

Tyrnävänjoen tai Leppiojan varteen ei ole esitetty uutta asumista. Tyrnävänjoen rannat säilyvät pääosin luonnontilaisina ja yleisessä virkistyskäytössä. Rantatöyräillä kulkee ulkoilureitti. Tyrnävänjoen rannat muuttuvat olennaisesti kahden kaavassa osoitetun uimapaikan kohdalla niiden toteutuessa. Metsäsaarekkeet säilyvät pääosin asukkaiden virkistys- ja ulkoilukäytössä sekä osana perinteistä lakeuden maisemaa.

Muuttolinnuille jää riittävästi levähdysalueita taajamaa ympäröiviltä peltolakeuksilta.

2.4. Vaikutukset kulttuurihistoriaan

Nykytilavaihtoehto (ns. "nollavaihtoehto")

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden säilyminen on sen varassa, kuinka tietoisia rakennusvalvontaviranomaiset sekä rakennusten omistajat ovat kohteiden historiasta ja kohteista laadituista inventoinneista.

Osayleiskaavavaihtoehto

Osayleiskaavaan on merkitty Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton inventoimat seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävät kohteet. Suurin osa Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen inventoimista kohteista on myös merkitty kaavaan ja ne on jaoteltu valtakunnallisiin, seudullisiin ja paikallisiin kohteisiin sekä kirkkolain nojalla suojeltuihin kohteisiin. Osayleiskaavan lähtötietokarttaan (*Perustiedot I*) on merkitty myös kulttuurihistoriallisia kohteita sisältävät arvokkaat alueet.

Tyrnävän kirkonkylän kulttuurihistoria otetaan huomioon detaljikaavoja suunniteltaessa sekä rakennuslupia myönnettäessä. Kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden säilyminen turvataan erillisellä kaavamääräyksellä, jonka mukaan kohteessa olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman pakottavaa syytä ja rakennuksiin tehtävät korjaus- ja muutostyöt sekä lisärakentaminen tulee toteuttaa siten, että kohteen historiallinen, rakennustaiteellinen tai maisemallinen arvo ei vähene.

2.5. Vaikutukset tieympäristöön ja kevyen liikenteen yhteyksiin

Nykytilavaihtoehto (ns. "nollavaihtoehto")

Taajaman laajetessa paloittain yhtenäinen ja taloudellinen tieverkko jää suunnittele-matta ja toteutumatta. Jalankulun ja kevyen liikenteen yhteydet eivät kehity toimiviksi ja turvallisiksi. Tieverkosta on vaarana muodostua epätaloudellinen ja yhdyskuntateknisiä kustannuksia tarpeettomasti lisäävä.

Osayleiskaavavaihtoehto

Liikenneverkkoa suunnitellaan ja kehitetään kokonaisuutena, joka palvelee sekä asu-mista että elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Asuinalueiden tieverkosta muodostuu toimiva ja taloudellinen. Työpaikka-alueet rakentuvat keskitetysti sujuvien tieyhteyksi-en varteen tavara- ja huoltoliikenteen suuntautuessa nelostielle. Työpaikka-alueet ei-vät kasvata liikennetarvetta keskustaaajamassa tai asuinalueilla. Taajamaan muodoste-taan riittävä, toimiva ja turvallinen jalankulun ja pyöräilyn verkosto. Melusta aiheutuvat haitat minimoidaan asuinalueiden huolellisesti suunnitellulla sijoittelulla.

2.6. Taloudelliset vaikutukset

Nykytilavaihtoehto (ns. "nollavaihtoehto")

Kokonaisnäkömyksen puuttuminen alueiden käytön suunnittelussa aiheuttaa aina lisäkustannuksia. Etenkin tieverkon sekä vesi- ja viemäriverkoston kustannukset ko-
hoavat tarpeettomasti suunnittelemattomien ja erillään taajamarakenteesta olevien
alueiden rakentuessa.

Osayleiskaavavaihtoehto

Merkittävimpiä taloudellisia vaikutuksia kunnalle ovat tie- ja kunnallisteknisen verkon
rakentamisesta aiheutuvat kustannukset. Myös kevyen liikenteen verkoston, ulkoilu-
reittien ja hiihtolatuksen rakentamisesta aiheutuu kustannuksia. Osayleiskaavan mukai-
nen asemakaavoittaminen aiheuttaa myös kustannuksia.

Tavoitteiden mukainen kunnan väestönkasvu aiheuttaa päivähoito- ja koulukustan-
nuksia sekä pitkällä aikavälillä myös vanhusten hoidon kustannuksia. Suunniteltu vä-
estönkasvu aiheuttaa myös muita julkisen palvelun kustannuksia, mm. terveydenhuol-
lon kustannuksia.

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava on suunniteltu kestävä kehityksen periaatteiden
mukaisesti. Asumisen kasvusuunnat on määritelty siten, että saavutetaan vähemmän
energiaa kuluttava ja käyttötaloudeltaan edullinen yhdyskuntarakenne. Taajamara-
kennetta tiivistetään siellä, missä se on mahdollista ja uudet asumisen kasvualueet on
suunniteltu siten, että on saavutettu eheä ja yhdenmukainen rakenne ilman runko-
verkko- ja matkapituuksia lisääviä alueita. Kotimetsän tähän saakka erillisenä taaja-
masta sijainnut asuinalue on kytketty selvästi osaksi taajamaa. Uudet työpaikka-alueet
on sijoitettu hyvien kulkuyhteyksien varaan ja nelostien uuden linjauksen läheisyys on
hyödynnetty.

3. Haitallisten vaikutusten ehkäisy tai lieventäminen

Osa asumisen ja työpaikkojen kasvualueista on osayleiskaavassa osoitettu sijoitetta-
vaksi peltoalueelle, joka kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen Limingan lakeuden
kulttuurimaisemaan. Alueiden sijoittaminen maisema-alueelle on perusteltua etenkin
taajaman pohjoispuolella, jossa kunta on tehnyt jo kaupat asuinalueeksi kaavoitetusta
maasta. Taajaman laajeneminen koilliseen Muhostien pohjoispuolisille peltoalueille
kytkee tähän saakka kirkonkylästä irrallaan olleen Kotimetsän asuinalueen fyysiseksi
osaksi taajamaa. Kirkonkylän kasvulle asetettujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää
taajaman laajenemista ulospäin, pelkästään keskustaa täydennysrakentamalla väes-
tötavoitteita ei saavuteta.

Taajaman laajenemisesta peltoalueelle aiheutuvat haitalliset vaikutukset maisemaan
voidaan minimoida tasokkaalla ja huolellisella suunnittelulla asemakaavoitusvaihees-
sa. Tarkempia ohjeita detaljikaavoitukselle kulttuurimaiseman säilyttämiseksi on an-
nettu osayleiskaavan selostuksen kappaleessa 9.2 "Osayleiskaava ohjeena asema-
kaavoitukselle". Tyrnävänjokivarteen sijoitettavat uimapaidat suunnitellaan huolella
maisema- ja luontotekijät huomioon ottaen.

4. Jälkiseuranta

Osayleiskaavan toteutumisen vaikutuksia seuraavat kunnan ympäristöasioista vastaavat virkamiehet sekä kunnan päättävät elimet (lautakunnat, kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto) hyväksyessään osayleiskaavan pohjalta laadittuja detaljisuunnitelmia, mm. asemakaavan muutoksia ja laajennuksia.

Oulussa 8.3.2005

Kaija Maunula
Kaavoituspäällikkö

ARKKITEHTUURITOIMISTO YLIPAHKALA OY
Mäkelininkatu 15, 90100 OULU
Puh (08) 540 1671 fax (08) 540 1672
e-mail etunimi.sukunimi@ylipahkala.com

Tyrnävän kirkonkylän osayleiskaava Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

TYRNÄVÄN KUNTA - ARKKITEHTUURITOIMISTO YLIPAHKALA OY 2002

Kirkonkylän osayleiskaavan suunnittelualue

YLEISKAAVAN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Yleiskaavan tarkoituksena on kunnan ja sen osan yhdyskuntarakenteen ja maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen. Yleiskaavassa esitetään tavoitellun kehityksen periaatteet ja osoitetaan tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun sekä rakentamisen ja muun maankäytön perustaksi.

Kirkonkylään tehdään oikeusvaikutteinen yleiskaava oheisen kartan osoittamalle alueelle.

Tyrnävän kirkonkylä sijaitsee Suomen suurimmalla yhtenäisellä viljelytasangolla, lakeudella. Vahva maaseutukulttuuri, valtakunnallisesti arvokas maisema-alue vanhoine rakennuksineen ja perinteiseen tapaan rakennettuine ja hyvin hoidettuine pihapiireineen ja talouskeskuksineen sekä idyllisenä ja kiinteänä kokonaisuutena säilynyt kirkonkylä ovat se perusta, jolta Tyrnävän kirkonkylää ja sen ympäristöä tulevaisuudessa kehitetään. Tavoitteena on tarjota tyrnäväläisille ja uusille asukkaille omaleimainen ja viihtyisä asuinympäristö sekä vaihtoehtoisia asumisen muotoja varsinaisen kaupunkialueen ja ympäristökuntien tarjoamille mahdollisuuksille. Tyrnävä on myös osa voimakkaasti kasvavaa ja kehittyvää Oulun seutua ja työssäkäyntialuetta. Osayleiskaavassa varataan riittävästi työpaikka-alueita liikenteellisesti ja yhdyskunta- ja seutukuntarakenteeseen sopivilta paikoilta yritysten käyttöön.

Alueen uusi asutus tulee olemaan pääosin pientaloasutusta. Rakentamisen määrä, sijainti ja asutuksen jakautuminen omakotitalo- ja rivitalo-alueisiin ja mahdollisesti pienkerrostaloihin määritetään työn kuluessa.

KAVOITUKSEN VAIHEET JA ASUKKAIDEN SEKÄ MUIDEN KUNTALAISTEN KUULEMINEN SUUNNITTELUN AIKANA

Tämän **osallistumis- ja arviointisuunnitelman** mukaisen kuulemis- ja osallistumismenettelyn tavoitteena on, että jo luonnos- ja suunnitteluvaiheessa asiat saadaan yhdessä neuvotellen sovitettua siten yhteen, että kenenkään ei tarvitsisi valittaa ratkaisusta. Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma on saatavilla Tyrnävän kunnanvirastolla ja siitä on mahdollisuus jättää kirjallisia mielipiteitä Tyrnävän kunnan tekniseen toimistoon.

Kirkonkylän osayleiskaavoitus alkoi 1990-luvun alkupuolella laajalla koko kunnan käsittävän

tavoiteohjelman laadinnalla. Tuolloin järjestettiin kyllittäin yleisötilaisuuksia, joissa asukkaat kertoivat toiveistaan ja tavoitteistaan asuinympäristönsä kehittämiseksi, näin myös kirkonkylällä. Tämän jälkeen kerättiin kaavoitusta varten **perustietoja** mm. arvokkaista kohteista ja maisemakuvasta sekä laadittiin alustava suunnitelma kaavahankkeen vaikutusten arvioimiseksi. Tässä vaiheessa järjestettiin myös Tyrnävän **yläasteella oppilaskysely** nuorison ympäristöä koskevien tavoitteiden ja muiden tärkeiksi koettujen seikkojen kartoittamiseksi. Ideoiden, tavoitteiden ja perustietojen pohjalta laadittiin **alustavia maankäyttöluonnoksia**.

Tyrnävän ja Oulun seudun myönteiset kehitysnäkymät, Temmeksen ja Tyrnävän yhdistyminen sekä kunnan maanhankinta ovat tuoneet uusia näkökulmia myös yleiskaavoitukseen. Tavoiteohjelmaa tullaan täydentämään. **Yleisö- ja esittelytilaisuudessa kaavaluonnoksen nähtävilläolon** yhteydessä myös kuntalaiset ja muut osalliset voivat tuoda esiin omia tavoitteitaan, mielipiteitään kaavaluonnoksesta ja arvioida kaavan vaikutuksia. Idealuonnoksia verrataan toisiinsa ja nykytilaan ja niiden vaikutuksia arvioidaan. Arvioinnin perusteella jatkokehittelyyn valitaan kunnan kehittämisen kannalta paras malli, jonka pohjalta osayleiskaava tehdään.

Itse osayleiskaavassa osoitetaan alueiden käytön pääpiirteet kirkonkylässä ja lähiympäristössä sekä sijoitetaan asuinalueet, virkistysalueet, ulkoilualueet, ulkoilureitit, leikkipaikat ja liikuntapalvelut sopiville paikoille. Osayleiskaavassa tutkitaan myös miten liikenne ohjataan ja miten varaudutaan myöhemmin tehtäviin tieyhteyksiin.

Luonnosvaiheen jälkeen edelleen kehitetty **yleiskaavaehdotus** on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2001 lopulla. Ehdotus pidetään kunnassa julkisesti **nähtävänä** vähintään 30 päivän ajan.

Järjestettävissä yleisötilaisuuksissa **osallisilla** on työn joka vaiheessa oikeus ja mahdollisuus lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta ja tehdä aktiivisesti ehdotuksia sekä tuoda esiin ideoita suunnittelun pohjaksi.

Kaavaehdotusvaiheessa kunnan jäsenillä on oikeus tehdä ehdotuksesta vielä muistutus, joka on toimitettava kunnanhallitukselle ennen nähtävänäoloajan päättymistä. Kaavan hyväksymispäätöksestä voi tuki vielä 30 päivän kuluessa valittaa Oulun hallinto-oikeuteen.

Kutsut yleisötilaisuuksiin esitetään paikallis-lehdissä.

KETKÄ OVAT OSALLISIA KAAVOITUKSESSA?

Osallisia ovat alueen maanomistajat ja ne joiden asumisen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Asukkaat ja maanomistajat

- kuntalaiset
- alueen ja lähiympäristön asukkaat
- alueen ja lähiympäristön maanomistajat

Kunnan hallinto ja virkamiehet

- kunnanvaltuusto
- kunnanhallitus
- kaavoitustoimikunta
- tekninen lautakunta
- ympäristölautakunta
- sivistyslautakunta
- perusturvalautakunta
- Temmeslautakunta
- maaseutuasiamies
- vapaa-aikatoimi

Viranomaiset

- Ympäristöministeriö
- Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
- Tielaitos
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Pohjanmaan museo

Etujärjestöt ja muut tahot

- erilaiset kunnassa toimivat yhdistykset, mm.:
 - Tyrnävän kotiseutuyhdistys ry,
 - Metsänhoitoyhdistys,
 - Maasyke ry,
 - kalastuskunta ja jakokunta
- Seuturakennetyöryhmä
- TE-keskuksen maaseutuosasto
- Limingan kunta (kaava rajoittuu Liminkaan)
- Muhoksen kunta (seututieyhteyden osalta)
- Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri
- Tyrnävän Vesihuolto Oy
- Lakeuden Keskuspuhdistamo Oy
- Limingan Vesihuolto Oy
- Oulun Seudun Energiapalvelut Oy
- Koulut
- Tyrnävän Yrittäjäyhdistys ry
- Yritykset
- Nuorisojärjestöt
- Urheilu- ja liikuntaseurat ja -järjestöt
- 4-H -Yhdistys
- srk
- MTK
- Pienkiinteistöyhdistys
- Kylätoimikunnat:
 - Keskikylän-Kolmikannan kylätoimikunta
 - Leppioja-Parras kylätoimikunta
 - Markkuunseudun kykähdistys
 - Murron kylätoimikunta
 - Ojakylän kylätoimikunta
 - Suutarinkylän-Ylipään kylätoimikunta

MITEN JA KEITÄ KUULLAAN TYÖN AIKANA ?

Alueen suunnitteluun osallistuminen ja vuorovaikuttaminen tapahtuu seuraavilla tasoilla:

- 1) kaavoitustoimikunnassa
- 2) neuvotteluissa eri osapuolten ja viranomaisten kanssa
- 3) kaavakokouksissa, jotka järjestetään yhteis-tilaisuuksina alueen ja lähiympäristön asukkaille, maanomistajille, yhdistyksille ja muille alueella toimiville ja työskenteleville
- 4) viranomaisilta pyydettävillä lausunnoilla, tiedottamisella julkisilla tiedotusvälineillä ja kuntatiedotteilla tvst
- 5) kunnan johtoryhmän ja päättävien luottamusmieselinten kautta ja välityksellä
- 6) kunnan luottamusmiesten, virkamiesten ja työntekijöiden kautta henkilökohtaisesti

MITEN RAKENTAMISEN VAIKUTUKSIA SELVITETÄÄN ?

Työn kuluessa tullaan arvioimaan eri vaihtoehtojen vaikutuksia maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1§:n mukaisesti. **Tärkeitä arvioitavia tekijöitä ovat mm. taajaman rakenne, rakentamisen sopeutuminen lakeusmaisemaan, rakennetun ympäristön ja kulttuuriympäristön huomioon ottaminen, asuinympäristön viihtyisyys, liikenneyhteydet, kevyen liikenteen yhteydet ja turvallisuus, luonnonarvot, vesien-suojelu sekä jokien ja ojien ympäristö.**

Merkittäviä vaikutuksia arvioidaan tarvittavin osin myös suunnittelualueen ulkopuolella, vaikutus-alueella.

VIRANOMAISNEUVOTTELUT

Viranomaisneuvottelut järjestetään maankäyttö- ja rakennusasetuksen 18§:n mukaisesti.

Tavoitevaiheen neuvottelut on pidetty, seuraava viranomaisneuvottelu pidetään ennen lopullisen yleiskaavaehdotuksen nähtävillepanoa. Tarpeen mukaan järjestetään työn aikana eri vaiheissa myös muita työpalavereja kunnan, suunnittelijan ja viranomaisten kesken.

MITEN TYÖ TEHDÄÄN?

Kirkonkylän osayleiskaavan laatiminen on annettu tehtäväksi konsulttityönä Arkkitehtuuritoimisto Ylipahkala Oy:lle.

YHTEYSTIEDOT ja YHTEYDENOTOT

Tyrnävän kunta:

Aluearkkitehti Maija Niemelä
p. 545 0292
Tyrnävän kunta, Kunnankuja 1,
91800 Tyrnävä
e-mail: maija.niemela@tyrnava.fi

Kunnaninsinööri Kalevi Sarsila,
p. 545 0209, 0500-386 107
Tyrnävän kunta, Kunnankuja 1,
91800 Tyrnävä
e-mail: kalevi.sarsila@tyrnava.fi

Kaavoitus:

ARKKITEHTUURITOIMISTO YLIPAHKALA OY
Mäkelininkatu 15, 90100 OULU
Puh (08) 540 1671 fax (08) 540 1672
e-mail etunimi.sukunimi@ylipahkala.com

10.12.2002

Tyrnävän kunta

Arkkitehtuuritoimisto Ylipahkala Oy

